

QİSAR

İMAM ƏLİNİN QISA KƏLAMLARI

Tərcümə və şərhlər

QAZI HACI MİRƏZİZ SEYİDZADƏ

Bakı 2010

- Allahı yad etmək Allahı sevənlərin ləzzətidir.
- Allahı yad etmək, sevilən (məşuq) ilə həmsöhbət olmaqdır.
- Allahı yad etmək hər yaxşı əməl sahibinin adəti və hər bir möminin xasiyyətidir.
- Allahı gizlədə yad edən kəs Allahı çox yad etmişdir.
- Allahı (daim) yad edən kəsi Allah-Təala adlı-sanlı edər.
- Allahı yad etmək canların qidası (qüvvəsi) və məşuqla həmsöhbət olmaqdır.
- Allahı xatırlamaq, ünsiyyətin açarıdır.
- Allahı yad etmək şeytanı uzaqlaşdırar.
- Allah heç kəsi ona möhlət vermək kimi bir şeylə sınamayıb.
- Allahın əzəmətini dərk edənə özünü böyük sanmaq yaraşmaz. Çünki Allahın əzəmətini dərk edənlərin böyüklüyü, onun qarşısında müti olmalarına görədir.
- Allah-Təala imanı şirkdən təmizləmək, qisası isə qanları qorumaq üçün vacib buyurmuşdur.
- Allah kimə sərvət versə, onunla öz qohumlarına kömək əlini uzatmalı və qonaqpərvərlik etməlidir.
- Allahı yad etmək sinələri cilalandırır və qəlblərə rahatlıq bəxş edər.
- Allahı yad etmək sinəni genişləndirər.
- Allah-Təalanın məndən böyük nişanəsi yoxdur; Allahın məndən «böyük xəbər»i (Nəbəi-Əzim) yoxdur.

- Allahın Peyğəmbəri (s) bir kişinin iki övladından birini öpdüyünü, digərini isə öpmədiyini gördü. Buyurdu: Nəyə görə onların arasında fərq qoydun?
- (Allah) Birdir, ancaq sayda deyil. Daimidir, ancaq (əvvəli və sonu olan) vaxt anlamı ilə deyil, dayanıqlıdır, ancaq sütun və söykənəcəklərlə deyil.
- Allah yanında ən pis insan, özü azgın və başqalarının da azgınlığına səbəb olan, əməl olunan sünəni aradan götürən və tərک olunmuş bidəti bərpa edən zalım rəhbərdir.
- Allahın yanında iki nəfər ən nifrət olunmuş şəxs var. Bunlardan biri Allahın onu özbaşına buraxdığı şəxsdir. Belə şəxs doğru yoldan azmış və qəlbini bidətəbənzər sözlərə, azdırıcı dəvətlərə bağlamışdır. Buna görə də, ona aldanan şəxslərin fitnə və fəsadına səbəb olur. O, ata-babalarının doğru yolundan çıxıb və öz ardıcılığını azdırır. Həyatı zamanı və ölümündən sonra başqalarının günahlarının yükünü öz çiyinə götürər və xətalarının girovu olar.
- Allah ağılı qorumaq üçün... şərabdan uzaqlaşmağı vacib buyurmuşdur.
- Allah qorxusundan ağlamaq rəhmətin açarıdır.
- Allah qorxusundan ağlamaq qəlbini işıqlandırır və günaha adət etməkdən qoruyar.
- Allah-Təalanın səni pis aqibətdən qorumasını istəyirsənsə, bil ki, sənə yetişən hər xeyir Allahın lütfindən və uğurundandır. Sənə yetişən hər pisliliyə görə isə (bil ki) Allah sənə möhlət və fürsət vermişdir. Onun sənə qarşı olan səbr və güzəştindən qorx.
- Allahın yaxşılığı ilə az-az haqqın əzabına yaxınlaşan günahlarının ustası örtüldüyünə görə məğrurlaşan və aldanan, (camaat tərəfindən) təriflənilib tədbir olunduqlarına görə fitnə-fəsadı düşənlər nə qədər də çoxdur.

- Allahın mənası yaradılmışların mat-məəttəl, heyran qaldıqları və pənah aparılan məbuddur. Allah gözlərin görə bilmədiyini, xəyal və təsəvvürlərdən uzaq varlıqdır.
- Allah adı, Allah-Təalanın adlarının ən böyüyüdür. Elə bir ad ki, Allahdan başqasına layiq deyil və bu ad heç bir məxluqə verilməz.
- Allahdan qeyrisinin vasitəsilə əziz olan zəlildir.
- Allah qarşısında əyilməyən heç vaxt ucalmaz.
- Allahın Peyğəmbəri (s) nə vaxt təsəlli verərdisə, buyurardı: Allah əcrinizi versin və sizləri öz rəhmətinə şamil etsin. Təbrik edəndə isə buyurardı: Allah sizə bərəkət versin və mübarək etsin.
- Allah-Təala cihadı vacib etdi. Ona əzəmət verib qələbə rəmzi və özünə yavər etdi. Allaha and olsun, dünyanın və dinin işi cihaddan başqa heç bir şeylə düzəlməz.
- Allahın itaətinə yalnız səy göstərmək və var gücü ilə çalışmaqla nail olmaq olar.
- «Altı nəfər var ki, onlarla çəkişmək lazım deyil : Fəqih, rəhbər, alçaq adam, acıdil, qadın və uşaq.»
- «Allahın Peyğəmbəri buyurmuşdur «Hər bir bədənin ürəyi düzəlməmiş imanı düzəlməz. Onun dili düzəlməmiş isə ürəyi düzəlməz.» Buna görə də sizlərdən müsəlmanların qanına və malına bulaşmamış əl, onların heysiyyəti və abırını (tökmədən) azad dillə Allah-Təalanın görüşünə gələ bilən hər biriniz belə etməlidir.»
- « Allahın dinini qoruyan kəslər, dini bərpa edənlər, ona kömək edənlər, dini hər tərəfdən əhatəyə alanlar, onu Allah bəndələri üçün saxlayanlar, onu əziz tutan və riayət edənlərdir.»
- Allahın vacib etdiyi ən mühüm hüquq rəhbərin xalq üzərində olan haqqı və xalqın rəhbər üzərində olan haqqıdır... əgər xalq

rəhbərin, rəhbər də xalqın haqqını yerinə yetirərsə bu dövlət də haqq izzət və qüdrət tapar, dinin aydın yolları düz, hamar olar, ədalət və doğruluq nişanələri bərpa olunar, qayda-qanunlar düzgün icra edilər. Bu minvalla zəmanənin vəziyyəti düzələr, dövlətin möhkəm və davamlı olmasına ümid artar və düşmənlər öz arzularına çatmaqdan məyus olurlar.

- Allah-Təala Məryəm oğlu İsayə vəhy etdi: Bəni İsrailin zadəganlarına de ki.... Mən sizin heç birinizin və boynunda mənim məxluqlarımın haqqı olan kəslərdən heç birinin duasını qəbul etmərəm.
- Allaha and olsun, sizin dünyanızın mənim nəzərimdə cüzam xəstəliyinə tutulmuş şəxsin əlində olan bir donuz sümüyü qədərdə dəyəri yoxdur.
- Allahım! Məni, xəlq etdiklərin pislərinə möhtac etmə! Əgər məni möhtac edirsənsə, onların ən xoşxasiyyətli və ən səxavətli, mənim ehtiyacımı şirin dillə və mənə daha az minnət qoymaqla aradan götürənə, möhtac et!
- (Allah) Əcəlləri (ömrün müddətini) təqdir edib - müəyyənləşdirib. Bəzilərini uzun, bəzilərini qısa edib, bir qismini arxaya atıb və bir qismini qabağa salıb. Onların amillərini ölümə bağlayıb (əcəlin sonuna çatmasının səbəblərini hazırlayıb).
- Allah hər bir şey üçün ölçü və hər bir ölçü üçün əcəl - son qoyub.
- Ataların övladları üçün qoyduqları ən yaxşı miras ədəbdir.
- Alimlərlə yoldaşlıq et ki, ədəbin gözəlləşsin və nəfsin paklaşsın.
- Allahın ədəb və tərbiyə qaydaları əsasında düzəlməyən kəs öz ədəbi əsasında da düzəlməz.
- Allaha and olsun! Haqqı batillərinə üstün gələnlərindən savayı, heç bir ümmət öz peyğəmbərindən sonra ixtilafa düşməyib. Allahın ixtilafa düşmələrini istəmədiyi ümmətlər istisnadır.

- Allaha xatir ziyarət edin. Allaha xatir dostluq edin. Allaha xatir bəxşiş edin və bəxşiş verməkdən Allaha xatir çəkinin. Allahın düşmənləri ilə əlaqəni kəsin və Allahın dostları ilə əlaqə yaradın.
- Allah-Təala qadının çöhrəsini (gözəlliyini) onun üzündə kişinin çöhrəsini isə onun qəlbində qoyub.
- Allah yanında ən böyük günah, israrla olunan (dəfələrlə, təkrar) günahdır.
- Allah-Təala günahdan ləzzət alan kimsəni zəlil edər.
- Allah-Təala bəndəyə xəstəlik göndərdikdə xəstəliyinin miqdarı qədər onun günahlarından təmizləyər.
- Allahın rəhmət əli, Qazinin başının üstündə hərəkətdədir. Nə vaxt zülm və haqsızlıq etsə, Allah onu öz halına buraxar.
- Allah yanında ən üstün insan odur ki, haqq onun üçün zərərli və qüssəli, batil isə mənfəətli və artımlı olsa da, haqqa əməl etməyi çox sevsin.
- Allah-Təala insanların qibləsi olan öz evinin ziyarətini sizə vacib etdi. Onlar (suya daxil olan) heyvanlar tək oraya daxil olar və (öz yuvalarına qayıdan) göyərçinlər kimi oraya üz tutarlar. Allah-Təala o evi xalq üçün Öz əzəməti qarşısında itaət, Öz qüdrəti və izzətinin etirafının nişanəsi etmişdir.
- Allahın evinin ziyarətinə getsəniz, Allahın peyğəmbərini (s) ziyarət etməklə həccinizi kamala yetirin ki, Peyğəmbərin (s) ziyarətini tərک etmək, ona zülm etmək deməkdir. Sizə bu iş əmr olunmuşdur və haqqı Allah tərəfindən sizə lazım buyurulmuş qəbirləri ziyarət etməklə Həccinizi kamala çatdırın və bu qəbirlərin yanında Allahdan ruzi diləyin.
- Allah-Təala bu dünyada mömin bəndəyə cəza verərsə, Qiyamət günü onu yenidən cəzalandırmaqdan daha rəhimli və daha böyükdür.

- Allahın peyğəmbəri (s) müşriklərin bəxşişlərini qəbul etməyi qadağan edib. Bu hədiyyə müharibə edən müşriklərin hədiyyəsi idi.
- Alçaq adamın himməti olmaz.
- Allahın qalib hizbindən olmaq istəyirsənmi? Ədalətli ol.
- Allah-Təalanın yer üzündə kitabından daha aydın və qəti höccəti, hikməti yoxdur.
- Allah-Təalanın vacib buyurduğu hüquqların arasında ən mühüm hüquq, rəhbərin xalq üzərində və xalqın rəhbərə olan haqqıdır.
- Allaha xatir dostluq və Allaha xatir düşmənçilik etmək, Allaha xatir sevmək və Allaha xatir nifrət etmək bütün xeyirlərin cəmidir.
- Allah bəndənin xeyrini istədikdə ona qənaətçilik nemətini bəxş edər və zövcəsini ləyaqətli edər.
- Allah yanında ən yaxşı mükafat, xəstəliyi yoluxan elə kimsəndir ki, qardaşına baş çəkməyə getsə, onun yanında az müddət qalsın. Yalnız xəstənin özü bunu istəsə və daha çox yanında qalmasını ondan xahiş etsə.
- Allahın Rəsulundan (s) eşitdim ki, axirəz-zamanda az yaşlı, quşbeyin bir camaat baş qaldırar. Sözlərin ən yaxşılarını danışar, sizdən çox namaz qırlar, Quran oxuyarlar. Amma, onların imanını hülqumlarından aşağı getməz. Ox kamandan çıxan kimi onlar da dindən çıxacaqlar. Onlarla vuruşun.
- Alimlərlə oturub-dur ki, xoşbəxt olasan.
- Adəm övladının xudpəsəndliklə nə işi? Başlanğıcı iyələnmiş bir su, sonu murdar bir leş, bunların arasında isə nəcasətlərin kisəsidir.
- Allah bəndəni sevəndə ibadətənin gözəlliyini onun qəlbinə salar.

- Allahın iblisə etdiyindən nəsihət götür. Belə ki, onun uzun müddətli əməlini və böyük səylərini bir anda bərbad etdi.
- Allahın əzabından, sizdən əvvəlki asi xalqlara göndərdiyi bəla və cəzalardan ibrət götürün.
- Allahın Peyğəmbəri (s) muzdu təyin edilməmişdən qabaq fəhlə işlətməyi qadağan edib.
- Allah yolunda cihad edib şəhid olan kimsənin əcri, günah etməyə qadir olsa da, iffətli olanın əcrindən çox deyil. Pak, iffətli insan Allahın mələklərindən olmağa yaxındır.
- Astadan danışmaq, baxışları aşağı salmaq, rahat yol yerimək imanın və gözəl dindarlığın nişanələrindəndir.
- Arzularını azalt, əməllərin xalis olar.
- Allaha and olsun, zənnimcə, bu camaat tezliklə sizə qalib gələcək. Çünki onlar öz batil əqidələrində həmrəy və bir-biri ilə müttəfiqdir. Sizsə, öz haqq əqidənizdə təfriqəyə və parçalanmaya düçar olmusunuz.
- Ay camaat! Həqiqətən, mən sizin aranızda fironun adamları olan Harun, həmçinin Bəni İsrailin arasında olan Hittə qapısı və Nuhun qövmü arasında Nuhun gəmisini kimiyəm. Mənəm ən böyük xəbər və ən böyük doğruçu. Tezliklə vəd olunduğunuz şeyi görəcəksiniz.
- Allahın Peyğəmbəri (s) buyurub: Ya Əli! Əgər sən olmasaydın məndən sonra möminlər tanınmazdılar.
- And olsun Allaha gecəni səhərə kimi dəvə tikanının üstündə oyaq qalmaq və zəncirlərlə çiyinlərimdən bağlanaraq çəkinmək mənə qiyamət günü Allah və onun Peyğəmbərinə zülm edən kimi qovuşmaqdan daha xoşdur.....
- And olsun Allaha əgər yeddi iqlimi göylərin altında olan şeylərlə birlikdə mənə versələr ki, qarışqanın azğından arpanın qabığını almaqla Allaha qarşı itaətsizlik edim, etmərəm.

- Allahın əmrini (ilahi hökmün icrasında) baş verməyən, geri çəkilməyən və (şəxsi) mənafə dalınca getməyən kəsdən başqa heç kəs icra və bərpa edə bilməz.
- Allah sənin bədəninin hər bir əzası üçün vacib olan əməllər buyurmuşdur ki, qiyamət gününə onların vasitəsilə sənə qarşı şəhadət veriləcək.
- Axirətin qiymətini bilməyən kəs dünyaya necə arxa çevirə bilər.
- Az ittifaq düşər bir adama ki, doyunca yeyə, lakin xəstələnəyər.
- Abırlı olub ümüdsüz qalmaq, əl açıb dilənməkdən yaxşıdır.
- Alma yemək mədəni ətirli edər.
- Allah məni öz yaratdıqlarının imam və başçısı etdi. Buna görə də mənə yeyib-içmək və geyimimdə yoxsullar kimi olmağımı əmr edib ki, yoxsul öz yoxsulluğunda mənimlə təsəlli tapsın, varlığını öz zənginliyi azgınlıq və itaətsizliyə çəkməsin.
- Allah yanında ən pis adam özü azgın olduğu halda camaatı da azgınlığa salan zülmkar rəhbərdir. Çünki o əməl olunan sünnəni öldürür, tərک edilmiş və atılmış bütəti dirildir.
- Allahın Peyğəmbərinin belə buyurduğunu eşitmişəm: Qiyamət günü zülmkar rəhbər bir arxa və hamisi olmadan gətiriləcək. Beləliklə, Cəhənnəm oduna atılacaq və orada dəyirman daşı kimi fırlanacaq. Sonra Cəhənnəmin dibində zəncirlənəcəkdir.
- Allahın Peyğəmbəri bir qoşun göndərdi və bir nəfəri onların başçısı təyin etdi. Qoşuna onun göstərişlərinə tabe olmağı və ona itaət etməyi tapşırırdı. Həmin şəxs ocaq qalayıb qoşuna özlərini onun içinə atmaq göstərişi verdi. Onların bir dəstəsi oda girməkdən imtina edərək dedi: Biz oddan qoruruq. Başqa bir dəstə isə oda girmək qərarına gəldi. Bu xəbər Allahın Peyğəmbərinə çatdı. O Həzrət buyurdu: Əgər onlar oda daxil olsaydılar həmişə odda qalardılar. Sonra buyurdu: Allaha

itaətsizlik məsələsində heç kəsə tabe olmaq olmaz, ancaq yaxşı işlərdə (əmrə) tabe olmaq lazımdır.

- Allahım! Sən özün bilirsən ki, bizdən baş verənlər nə qüdrət əldə etmək üçün aparılan rəqabətə görə idi, nə də dünya malından bir şey əldə etmək üçün. Əksinə, biz Sənin zülmə məruz qalmış bəndələrinin əmin-amanlıq və rahatlıq tapmalarını və icra edilməyən hədd və hökmlərinin yenidən icra edilməsi üçün Sənin dininin nişanələrini öz yerinə qaytarmaq və Sənin vilayətlərində abadlığı üzə çıxarmaq istəyirdik.
- And olsun Allaha əgər müsəlmanların pərakəndə olmaları, küfrə qayıtmaları və dində nöqsan yaranması qorxusu olmasaydı, imkanımız olan qədər mövcud şəraiti dəyişdirərdik.
- Allahdan qorxmağa əmr edilmisiniz və (Allaha) itaət etmək üçün yaranmışınız.
- And olsun Allaha, dilini qorumayınca təqvasının xeyir verdiyi bir bəndə tanımıram.
- Allahdan xeyir istəyən-istixarə edən peşman olmaz.
- Allahdan xeyir istə və belə etmədən heç bir işi seçmə! Çünki çox adam Allahdan xeyir istəmədən bir iş görüb və bu iş onların məhvinə səbəb olub.
- Allaha itaət hər düzgünlüyün açarı və hər fəsadın islah səbəbidir.
- Allahın rəhmətinə hamıdan çox layiq olan insan, ona hamıdan çox itaət edəndir.
- Ağıllı adama itaət et ki, xeyir görəsən. Nadanın sözünə qulaq asma ki, salamat qalasan.
- Ağıllı insan kamal istər, nadan isə var-dövlət axtarar.
- Alimlərin ağılları onların qələmlərinin uclarından təzahür edər.
- Allaha görə qardaşlıq etmək məhəbbəti saflaşdırar.

- Allaha görə dostluq edənlərin dostluqları davamlı olar, çünki həmin dostluğa səbəb olan amil həmişə mövcuddur.
- Allah yolunda qardaşlıq etməklə qardaşlıq bar verir.
- Allahın bəndələrinə qarşı qəddarlıqdan çəkin. Çünki, Allah qəddarlıq yolunu tutan hər kəsi sındırar.
- Ağıllı insanın yarısını dözümlü və səbr, digər yarısını isə göz yummaq təşkil edir.
- Ağıllı olan qənaətcil olar.
- Allahın Peyğəmbəri (s) dünyaya görə qəzəblənmirdi. Ancaq haqqa görə qəzəblənsəydi, heç kəs onu tanımazdı və haqqın intiqamını alana qədər heç nə onun qəzəbinin qarşısını ala bilməzdi.
- Ağ saçlar ölümün qasididir.
- Ağ saçlar xəbərdarlıq üçün kifayətdir.
- Aqıl qocalanda əqli gəncləşər, nadan qocalanda nadanlıq cavanlaşar.
- Allah qorxusu Allahı tanıyanların köynəyidir.
- Allahın zülmündən qorxmayın (çünki O, heç kəsə zülm etmər), özünüz özünü zülm etməkdən qorxun.
- Allahdan qorxduğun zaman ona tərəf qaçırsan, məxluqdan qorxduğun zaman isə ondan qaçırsan.
- Allahı xatırlayanı - eşidənin özü Allahı yad edəndir.
- Allah-Təala Qulağa haram eşitməməyi vacib etdi.
- Allah-Təalanın kitabını öyrənin. Çünki o sözlərin ən yaxşısı, öyüdlərin ən aydınıdır. Quranı başa düşün, çünki o, qəlblərin baharıdır və onun nurunda şəfa axtarın, çünki o, sinələrdəki xəstəliklərə şəfa verəndir. Onu yaxşı oxuyun, o ən yaxşı əhvalatdır.

- Allah-Təala kasıbların yeməyini varlıların mallarında qərar vermişdir. Deməli, varlı adamlar onların haqqını ödəsələr heç bir kasıb ac qalmaz. Allah bunun hesabını soracaqdır.
- Allaha və axirət gününə imanı olan şəxs şübhə yaradan yerdə oturmamalıdır.
- Allah zikr olunan məclislərdə iştirak et.
- Avam insanın dostluğu dağılan buluda və səhrada ilğıma bənzər.
- Aşıqın gözü məşuqun eyblərini görməyə kor, qulağı onun pisləkləri barədə eşitməyə kərdir.
- Allah-Təala bəndəni sevən zaman ibadət məhəbbətini onun qəlbinə salar.
- Allahdan, Onun bəndələri və torpaqları barəsində də qorxun. Çünki siz hətta torpaqlara və heyvanlara görə də cavabdeh olmalısınız. Allahdan qorxun və Ona itaətsizlik etməyin.
- Aqıl insan var-dövlətin, qüdrətin, tərifin, və gəncliyin məstliyindən çəkinməyə layiqdir. Çünki bu məstliklərin hər birinin əqli zəiflədən və vüqarı aparən çirkin küləkləri var.
- Ağıllı o adamdır ki, təcrübələr ona öyüd verir.
- Ağıl sahibləri üçün onların təcrübələri yetərli öyüddür.
- Allah bir bəndəni sevən zaman ona ibrətlərlə öyüd verir.
- Allah nəfsinə qarşı mübarizə aparmaqda kimə kömək etməsə, o, heç bir öyüd verənin öyüdündən xeyir əldə etməz.
- Allahın Peyğəmbəri (s) müşriklərin şəhərlərini zəhərləməyi qadağan etmişdir.
- Allahın höccəti və dəlili ona çatan, qulağı ilə onu eşidən və qəlbi ilə onu başa düşən şəxsə müstəzəf (zəif əqidəli) deyilməz.

- Allahın Rəsulu (s) nə şam yeməyini, nə də başqa bir yeməyi namazdan önə salmazdı. Namaz vaxtı çatanda, elə bil nə ailəsini tanıyardı, nə də mehriban dostunu.
- Allah gözəldir və gözəlliyi sevir. Həmçinin sevir ki, öz bəndəsində nemətin nişanəsini görsün.
- Allaha itaətdə səbr etməklə və ona qarşı itaətsizlikdə günahdan uzaqlaşmaqla onun sizə olan nemətlərini kamilləşdirin.
- Ağlın başı, nəfsi istəklərlə mübarizədir.
- Adətləri tərk etmək üstündə öz nəfslərinizlə onlara qalib gələndək vuruşun və nəfsi istəklərinizlə, onları zəncirləyəne kimi mübarizə aparın.
- Ağılı kamil olan kimsə, şəhvət və nəfsi istəkləri xar sayar.
- Allah rəhmət eləsin öz günahına nəzarət edən və Allahdan qorxan bəndəyə.
- Allahın hər bir kəsə bəxşişi, onun niyyəti qədərincədir.
- Allah Peyğəmbəri (s) buyurardı: Allah qardaşlarına üzünü turşudan kəsə nifrət edir.
- Allah-Təalanın yanında yaradılmışların ən mənfuru nadan şəxsdir.
- Allahın yanında Onun yaratdıqlarının ən mənfuru o kəsdir ki, ordan-burdan elm toplayar, amma fitnə zülmətlərində qəflətə düşər olar, sülh və sakitliyin məziyyətlərini görməz, özü kimiləri onu alim adlandırır halbuki, tam bir gününü belə elmə həsr etməyib.
- Allahın Peyğəmbəri (s) bizə öz ölürlərimizi əməlisaleh adamların içində dəfn etməyi əmr etmişdir. Çünki ölürlər də dirilər kimi pis qonşudan əziyyət çəkir.
- Allahın rəhməti olsun nəfslərini ölümə doğru atdığı addımlar olduğunu bilən və sonra əmələ tələsərək arzularını qısqaldana.

- Allahın insanın üzrlərini qəbul etdiyi ömür müddəti altıмыш ildir.
- Allahın Peyğəmbəri (s) öz fəzilətlərindən danışanda buyururdu: «Məqsədim özümü göstərmək və öyünmək deyil.»
- Afərin paxıllığa! Nə ədalətli peşədir! Hamıdan əvvəl öz sahibini öldürər.
- Allahın Peyğəmbəri (s) Ramazan ayında Bədr döyüşünə getdi və Ramazan ayında da Məkkəni fəth etdi.
- Allah-Təala Mühəmmədi (s) haqlı olaraq seçdi ki, öz bəndələrini başqa bəndələrinə ibadətdən Özünə ibadətə çəksin. Bəndələrinin öhdəliklərindən Öz öhdəliklərinə, bəndələrinin itaətindən Özünə itaətə, bəndələrinin hakimiyyətindən Öz hakimiyyətinə gətirsin.
- (Allah) Torpağını hazırlayıb əmrini verəndə Adəmi (ə) Özünün üstün məxluqu kimi seçdi və onu Özünün (insan növündən olan) ilk məxluquna çevirdi.
- Allah, Mühəmməd Peyğəmbərdən (s) yaxşı insan yaratmayıb.
- Allah-Təala sizə təqvalı olmağı tapşırırdı və bunu, öz bəndələrindən razılığının tacı və istəyinə çevirdi.
- Allahın razılığı onun itaətinə yaxındır.
- Alçaqlarla çəkişmək rəhbərliyə ləkə gətirər.
- Allahın rəhməti onu yad etməklə nazil olar.
- Adamın batınının xəstə və zahirinin gözəl olması necə də pisdir.
- Allah-Təala ruziləri təyin etdi, bu zaman onları az, ya çox, genbol və sıx surətdə ədalətlə böldü ki, istədiyi kəsi ruzinin bolluğu və ya azlığı ilə imtahana çəksin və bunun vasitəsilə varlığının və kasıbın şükürünü-səbrini aşkara çıxartsın.
- Axirətin cavab və mükafatı dünyanın əziyyət və çətinliklərini yaddan çıxarar.

- Arzu həmdəm, dostdur.
- Arzunun sonu yoxdur.
- Arzular bitib-tükənməzdir.
- Arzu ilğim kimidir, onu görəni aldadar və ümid bağlayanı məyus edər.
- Arzular bəsirətin gözlərini kor edər.
- Arzu şeytanın - qafillərin qəlblərinə hakim olma amilidir.
- Arzunun nəticəsi işin puç olmasıdır.
- Arzu qəlbi unutqanlığa çəkər, yalan vəd verər, çoxlu qəflət və xəbərsizlik gətirər, əfsus və həsrətlə nəticələnər.
- Arzu ağılı aradan aparar, yalan vəd verər, qafilliyə həvəsləndirər, əfsus və həsrətlə nəticələnər. Odur ki, arzunu yalan hesab edin. Çünki o aldadandır və arzusu olan şəxs isə aldanmış və günahkardır!
- Arzu əcəli (insanın) yad(ın)dan çıxarar.
- Adət ikinci təbiətdir.
- Adət hər bir insanın hakimidir.
- Adətlərə üstün gəlməklə ən yüksək məqamlara çatmaq olar.
- Adətlərdən əl çəkməklə nəfsinizi ram edin və onları itaətə doğru yönəldin. Tavan və cərimələrinizin yüklərini onların çiyinlərinə yükləyin. Yaxşı əməllərdən istifadə etməklə onları bəzəyin və günahların çirkabından uzaqda saxlayın.
- Allah-Təala bir gün onun vasitəsilə xilas etdiklərindən qeyri heç kimə ağıl vermədi.
- Ağıl ən möhkəm dayaqdır.
- Ağıl çirkin işlərdən uzaqlaşdırar və yaxşı işlərə əmr edər.
- Ağıl hər işi səhmana salandır.

- Ağıl insanı «İlliyyun»a (cənnət məqamlarındandır) doğru yüksəldər.
- Ağıl haqqın carçısıdır.
- Ağıl möminin səmimi dostudur.
- Ağıl odur ki, sözünü bilib danışasan və dediyinə əməl edəsən.
- Ağıl təcrübələri qoruyub saxlamaqdır. Sənin ən yaxşı təcrübən isə ondan öyüd götürdüyündür.
- Ağıl iki növdür: təbii (zati) ağıl və təcrübi ağıl onların hər ikisi xeyirlidir.
- Ağıllı insanın sinəsi sirr xəzinəsidir.
- Ağıl elə bir hissdır ki, bilik və təcrübə ilə çoxalar.
- Ağıl kamilləşdikdə danışmaq azalar.
- Ağılların puç olmasının səbəbi üstünlük axtarmaqdadır.
- Ağıl sahiblərinə qulaq asmayanların ağılı ölür.
- Ağıl azalanda, (özünü) üstün bilməklər artar.
- Arzuların çoxluğu ağılın puçluğundandır.
- Ağılın meyvəsi dözümlülükdür. (Allahın yolunda mətanətli olmaqdır).
- Ağılın meyvəsi haqqa sadıq qalmaqdır.
- Ağılın meyvəsi dünyanı düşmən bilmək və həvəsləri öldürməkdir.
- Ağılın, meyvəsi bağışlamaq və həyası olan bir ağacdır.
- Ağılın düşməni nəfsani istəklərdir.
- Axirətdən möhkəm yapış ki, dünya sənə kiçik gəlsin.
- Axirətin heç bir əvəzi yoxdur və dünya insanın qiyməti deyil.

- Axirəti yada salmaq dava-dərmandır, dünyanı yada salmaq isə pis dərd və xəstəlikdir.
- Axmaqlıq ən pis xəstəlikdir.
- Axmağın özü özünə vurduğu ziyanı düşmən öz düşməninə vurmaz.
- Axmağın nişanələrindən biri budur ki, hər an bir rəngə düşər.
- Axmağın müqabilində susmaq, ona cavab verməkdən yaxşıdır.
- Ancaq Allah öz bəndələrini cürbəcür çətinliklərlə sınayır və müxtəlif səylərlə bəndəliyinə doğru çəkir. Bir çox çətinlik və narahatlıqlara mübtəla edir ki, bu yolla təkəbbürü qəlbindən çıxarıb təvazökarlığı zuhlarında qərar versin və onu öz fəslinə doğru açılan qarıya və öz bağışlamağı üçün açan bir vasitəyə çevirsin.
- Ağıllılığın bəlası hiyləgərlikdir.
- Ağlın bəlası nəfsi istəklərdir.
- Alimlərin bəlası mənəsbəpərəstlikdir.
- «Axtarışın bəlası məqsədə çatmamaqdır.»
- «Abadlığın bəlası zalim hakimdir.»
- «Ağlın bəlası xudpəsəndlikdir.»
- «Arzuların bəlası əcəllərin çatmasıdır.»
- «Arzunun bəlası əcəldir.»
- «Ağın ən pis bəlası kibr (qurur) və özünü böyük tutmaqdır.»
- Allah yolunda əllərinizlə cihad edin. Əgər bunu bacarmasanız, dillərinizlə cihad edin. Bunu da bacarmanız qəlblərinizlə cihad edin.
- « Ağıl sahibinin dili onun ürəyinin arxasında, axmağın ürəyi isə onun dilinin önündədir.»

- Alicənabların ən böyük dövləti qənimət, alçaqlığın dövləti isə alicənabların xar olmasına səbəbdir.
- Ağın artması ilə dözümlülük də artar.
- Axirət, dünya ilə əldə olunar.
- Azad insanlar fədakarlıqla qul edilirilər.
- Allaha itaət və bəndəlik etmək üçün gecə oyaq qalmaq övliyalardan baharı və xoşbəxtlərin bağıdır.
- Ağillı insanın gümanı nadanın əminliyindən daha doğrudur.
- Ağilsızların məqsədi (rəvayəti) nəql etmək, alimlərin məqsədi isə onu dərk etməkdir.
- Ağla kömək etmək üçün səxavətdən başqa bir şeydən imdad istənilməsin.
- Allah-Təala insanların batinini aşkar etdi. Allah onların gizli sirlərindən və örtülü batinlərindən xəbərsiz deyildi. Lakin, (bunu) onların hansının yaxşı işlər görmələrini sınamaq üçün etdi. (belə etdi ki,) (bir) savab (yaxşı əməl) mükafat (bir) və əzab (pis əməlin) cəza(sı) olsun!
- Allah-Təala bu dünyada cəzalandırdığı mömin bəndəni Qiyamət günü bir daha cəzalandırmaqdan daha həlim, daha ulu, səxavətli və daha kərəmətlidir (yəni Allah-Təala bu sifətlərə malik olduğu üçün həmin bəndəni Qiyamətdə bir daha cəzalandırmaz).
- Aqıl insanın sinəsi onun sirr sandığıdır.
- Alçaq insanların işi nalayiq danışmaqdır.
- Ağıl kamilləşəndə söz - danışiq azalar.
- Alimdən cavabını bilmədiyi bir sualı soruşanda «bilmirəm» deməyə utanmaz.

- Allahın iblislə rəftarından dərs alın. Beləki, Allah-Təala onun uzunmüddətli işini, yorucu zəhmətlərini bir anlıq təkəbbürə görə batil etdi. O altı min il Allaha ibadət etmişdir və özü də məlum deyil bunlar dünya illərindəndir, yoxsa axirət illərindən.
- Allaha həmd edir, şeytanın qovulması və uzaqlaşdırılmasına görə eləcə də onun tələ və hiylələrindən salamat qalmağa səbəb olan işlərdən Allahdan kömək istəyirəm.
- Allahın yaratdıqlarını gördüyü halda, Onun varlığına şəkk edən şəxsə heyrət edirəm.
- Allah-Təala ağıl qorumaq üçün şərabxorluğun tərkləşməsinə vacib etdi.
- Ağıl sahibindən şücaətli bir kimsə yoxdur.
- Allah qarşısında sizə ən vacib olan əməl Onun nemətinə şükür etmək və Onun razılığına səbəb olan şeyləri hazırlamaqdır.
- Allah-Təala bəndəyə bir nemət verəndə və bəndə öz qəlbində o nemətin şükrünü edəndə, şükrünü dilinə gətirməmişdən qabaq, həmin nemətin onun üçün artması vacib olur.
- Ağılların ən sürüşkən yeri tamahların parıltısı altındadır.
- Allahı azacıq da olsa tanımaq, dünyaya rəğbətsizliyə səbəb olar.
- Allahı ən çox tanıyan insanlar ondan ən çox dilək diləyənlərdir.
- Arifin üzü şad və gülər, qəlbi isə kədərli və qorxan olar.
- Allahdan uzaq düşməyin qorxusundan ağıllamaq ariflərin ibadətidir.
- Allahı Allahla, Peyğəmbəri risaləti ilə, ulul-əmr (əmr sahiblərini) yaxşılıq, ədalət və xeyir əmələ əmr etmələri ilə tanıyın.
- Ağıl sahiblərinin böyük səylər, zənn və gümanlarının ona çatmadığı Allah Pak və Ucadır.

- Allah yaranan hər bir şeyi həmişə bilmişdir. Deməli, onun əşyanı yaranmamışdan tanıması, onu yarandıqdan sonra bilməsi kimidir.
- (Allah) Yaratdıqlarındakı heyrətamiz şeylərə görə görünlər üçün aşkar, izzətinin əzəmətinə görə isə düşünənlərin təsəvvüründən gizlidir.
- Allahdan başqa hər bir sahib, dildir.
- Allah eşidəndir, ancaq eşitmə üzvləri ilə deyil.
- Ağıl elm və təcrübə ilə artan şüurdur.
- Ağıl təcrübələri yığıb qorumaqdır.
- Allah-Təala suyu pak və pakedicini yaratdı. Heç bir şey onun rəngini, və ya dadını, ya da iyini dəyişməyincə onu nəcis etməz.
- Allah-Təala imanını, şirkdən (Allaha şəriki qoşmaq) təmizləməyi vacib etdi.
- Allah imanını şirkdən təmizləmək, namazı isə təkəbbürü uzaqlaşdırmaq üçün vacib buyurmuşdur.
- Allahdan qorx, hətta az olsada! Özünə Allah arasında pərdə (həya pərdəsi) saxla, hətta nazik olsa belə.
- Allahdan qorxaraq təqvalı olmaqdan möhkəm yapışın. Çünki təqvanın tutacağı möhkəm olan kəndiri və hündürlüyü göyə ucalmış sığınacağı vardır.
- Axirət əməli ilə dünya (malı) axtaran şəxs öz məqsədindən daha da uzaqlaşar.
- Allahın əzəmətini tanıyan şəxsə özünü böyük hesab etmək yaraşmaz. Çünki Allahın əzəmətini tanıyan şəxslərin ucalığı onun qarşısında təvazökar olmalarıdır.
- Allaha təvəkkül hər pisləkdən xilas olmağın və hər düşməncilikdən qorunmağın səbəbidir.

- (Allahdan) Uğur (qazanılmasına kömək və qayğısı) olmadan heç bir şey fayda verməz.
- Allahın yaratdıqlarına şahidləri və Onun yer üzündəki dəlilləri bizik. Biz o kəslərik ki, Allah-Təala buyurub: «Beləliklə də sizi orta bir ümmət etdik».
- Allahın sizə vacib buyurduğunu səylərinizin məqsədinə çevirin və sizdən istədiyi haqqını əda etmək üçün ondan kömək və uğur diləyin.
- Allah, imanı çirkədən təmizlənmək üçün, namazı təkəbbür və lovğalıqdan uzaqlaşmaq və zəkatı (ehtiyacı olanlara) ruzi səbəbi olmaqdan ötrü vacib buyurdu.
- Allahın camaat üçün təyin etdiyi vacib əməllərin hüdud və sərhədləri ən böyük vacib olan beş vəzifədir: namaz, zəkat, həcc, oruc və vacib əməlin qoruyucusu olan imamət.
- Allahın Peyğəmbəri (s) bizə əmr etdi ki, günah iş görənlərlə qaşqabaqlı və sərt üzlə görüşün.
- Allahın yalançıların əleyhinə etdiyi köməklərdən biri də unutqanlıqdır.
- Allaha and olsun! Səmədan yerə çırpılmağım və ya quşun məni oğurlaması Allahın Peyğəmbəri (s) haqda yalan danışmaqda mənə daha xoşdur.
- Azğınları öz qulaqlarınıza hakim etməyin.
- Aclıqla xəstəlik bir yerə sığışmaz.
- Arzuların qısalığı və əməlin xalisliyi, dünyaya rəğbətənlə olmamasına yəqinliyin dəlilidir.
- Alimlərlə otur ki, elmin artsın, tərbiyə və ədəbin gözəlləşsin ruhun paklaşsın.
- Aza qane olun və özünüzü zəlil etməyin.

- Allahın nemətinin məhv olması, onun qəzəbinin və intiqamının tez gəlməsi üçün zülmədən təsirli heç nə yoxdur. Çünki Allah-Təala məzlumun duasını eşidir və daim zalımın pusqusundadır.
- Allah alçatdığı bəndədən elm və biliyi əsirgəyər.
- Alimlərin düz sözü dərman, səhv sözü isə dərddir.
- Az bəxşiş verməkdən çəkinmə, naümid etmək ondan da azdır.
- Aclıq zamanı mərd adamın hücumundan qorxun, toxluq zamanı isə ləim adamın.
- Arzulara çatmağa tələsən, əcəli ilə üzləşər.
- Aciz adam odur ki, dost qazana bilməyə, ən böyük acizlik isə dostu itirməkdir.
- Az danışanın xətası da az olar.
- Ağıllı adam odur ki, işin aqibətini qabaqcadan fikirləşər.
- Ağıllı odur ki, nadanın sevdiyi şeyləri sevməyə.
- Alim cahili tanıyar, ona görə ki, özü əvvəl cahil olub.
- Acizlik təhlükə və bəladır.
- Ağıllıların sinəsi öz sirrinin xəzinəsidir.
- Allaha görə görülən əməllərin gözəlliyi, onun gizli olmasındadır.
- Axmağın dili onun ağılındadır, ağıllının dili isə onun ürəyindədir.
- Axmaq adamla dostluq etmə, o istəyər öz işini sənə sevdirsən və səni öz gününə salsın.
- Ataların dostluğu övladlar üçün qohumluğa çevrilər. Qohumların isə dostluğa ehtiyacı vardır.
- Ağıllı kişilər sözləri ilə elə işlər görürlər ki, həmin işləri qılınc və kətək gücünə görmək mümkün deyil.

- Ağıl o qədər kifayətdir ki, zülmətlərdən səni işıqlığa çıxardır.
- Arzulara bənd olmayın, insanları aldadandır.
- Acizə zülm etmək ən böyük zülmüdür.
- Ağıllı adamlar ədəblə yola gedərlər, dörd ayaqlılar kötəklə.
- Ağarmış tükləri çıxartmayın, onlar nurdur.
- Ağıldan böyük gözəllik yoxdur.
- Aramlıqla ruzi tapmayan; əsəbiliklə heç tapmaz.
- Ağıllı adam uzaqgörən olar.
- Acıqlanmayın! Acıqlandırmayın. Hamısına Salam deyin, xoşdilli olun.
- Ağıllı üçün ədalətli güzəşt, kötək yeməkdən ağırdır.
- Ayrılıq insan üçün zillət və xarlıqdır.
- Ağıllı adamın zənni də gerçək olar.
- Allahın təqdiri yerinə yetən vaxta bəndənin tədbiri itir.
- Ağıldan bəhrələnməsən də səxavətli dostu itirmə, öz ağılnla onun görkəmindən istifadə et.
- Az ittifaq düşər bir adama ki, doyunca yeyə, lakin xəstələnməyə.
- Ataların dostluğu övladlar üçün qohumluğa çevrilər. Qohumların isə dostluğa ehtiyacı vardır.
- Ağıldan böyük gözəllik yoxdur.
- Ağıllı adam uzaqgörən olar.

- Bazara daxil olarkən insanların (alverlə) məşğul olduğunu görəndə Allahı çox yad edin. Çünki bu əməl günahları aparar, yaxşılıqları artırar və adlarınız qafil olanların sırasında yazılmaz.
- Bilin! Siz, arxasında əcəl olan arzunuzun mühasirəsindəsiniz. Buna görə də kim əcəli çatmamış arzu günündə iş görsə işi ona xeyir verər və əcəli ona ziyan vurmaz.
- Bil ki, dünya sınaq və çətinlik sarayıdır. Bu sarayda insanın elə asudə və bekar bir saati yoxdur ki, qiyamət günündə onda həsrət yaratmasın
- Bilin ki, dinin (şəriət) hökmləri vahid və yolları məqsədə çatdırandır. Kim bu yollara qədəm qoysa, məqsədə çatar və xeyir qazanar. Kim bu yolları getməkdən imtina etsə, azğın və peşiman olar.
- Bu islam, Allahın dinidir. Onu özü üçün seçdi... və onun əsaslarıyla azğınlığın əsaslarını viran qoydu.
- Boş işlərdən əl çəkməklə aqlını artır.
- Bilin ki, arzu ağılı qəflətə salır və Allahı xatırlamağı ona unutturur.
- Bəndənin günah işlərdə israr edə-edə Allahdan bağışlanmasını arzulaması, Allaha qarşı məğrur olmaqdır.
- Belə isə öz çirkin əxlaqından qorx ki, bəlkə bu yolla hidayət olasan.
- Bəndənin Uca olan Allaha yaxınlaşması, onun niyyətlərini xalisləşdirilməsi ilə mümkündür.
- Bil ki, Allahın müqabilində zəlil olmayan kimsə izzət sahibi deyil.

- Bilin ki, kim camaatla insafla rəftar etsə, Allah-Təala onun izzətini artırır.
- Batil hiyləgər və aldadıcıdır.
- Batili mütləq parçalayaram ki, haqq onun böyründən çıxsın.
- Batilə kömək edən kəs haqqa zülm edib.
- Bilin! Haqq ilə batil arasında yalnız dörd barmaq fasilə var..... Batil «eşitdim» deməyin, haqq isə «gördüm» deməyindir.
- Bəsirət gözü kor olan zaman gözün baxmasının faydası yoxdur.
- Bəsirətli eşidərək düşünən, baxaraq görən, ibrətlərdən bəhrələnən, sonra aydın yolları qət edən və beləliklə uçurlara düşməkdən çəkinən şəxsdir.
- Bidətlər kimi heç nə dini vurub məhv etməyib.
- Bidət qoyanlar Allahın əmri, Onun kitabı və Peyğəmbəri ilə müxalifət edərək öz rəy və nəfsi istəkləri əsasında əməl edənlərdir, hərçənd ki, belələrinin sayı çoxdur.
- (Başqalarının) Eybləri eşləməyin özü bir eybdir.
- Başqalarının səhvinə heç vaxt şad olma. Çünki sən də həmişəlik xətdən qorunmamısan.
- Bəla zalımın ədəblənmə amilidir.
- Başqaları ilə insafla, möminlərlə isə fədakarlıqla davran.
- Böhtan atmaq kimi həyasızlıq və abırsızlıq yoxdur.
- Bayram günündə Əmirəl-mömininin (ə) yanına getdim. Gördüm ki, Həzrətin qarşısında açılmış süfrədə bir az buğda çörəyi, bir qab firni və bir qaşığı var. Ərz etdim: «Ey Əmirəl-möminin! Bayram günündə firni?» Həzrət buyurdu: « Bu bağışlanan kimsənin bayramıdır».
- Bizim şeylərdən hər biri qadağan etdiyimiz bir iş görərsə, ölməmişdən qabaq onun malına, ya övladına və ya özünə bəla

gələr. Bununla da öz günahlarından təmizləner, və Allahla günahsız halda görüşər. Əgər günahlarından hələ də bir şey qalarsa, ölüm zamanı çətinliklə can verər.

- Bir kəsin haqqına riayət və hörmət olunması, haqqın ona tətbiqinə mane olmaz.
- Bilin ki, Quranı düşünmədən oxumağın bir xeyri yoxdur. Bilin ki, fəhmsiz və düşüncəsiz ibadət in də bir xeyri olmaz.
- Bilmədiyiniz şeyə düşmən kəsilməyin, çünki elmin əksəriyyəti sizin bilmədiyiniz şeylərdir.
- Böyük Allah ədaləti (haqq olan) rəhbərlərə vacib buyurmuşdur ki, özünü kasıb camaatla eyniləşdirsin və yoxsul öz kasıblığından qeyzləşməsin.
- Bütün yaxşı işlər və Allah yolunda cihad yaxşı işlərə dəvət və pis işlərdən çəkirdirməklə müqayisədə dənizə tökülən ağır suyu qədər heçnədir.
- Batini gözəllik zahiri gözəllikdən yaxşıdır.
- Başqalarının övladlarına yaxşılıq və mehribanlıq et ki, övladlarının gələcəyi hişz olunsun.
- Bivəfalarla vəfəli olmaq Allaha vəfasızlıqdır, vəfasızlarla vəfasızlıq Allaha vəfəli olmaqdır.
- Bütün canlılara məhəbbət bəslə, ta seviləsən.
- Bizim Novruzumuz hər gündür.
- Bədbəxt öz nəfsi istəklərinə aldanandır.
- Bədbəxt, öz əqlindən və təcrübəsindən bəhrələnməyəndir.
- Bədbəxtliyin səbəbi dünyapərəstlikdir.
- Bədbəxtliyin əlamətlərindən biri dosta qarşı hoqqabazlıq etməkdir.
- Bədbəxtliyin nişanələrindən biri yaxşılara pislik etməkdir.

- Bələğət odur ki, danışılması səliqə, başa düşməsi isə asan olsun.
- Bələğət odur ki, cavab verməkdə kütlük etməyəsən, məqsədini çatdırasan və söz oxun hədəfdən yayınmasın.
- Bəzən bələğətdə yalnız müxtəsər söyləmək ilə kifayətlənilir.
- «Bəxşişin bəlası məəttəl etməkdir.»
- « Bağışlamağın (əliaçıqlığın) bəlası yoxsulluqdur.»
- « Bəxşişin bəlası yersiz xərcləməkdir.»
- «Bütün bələlərin başı ləzzətlərə və eyş-işrətə vurğunluqdur.»
- Böhtan atmaq kimi həyasızlıq və abırsızlıq yoxdur.
- Böyük odur ki, simasının kərəmətini xarlığından qorusun.
- Böyük insan özünü bilməməzliyə vurur və (üzdə) aldanar.
- Böyük insan vəd verərsə, ona vəfalı olar kimsəni qorxudanda isə keçər.
- Böyük insanların yolu bağışlamaqdır.
- Böyük insanların cəzası alçaqların güzəşindən yaxşıdır.
- Bəzən dilli dilavərlər də cavab verməkdə aciz qalarlar.
- Bilin! Mən cənnət kimi elə bir yer görmədim ki, onu axtaran yuxuya dalsın və cəhənnəm kimisini də görmədim ki, ondan qaçan yuxuya gedib uyasın.
- Bizim şiələrin mənzilləri cənnət əhlinə sizin səmada gördüyünüz ulduzlar kimi görünəcək.
- Böyüklük və izzətin bəlası qəzavü-qədərini maneələridir.
- Bəhanə gətirmək və minnət qoymaqla əhsanı xoşagəlməz etməyin.
- Baxışlarının arası kəsilməyənin həsrəti uzun çəkər.

- Başqalarına qul olma, Allah-Təala səni azad yaradıb.
- Bir işin öhdəsindən gəlmirsənsə zəmanət vermə.
- Bəla gələn zaman öz mallarınızı öz canlarınızı qorumaqçün sipər edin. Bir hadisə baş versə canlarınızı dininizə qurban edin və bilin ki, dini məhv olanın özü həlak olmuşdur. Dini qarət olunmuşun özü qarət olmuşdur.
- Bircə bilsəydin, nəfslə mübarizədə sənə kömək etməyən şəxsə yoldaşlığın sənə necə də ağır bir yüküdür.
- Bəla dalğalarını dua ilə geri qaytarın. Başı bəlalar çəkmiş, bəladan canı boğazına yığılmış şəxsin duaya olan ehtiyacı asudə yaşayan, ancaq bəladan azad olmayan şəxsdən çox deyil.
- Bu aldadıcı, vəfasız, xəyanətkar dünyadan çəkinin. Zinətləri ilə özünü bəzəyən və bər-bəzəyi ilə naz-işvə edən dünyadan... O, təzə gəlin kimi cilvələnmiş gözəl və mat-məəttəl qalmışdır.
- Bilin ki, dünya çox hiyləgər və məkrli bir saraydır. Hər gün birinə ərə gedər, hər gecə bir ailəni öldürər və hər dəm, hər saat birlikdə olanları bir-birindən ayırır.
- Bəxtin sənə yar olunca sənənin eybin gizlin qalar.
- Bədgümanlıq işləri korlayar və cürbəcür pis işlərə üz tutmağa səbəb olar.
- Bədgümanlıqdan çəkin. Çünki, bədgümanlıq ibadəti korlayar.
- Bu insanlara heyrətlənirəm. Sağlamlılıqlarına zərər dəyəcəyindən qorxaraq yeməkdən pəhriz saxlayır, Amma onları Cəhənnəm əzabına atan günahlardan necə də çəkinmirlər.
- Bizim haqqımızda həddinizi aşmaqdan çəkinin və bizləri (Allah tərəfindən) böyüdülmüş bəndələrdən sayın. Belə olduqda, bizim fəzilətimiz barədə nə istəsəniz deyin.

- Bu beş məsələdə Qazı hökmün zahirinə əməl etməlidir: vəlilik, miraslar və şəhadət. Şahidlər zahirən etimada və inama layiq olarlarsa, şəhadətləri qəbul olunur.
- Bilin ki, həyatdan başqa, elə bir şey yoxdur ki sahibi ondan doyub yorulmasın. Çünki ölümdə öz rahatlığını görmür.
- Buludlu və yağışlı bir gündə peyğəmbərlə Bəqi qəbiristanlığında oturmuşduq, Oradan ulağa minmiş bir qadın keçərkən birdən uluğun ayağı çalaya düşdü və qadın yıxıldı. Peyğəmbər (s) dərhal üzünü yana çevirdi. Orada olan şəhabelər ərz etdilər: Ey Allahın Rəsulu! O qadının çadrasının altında şalvar var. Peyğəmbər (s) üç dəfə buyurdu: Ey Allahım! Şalvar geyinən qadınları bağışla. Ey insanlar, şalvar geyinin ki, şalvar sizi ən çox örtən paltardır və qadınlarımızı kənara çıxan zaman şalvarla qoruyun.
- Bir şəxslə yaxşı rəftar etməkdən başqa çarəsi olmayan onunla yaxşı davranmasa, hikmətdə heç bir payı olmaz.
- Böyük Allahdan qorx və bütün işlərini yaxşı gör. Çünki, Allah-Təala təqvalılar və əməlisaleh insanlarla birgədir.
- Bəhanə gətirmək xəsisliyin nişanəsidir.
- Bəndəlik beş şeydədir: qarnını yeməkdən boş saxlamaq, Quran oxumaq, gecəni ibadətlə keçirmək, səhər çağı Allahın dərğahına şükürlər etmək və Allah qorxusundan ağlamaq.
- Bəndənin ədəbi(ni göstərməsi) üçün nemət və ehtiyaclarında öz Allahından başqa heç kəsi şərikin etməməsi kifayətdir.
- Bilin ki, mükəlləf olduğunuz işlər (boynunuzda olan ilahi vəzifə) az, savabı isə çoxdur. Əgər Allahın qadağan etdiyi zülm və təcavüz üçün də qorxulu cəzalar olmasaydı belə, yenə də onlardan çəkinməyin mükafatı o qədər böyükdür ki, onları tərkin etməyə bəhanə lazım deyil.
- Bir carçı səmadən «həqiqətən, haqq Mühəmməd Əhli-Beyti ilədir!» deyər fəryad qoparanda Mehdi camaatın dilinə düşəcək.

Onlar onun məhəbbət piyalələrini başlarına çəkəcəklər, dillərində onu yada salmaqdan və onun adından başqa bir şey olmaz.

- Bu işi (imaməti) ancaq səbr əhli olan, gözü açıq və işlərdən baş çıxaran kəs çiyinlərində çəkə bilər.
- Bilin ki, müsəlmanların namus, can, qənimət, hökumət və rəhbərlik işlərini xəsis adama tapşırmaq olmaz. Çünki o, onların mallarına həris olar. Həmçinin nadana tapşırmaq olmaz, çünki o da öz nadanlığı nəticəsində onları azdırar. Eləcə də rəhmsiz və zülmkara! Çünki o da öz rəhmsizliyi ilə müsəlmanları möhtac olduqları şeylərdən məhrum edir. Malların bölüşdürülməsini ədalətsiz adama da tapşırmaq olmaz. Çünki o, bir dəstəyə bağışlayar, bir dəstəni isə məhrum edir. Nə də qəzavət edəndə rüşvət alana ki, camaatın hüquqlarını tapdalayar və haqqı sahiblərinə çatdırmaqda səhlənkarlıq edir və nə də sünnəni tərk edən kəsə ki ümməti məhvə aparar.
- Bilin, sizin mənim boynumda olan haqqınız, müharibə istisna olmaqla sizdən heç bir sirr gizlətməməyim, hökm çıxarmaq istisna olmaqla, sizinlə məsləhətləşmədən bir iş görməməyim və haqlarınızı gecikdirməməyim (sizin haqq və bəxşişlərinizi vaxtında verməyəmdir), onun çatdırılmasını ləngitməməyim və sizin hamınızı bərabər bilməyəmdir. Beləliklə, mən belə etdikdən sonra Allahın neməti sizə vacib olur və bu zaman sizin mənə tabe olmağınız da vacibdir.
- Bir halda ki, pak olmayandan qaçmırsınız, onda özünüzü eyblər və günahların çirkabından təmizləyin.
- Bilin! Mühəmmədin (s) Əhli-Beyti göydəki ulduzlar kimidir. Onlardan biri yox olanda digər bir ulduz zahir olar. Buna görə də sanki Allahın nemətləri sizin aranızda kamilləşib və o, arzu etdiyiniz şeyləri sizə verib.
- Bizik nübüvvət ağacı və risalətin nazil olma yeri, mələklərin get-gəl yeri elm mədənləri və hikmət çeşmələridir!

- Biz yolun ortasında olan söykənəcəyik. Geridə qalan özünü ona çatdırır və çox qabağa keçən ona tərəf qayıdar.
- Bizim nəсібimiz üstün və Peyğəmbərlə (s) bağlılığımızın daha möhkəm olmasına baxmayaraq xilafət məsələsində bizimlə öz başına və təcridedici rəftar edilməsi səbəbi, xilafətin rəğbət bəslənilən və cazibəli olması idi. Bir dəstə hərisçəsinə ondan yapışdı və bir dəstə (Əhli-Beyt) səxavətlə ondan keçdi. (Bizimlə onlar arasında) hakim Allahdır.
- Bəndə Allahın sevdiyini sevməyincə və Allahın sevmədiyinə nifrət bəsləməyincə imanı kamilləşməz.
- Bəndə istər doğru, istərsə də zarafat ilə yalan deməyi tərک etməyincə imanın tamamını dadmaz.
- Bilin! Hər kim camaata qarşı insafli olsa, Allah mütləq onun izzətini artırır.
- Biçarə israfçı! Öz nəfsinin islahında və əldən verdiklərinin yerini doldurmaqdan necə də uzaqdır?
- Birləşəndən sonra əlaqəni kəsmək, qardaşlıqdan sonra cəfakarlıq və dostluqdan sonra düşmənçilik necə də pisdir.
- (Bir nəfərin, övladı Həsənin (ə) yanında qeybət etdiyini gördükdə): Övladım! Öz qulağını belə şəxslərdən uzaq tut. Çünki o, öz qabında (vücudunda) olan ən murdar və çürük şeyləri sənin qabına boşaltmaq istəyir.
- Bu qəblər bir qəbdirlər. Onların ən yaxşısı ən tutumlusu ən çox saxlayanıdır.
- Bəndələrin pak qəbləri, Sübhən Allahın baxdığı yerlərdir. Kim qəlbini paklaşdırarsa, Allah ona nəzər salar.
- Boş yerə mübahisə və çəkişmədən çəkinin. Çünki bu iki iş qəblərdə qardaşlara qarşı xəstəlik yaradar və onlarda nifaq cücərdər.
- Başıucalıq qənaətin hesabına əldə olunur.

- Bütün işlər müqəddarata tabedir. Hətta tədbirlər belə ölümlə sona çatar.
- Bir işdən qorxan zaman özünü onun ağuşuna at. Çünki o işdən bərk qorxmaq, o işə başlamaqdan daha çətin və daha çox ziyanlıdır.
- Bilin ki, ən yaxşı eşidən qulaq öyüd-nəsihəti eşidən və qəbul edəndir.
- Bədəməl insanların dostluq ipləri, hər bir başqa dostluqdan daha tez qırılır.
- Bax! Mən gecə və gündüz, aşkarda və gizləndə sizi bu xalq ilə müharibəyə çağıraraq dedim: onlar sizə hücum etməmiş, siz onların üzərinə həmlə edin. Çünki, Allaha and olsun, heç bir xalqla onların öz torpaqlarının içərilərində elə bir müharibə olmayıb ki, onlar bu müharibədə xar olmasınlar.
- Bir şəxs namaza dayananda, Allahın bəndəni əhatə etdiyi rəhmətini görən iblis paxıllıqla ona baxar.
- Bax gör, hansı paltar və libasla namaz qılırsan. Əgər onu düzgün və halal yolla qazanmamınsansa, namazın qəbul deyil.
- Birinin ləzzət hərisi olub onun vasitəsi ilə məhv olmaması çox nadir hallarda baş verir.
- Bir qızın qulağından zorla mirvari sırğanı oğurlayan kişi barədə buyurdu: Bu aşkar oğurluqdur. Sonra şallaq vurub zindana saldı.
- Bədr döyüşündə biz özümüz Allahın Peyğəmbərinə (s) sığındıq. Həzrət hamımızdan düşməyə daha yaxın idi və həmin gün hamıdan çox şücaət göstərdi.
- Bədr döyüşündə aramızda Hiqdat ibn Əsvəddən başda suvari yox idi. Döyüş axşamı ağacın altında dayanıb səhərə qədər namaz qılıb dua oxuyan Allahın Peyğəmbərindən (s) başqa, bizimlə olanların hamısı yatdı.

- Bilin ki, azacıq rıya da, şirkdir.
- Bədənin altı halı var: sağlamlıq, xəstəlik, ölüm, həyat, yuxu və oyaqlıq. Ruh da belədir: həyatı onun elmi, ölümü onun nadanlılığı, xəstəliyi isə onun şəkkidir. Sağlamlığı onun əminliyidir, yuxusu onun qəfləti və oyaqlığı onun dərrəkəsidir.
- Bu qarğadır, o isə qartal, bu göyərçindir o da dəvəquşu, Allah-Təala hər bir quşu adı ilə çağırır və onun ruzisinə zəmanət verir.
- Bəndəni heç nə səcdələr və rukular qədər Uca olan Allaha yaxınlaşdırmaz.
- Bəla pərhizkar möminə yağışın (yağış suyunun tərənin başından) yerin alçaq hissələrinə çatmasından da tez çatır.
- Bəlanın sonunda açılış (işlərin duyunlərinin açılması) hasil olur.
- Başda oturanların bəlası siyasətdə acizlikdir.
- Böyük insan heç vaxt söyüş söyməz.
- Bədr günü Allah Rəsulunun (s) səhabələrinin şüarı bu idi: «Ey kömək olunmuş, öldür!».
- Biliyin səmərəsi Allahı tanımaqdır.
- Biz sənin zatının əzəmətindən heç nə bilmirik. Bildiyimiz yalnız budur ki, sən bizdən sadıq və hər şey sənə sadıqdır. Səni nə mürğü tutar, nə də yuxu. Heç bir düşüncənin əli sənə yetməz və heç bir göz səni tapmaz.
- Başqalarını narahat edən xoşagəlməz iydən özünüzü su ilə təmizləyin. Özünüzə (üst-başınıza) baxın. Çünki Allah-Təala özünün çirkli və laqeyd bəndələrinə, onunla bir yerdə oturan hər bir kəsin burnunu tutub bezdiyi kimsəyə nifrət edir.
- Birini boş sözlə qaytarmaq, gec yerinə yetirilən vədədən daha gözəldir.

- Bir şeyi vəd edən şəxs, vəd verənə kimi azaddır.
- Biz Əhli-Beyti xatırlamaq hər bir narahatçılıq, xəstəlik və şəkk-şübhə gətirən vəsvəsənin dərmanıdır.
- Bilin ki, yaxşı işlərə dəvət və pis işlərdən çəkəndirmək nə kimsənin əslini yaxınlaşdırıb, nə də kimsənin ruzisini kəsib.
- Bir dəstənin rəftarı ilə razı olan, onlarla birgə həmin işi görənin kimidir. Kim batil rəftara əl atarsa iki günah törətmiş olar: onu yerinə yetirməyin günahı və ona razı olmağın günahı.
- Bəndələrə yaxşılıq etmək axirət üçün nə gözəl azuqədir.
- Bəndələrin xörəyi qida məhsullarıdır, canların (ruhun) xörəyi isə yemək yedirtmək.
- Bir saat zillət, bir ömür izzətə dəyməz.
- Bilmədiyini şeyi danışma, hər bildiyini də demə. Ona görə Allah-Təala bədənin hər üzvünə bir hökmü vacib edib ki, qiyamət günü onlar ilə sənə dəlil gətirəcək.
- Bir gündə illik ruzi haqqında düşünmə. Bil ki, hər günün ruzisi, həmin gün üçün kifayətdir. Bəs Allah-Təala hər təzə başlanan səhərin ruzisini qismət edir. Əgər o ili yaşamaq qismətində yoxsa, onun qüssəsini nahaq çəkirsən.
- Bolluqda iştaha az olar.
- Bəxşiş et, israfçılıq etmə.
- Bəyənilmiş xasiyyətlər köhnəlməyən geyimdir.
- Bir suala bir neçə cür cavab vermək həqiqəti itirir.
- Bəzən dərman dərd olur, dərd isə dərman.
- Bəzən pis adam xeyirxahlıq edər, nəsihət verən xəyanətkarlıq.
- Bəzən az, çoxdan bərəkətli olur.
- Bəzən qardaşına acıqlanmaq mehribançılıqdan yaxşıdır.

- Bıgın tüklərini gödəltmək paklıq və Peyğəmbərin adətlərindəndir.
- Bir nemət zay olmasa başqa nemət ələ gəlməz.
- Başqasının dilindən də danışsan, xoşagəlməz söhbət etmə.
- Bəla gələndə qorxu keçirtmək möhnəti artırır, tnsanı savabdan məhrum edər.
- Başqalarının övladlarına yaxşılıq və mehribanlıq et ki övladlarının gələcəyi hifz olunsun.
- Bəyənilmiş xasiyyətlər köhnəlməyən geyimdir.
- Bütün canlılara məhəbbət bəslə, ta seviləsən.

- Cinayətlər aşkar şəkildə ediləndə bərəkətlər aradan gedər.
- Camaat! Siz məndən əvvəlkilərlə beyət olunduğu kimi mənimlə də beyət ediniz. İnsanlar beyət edəndən qabaq azad ixtiyar sahibidirlər. (Amma beyət etdikdən sonra mənə tabe olmaq məcburiyyətindədirlər.)
- Cavablar qarışıq və çox olarsa, doğru cavab gizli qalar.
- Cahilin müqabilində səbr və təmkin göstərsən, şübhəsiz ki, ona ən yaxşı cavabı vermiş olarsan.
- Cəhənnəm odunun kükrəyən alovundan, yandırır-baxan hərərətindən və daim təzələnen əzabından qorxun.
- Cənnət ən üstün məramdır.
- Cənnət əmin-amanlıq və rahatlıq sarayıdır.
- Cavab verməkdə tələsən şəxs, doğru cavabı tapmaz.
- Cəmərd insanın şəxsi rəftarlarının ən yaxşısı bildiklərindən (camaatın səhvləri və pislilikləri) bəzilərini görməməzliyə vürmasıdır.
- Cənnətin qiyməti saleh və yaxşı əməldir.
- Cənnətin qiyməti qəlbədən dünya məhəbbətini silməkdir.
- Cənnət çətinliklər və məhrumiyyətlərlə qazanılır.
- Cənnətin səkkiz qapısı var: Bir qapısından peyğəmbərlər və siddiqlər (haqq sözü danışanlar), digərindən şəhidlər və əməli saleh insanlar daxil olacaq. Digər beş qapıdan isə bizim şiələr və bizi sevənlər qalan bir qapıdan Allahın vahidliyinə şəhadət verən və qəlblərində biz əhli-beytə qarşı zərrə qədər düşmənçiliyi olmayan müsəlmanlar keçəcəklər.

- Cihad Allah-Təalanın özünün məxsus övliyaları üçün açdığı Cənnət qapılarından biridir. Cihad təqva libası, Allahın möhkəm zirehi və Onun yenilməz qalxanıdır.
- Cihad dinin sütunu və xoşbəxt insanların işıqlı yoludur.
- Cihad İslamdan sonra ən şərəfli əməldir. Cihad dinin davamının mayasıdır. Cihadın izzət güc-qüdrət gətirməklə yanaşı böyük əcri də var. Cihad yürüş etməkdir. Onda yaxşılıqlar və savab da var, şəhadətə çatdıqdan sonra gələn Cənnət müjdəsi də.
- Cihad dörd hissəyə bölünür : Əmr be məruf (yaxşı işlərə dəvət); nəhy əz münkər (pis işlərdən çəkindirmək); döyüş meydanında mətanətli və dözümlü olmaq; günah edənlərlə mübarizə aparmaq.
- Cəzanın heç bir növündə zəmanət yoxdur.
- Cömərdlik himmətin yüksəkliyinin nəticəsidir.
- Camaatın əlində olandan gözünü çəkmək bağışlamaqdan üstündür.
- Cəmiyyətin əksəriyyəti ilə birgə olun. Çünki Allahın əli camaatladır. Bir-birinizdən ayrılmayın ki, sürüdən ayrı düşən qoyun canavara yem olduğu kimi insanlardan ayrı düşən də şeytana yem olar.
- Camaatdan ayrılan, Uca Allahın həmdəmi olar.
- Camaat! Özünüz də öyüd qəbul edən nəsihətçinin çırağının şöləsindən işıq və suyu gil və çöküntüdə durulmuş zülal bulaqdan götürün.
- Cümə imamı xütbə oxuyanda söhbət etmək və namazda üzü icazə verilən həddən artıq qiblədən çevirmək olmaz.
- Camaat! Nəflərinizin tərbiyəsi ilə məşğul olun və onu hərislikdən saxlayın.

- Cənnət arzusunda olan kimsə şəhvət və nəfsi istəklərə göz yumar.
- Cihadın savabı ən üstün savabdır.
- Camaat! Kim Allahı özünə nəsihətçi görərsə, uğur qazanar, kim Onun sözünü özünə bələdçi götürsə çox möhkəm yol və dinə yönələr. Çünki Allahın qonşusu amanda, düşməni isə qorxu içindədir.
- Camaatla elə rəftar edin ki, ölsəniz sizin üçün ağlasınlar. Sağ qalsanız isə (və ya olmasanız) sizinlə görüşməyə müştəq olsunlar.
- Camaatla öz diliniz və bədəninizlə qaynayıb-qarışın, qəlb və əməllərinizlə onlardan uzaq durun.
- Canını və malını qardaşına fəda et. Ədalət və insafını isə düşməninə hədiyyə et. Xoş sifətini və yaxşılığını bütün insanlara bağışla.
- Cənnətin mövcud olduğuna görə yoxsul, cəhənnəmin var olduğuna görə isə varlı yoxdur.
- Camaatla elə rəftar edin ki, sağlığında sizinlə oturub dursunlar, ölüm yatağında isə sizə ağlasınlar.
- Camaat üçün bir gün gələcək «Quran»dan bir şey ortada olmaz, məgər rəsmiyyəti qalar. İslamdan bir şey qalmaz, məgər adı qalar. Məscidlər o zaman bina cəhətdən gözəl olar, ibadət cəhətdən isə viran. Onları bina və abad edən ibadət əhli olmaz.

– Ç–

- Çox kişilər gecənin əvvəlində taxt-tac sahibi olublar, səhər isə onları torpağa tapşırıblar.
- Çox üzr gətirməklik paxıllığın əlamətidir.

- Çox adam var ki, özünün zərərinə olan şeyə can atır.
- Çox alimlər var ki, nadanlığı onu öldürür elmi ona mənfəət vermir.
- Çox olur ki, gözlü yolu görmür, kor isə yolu düz gedir.
- Çox məzəmmət etmək kin gətirər.
- Çox yatmaq din və dünyanın əldən çıxmasına səbəb olur.
- Çox yaxşılıq edəni dostları və qardaşları sevrələr.
- Çox yalan danışmaq dini puç edər, günahı isə böyüdür.
- Çətinliyə düşəndə Qurandan kömək alın. Çünki Quran ən böyük dərdlərin-yəni küfr, nifaq, əyinti və azgınlığın şəfasıdır.
- Çox sözlər var ki, onların cavabı sükutdur.
- Çəkişmək və mübahisə etməkdən çəkinin! Çünki bu iki iş ürəklərdə qardaşlara qarşı xəstəlik yaradar və nifaq toxumu cücərdər.
- Çox gülənin zəhmi aradan gedər.
- Çox hərisliyin və xəsisliyin bünövrəsi Allaha şəkk və az etimad etmək üzərində qurulmuşdur.
- Çox hərislik gözüdoymazlıqdan və onun zəifliyindən irəli gəlir.
- Çox qorxaq olmaq ruhun acizliyi və yəqinin süstlüyündəndir.
- Çox sükut et ki, düşüncən zənginləşsin, qəlbin nurlansın və camaat sənə əlində amanda qalsın.
- Çətinliklərə səbr etmək rifah içində can rahatlığından yaxşıdır.
- Çox borclu olmaq doğru danışanı yalançı və sözübütöv adamı özündən çıxarar.
- Çox danışmaqdan çəkin ki, o sənənin gizlin eyblərini aşkara çıxarar və düşmənlərinin sakitləşmiş kinlərini sənə qarşı qızıdırar.

- Çünki öyrənmək istəyən cahil alim kimidir. Azğınlığa qədəm qoyan alim isə səhv tutmaq məqsədilə soruşan cahilə bənzər.
- Çox müharibə var ki, faydası sülhədən daha çoxdur.
- Çox dua et ki, şeytanın şərindən amanda qalasan.
- Çöllərdəki səsləri, bəndələrin gizlindəki günahlarını balıqların böyük dənizlərdəki hərəkətlərini şiddətli küləklərdən suların bir-birinə qarışmasını bilən Allaha pənah aparın
- Çaşqınlıq zamanı dayanıb durmaq müvəffəqiyyətdəndir (amillərindəndir).
- Çətinlikdə də, asanlıqda da Allahdan razı ol.

- Daim Allahı yad etmək qəlbi və düşüncəni işıqlandırır.
- Dostlardan ayrılacağına, torpağın üstündə yatacağına, qarşısında hesab alacağına, özündən sonra yerdə qoyub getdiklərinin onun işinə yaramayacağına və qarşıya göndərdiklərinə möhtac olduğuna yəqin edən kəs arzusunun qısa və əməl dairəsini uzun olmasına daha layıqdır.
- Dünya bədbəxtlərin arzusu, axirət isə xoşbəxtlərin qurtuluşu və uğurudur.
- Dünyanın hər bir şeyini eşitmək görməyindən böyükdür. Axirətin isə hər bir şeyini görmək eşitməyindən böyükdür. Odur ki, axirəti görməyin yerinə, gözlərə görünməyən, qeyb pərdəsi arxasında olanları müşahidə etmək əvəzinə, elə eşitməklə və (peyqəmbərlərin vasitəsi ilə) xəbərdar olmaqla kifayətlənin.
- Dinə ən çox kömək edən xislətlərdən biri, dünyaya meyl göstərməməkdir.
- Danışın ta tanınasız, kişi öz dilinin altında gizlənilib.
- Dostları əldən vermək qəriblikdir.
- Düşməninə üstün olsan onu əfv et, qazandığın qüdrətinə də şükr elə.
- Dünya hadisələrinə (qəza və qədərlərə) göz yummasan, özünü xoş hal görməzsən.
- Dünyaya rəğbəti ola-ola axirət üçün iş görmək faydasızdır.
- Dinin bəlası bədgümanlıqdır.
- «Dolanışığın bəlası tədbirsizlikdir.»
- Dinin və dünyanın salamatlığı xalqla mehriban olmaqdır.
- Doğru cavab fəzilət və elmin nişanələrindəndir.

- Dərmanın acılığına tab gətirməyən şəxsin xəstəliyi uzanar.
- Dil insanı ölçmək (tanımaq) üçün vasitədir.
- Dilin, sənin ağlının tərcümanıdır.
- Dilin zərbəsi nizə ucunun zərbəsindən ağırdır.
- Dil bir yırtıcıdır. Açılıb buraxılırsa, dişləyər.
- Dində (dindarlıqda) incəlikləri görənlər və dəqiq olan kəs Qiyamət günü məqam sahibi olar.
- Din nurdur.
- Din insanı qoruyar.
- Din ən qüdrətli dayaqdır.
- Dinin bəlası bədgüman olmaqdır.
- Dinin fəsadı dünyadır.
- Dinin bəlası paxıllıq, xudpəsəndlik və özünü öyməkdir.
- Doğruluq danışığın ilahi fitrətə uyğunluğu, yalan isə danışığın ilahi fitrətdən uzaqlaşmasıdır.
- Doğruluq haqqın dilidir.
- Doğruluqdan qorxsan da sənə nicat verər, yalan isə ondan özünə bir təhlükə hiss etməsən də, səni məhv edər.
- Doğruluq əmanətə sadıq olmaq, yalan isə xəyanətdir.
- Dost, yaxınların ən yaxınıdır.
- Dostu olmayan kəsin ehtiyat azuqəsi olmaz.
- Dostlar müxtəlif bədənlərdə bir ruhdurlar.
- Dostun dostu paxıllıq etməsi, dostluğun sağlam olmamasından irəli gəlir.
- Düzgün işlərin çoxluğu ağlın çoxluğundan xəbər verir.

- Dünya qurtaran, axirət isə əbədidir.
- Dünya axmaqların qənimətidir.
- Dünyaya sevinmək axmaqlıqdır.
- Dostun nemətinə paxıllıq etmək, himmətin aşağı olmasındadır.
- Digərlərinin sizin işlərinizdən qafil olmadığı insanlar! Ey üz döndərmiş və nəyi varsa əlindən alınacaq adamlar! Nə olub ki, Allaha arxa çevirdiyinizi və ondan qeyrisinə üz tutduğunuzu görürəm.
- Dünya özünə hörməti olan şəxsin gözünə kiçik və dəyərsiz görünər.
- Dövlətlərin dağılmasının dörd əlaməti var: Üsulu (dini əqidələri) kənara qoymaq, furudan (yalnız zahirən dini əməlləri yerinə yetirməkdən) yapışmaq, alçaqları qabağa çəkmək, ləyaqət və fəzilət sahiblərini geridə qoymaq.
- Dini öz dövlətinin hasarı, şükr etməyi öz nemətlərinin mühafizəçisi et! Çünki din hasarları arasında olan hər bir dövlət məğlub edilməzdir və şükretməyin mühafizəsi altında olan hər bir nemət isə heç vaxt oğurlanmaz.
- Düzgünlük aqlın kamilliyidir.
- Dözümlülük möminin işinin nizama düşməsinin səbəbidir.
- Dözümlü o kəsdir ki, öz qardaşlarına qarşı dözümlü olsun.
- Dözümlülüklə vüqar yüksək əzm və iradədən doğulmuş iki əkidir.
- Dözümlü olan, ağalılıq edər.
- Düşməninə qarşı dözümlü göstərən, ona qalib gələr.
- Dözümlü şəxsin bu xasiyyətidən götürdüyü ilk bəhrə, nadanın müqabilində xalqın onun köməyinə gəlməsidir.

- Dözümsüzlük edib fəryad qoparmaqdan çəkin. Çünki, o ümidi kəsər, işi zəiflədər və qəm-qüссə gətirər. Bil ki, iki çıxış yolu var: Ya çətinliyin çarəsi var və onun çarəsini tapmaq lazımdır, ya da ki, çarəsi yoxdur və onda da, səbr etmək lazımdır.
- Dözümsüzlük edərək fəryad qoparmağa səbrlə qalib gəlin. Çünki, dözümsüzlük edərək fəryad qoparmaq əcri aradan aparar və müsibəti daha da böyüdər.
- Dua rəhmət qapısının açarı və qaranlıqda işıq saçan çıraqdır.
- Dua möminin sipəridir.
- Duanın qəbul olunmasının gecikdirilməsi sənin ümidini kəsməsin. Çünki Allahın bəxşişi sənin niyyətinə bağlıdır. Çox vaxt, istəyin yerinə yetirilməsi təxirə salınar ki, dilək diləyənə daha böyük mükafat verilsin və (ilahi bəxşişə) ümidvar olana daha böyük bəxşişlər bağışlansın. Çox vaxt görürsənki, bir şey istəyəndə sənə verilməz, amma gec, ya tez ondan daha yaxşısı sənə bəxş edilir, yaxud sənin xeyrin nəzərə alınaraq istədiyin şey sənə verilməz. Elə diləklər də vardır ki, onların həyata keçməsi sənin dinini, imanını əldən getməsinə və zay olmasına gətirib çıxarardı.
- Dünya ən alçaq şey olduğu üçün dünya adlanıb. Axirətə də orada əvəz və mükafat olduğuna görə axirət deyilir.
- Dünya malından ehtiyacın olduğundan artıq heç nə axtarma və sənə kifayət edəndən başqa heç nə istəmə.
- Dünya münafıqların sarayıdır, təqvalıların sarayı deyil. Buna görə, dünyadan bədəni qüvvətləndirən, səni diri saxlayan və axirətin üçün azuqə olan həddə bəhrələn.
- Dünyanın misalı sənin kölgənə bənzər. Sən dayansan, o da dayanar, əgər dalınca getsən, səndən uzaqlaşar.
- Dünya ziyan bazarıdır.
- Dünya ağılların torpağa düşmə (yıxılma) meydanıdır.

- Dünya pislilik mədəni və aldatma məkanıdır.
- Dünya şər və pisliliyin əkinəcəyidir.
- Dünya insanı xar edər.
- Dünyaya məhəbbət ağılı zay, qəlbi kar edər, qəlb hikməti eşitməz və ağırlı əzaba səbəb olar.
- Dünya sevgisi tamahkarlıq gətirər.
- Dünyadan çəkinin ki, onun halalının hesabı və haramının cəzası var. Başlanğıcı əziyyət, sonu isə məhv olmaqdır.
- Dünyadan uzaqlaşın ki, dünya bivəfa, məkrli və yalançıdır. Bəxş edən amma eyni zamanda xəsisdir. Geyindirəndir, amma özü də soyundurandır (verdiyi şeyi sonra geri alandır).
- Dünyadan çəkinin! Çünki o, həm Allah dostlarının düşməni, həm də Allah düşmənlərinin düşmənidir. Belə ki, o, Allahın dostlarını qəm-qüssəli edər və onun düşmənlərini isə aldadar.
- Dünyanın rəngarəng cazibələri sizi aldatmasın. Çünki onlardan yalnız az bir miqdarını özünüzlə aparacaqsınız.
- Dünya çox hiyləgərdir və onda hər nə varsa aldadıcıdır. Məhv olmağa məhkumdur və onda yaşayan hər bir şey fani olar. Təqvadan başqa onun heç bir azuqəsində xeyir və yaxşılıq yoxdur.
- « Dünyaya, dünyada şahid olanların gözü ilə baxın, çünki dünya tezliklə öz sakinlərini qovar, naz-nemət görmüş qüdrətliləri dərdə-qəmə salar. Buna görə dünyada xoşunuza gələn firavanlıq sizi aldatmasın, çünki dünyadan özünüzlə çox az bir şey aparacaqsınız».
- Dünyaya, ona rəğbəti, meyli olmayan və ondan ayrılan kəs kimi bax, dünyaya, ona məftun aşiq kimi baxma.
- Dünyaya pərəstiş edən və onu axirətdən üstün tutan şəxsin aqibəti acı olacaqdır.

- Dünyanın Allah yanında xar və ucuz olması (nişanəsi) bundadır ki, dünyadan başqa heç bir yerdə ona itaətsizlik edilmir və dünyanı tərk etməkdən başqa heç bir yolla Allahın yanında olanlara (Cənnətə və Allahın razılığına) yetişmək mümkün deyil.
- Dünyanın acılığı axirətin şirinliyi və dünyanın şirinliyi isə axirətin acılığıdır.
- Dünya ilə axirəti bir yerə yığmağa çalışmaq nəfsin hiylələrindəndir.
- Dünyanın sərfəli axirətin yoxsulluğudur.
- Dünya sənin kölgənə bənzər. Dayansan, o da dayanar, əgər onun dalınca getsən, səndən uzaqlaşar.
- Dünya gəldi-gedər və fanidir. Əgər, o sənin üçün qalarsa, sən onun üçün qalmayacaqsan.
- Dünya keçid saraydır, qalmaq yeri deyil və burada insanlar iki dəstəyə bölünür: Biri dünyada özünü satıb pozğunluğa düşər edir, o biri isə özünü alır və azad edir.
- Dünya bəla ilə dolu bir saraydır, vəfasızlığı ilə məşhurdur, halları davamsızdır. Onun sakinləri sağ salamat nicat tapmazlar, vəziyyətləri (əhvalları) müxtəlif vaxtları (növbələri) dəyişməkdir. Onda həyat (yaşayış) məzəmmət olunub, əmin-amanlığı və rahatlığı yoxdur.
- Düşmənçiliyin səbəbi düşüncəsizlikdir.
- Düşünmək yaxşılığa və ona əməl etməyə çağırar.
- Düşüncə saf bir güzgüdür.
- Daima qarnını doyuzduranın düşüncəsi necə saf və təmiz olsun?
- Dözüm eynlərin görürdür.
- Din qardaşının dərdinə şərik olmaq ruzisini çoxaldır.

- Dili qorumaq və bəxşislə yaxşılıq etmək insanın ən üstün fəzilətlərindəndir.
- Dünyəvi çətinliyə, ehtiyaca görə həcci tərک edənin ehtiyacı və çətinliyi hacıları görəndək aradan getməz.
- Dindarlıqdan başqa həyat, əminliyi əldən verməkdən başqa ölüm yoxdur.
- Doğru danışanın dəlil-sübutu güclü olar.
- Dünya və axirətin xeyri əməlisaleh insanlarla sirdaşlıq və dostluq etməkdə cəm olmuşdur.
- Dünyada ən xoşbəxt insan, özünə ziyan bildiyi şeydən çəkinən və ən bədbəxt insansa öz nəfsinin istəklərinə tabe olandır.
- Dünyadakı hadisə və dəyişkənliklərdə ibrət dərəsi var.
- Daim ibrət götürmək qəlbin bəsarətinə gətirib çıxarar və günahlardan, xətalardan çəkinməklə nəticələnər.
- Dostluğu Allaha görə olmayan kəsdən çəkin. Çünki onun dostluğu alçaqlıq, onunla yoldaşlıq etmək nəhs və bərəkətsizdir.
- Dostluq və məhəbbətləri qəlblərdən soruşun. Çünki qəlblər rüsvət qəbul etməyən şahidlərdir.
- Dostunun xətasına düşməninin yürüş etdiyi zamana görə döz.
- Dostun xətasına dözməyən kəs tək qalar.
- Daima Allahı xatırlamaqla qəflət pərdəsi kənara çəkilər.
- Dünyaya görə kədərlənən, ilahi qəzavü-qədərə şad olmaz.
- Daşı sənə atıldığı yerə qaytar. Çünki pisliklər başqa cür dəf edilməz.
- Dostluq qazanılan qohumluqdur.

- Dinində fəqih və bilən, həyatında mötədil, qarşılaşdığı ağır hadisələrdə dözümlü olmayana, qardaşlarının ağzı ona şirin gəlməyəne qədər kişinin mərdliyi kamil olmaz.
- Dünyada gördüyün bu qədər əziyyətlərə rəğmən qəlbini dünyaya bağışlamağın nadanlıqdır.
- Dörd nəfərin əli kəsilməlidir: qapıb qaçırdan, qənimətə xəyanət edən, qənimətdən oğurlayan və oğru fəhlə. Çünki bunların işi oğurluq yox xəyanət sayılır.
- (Dünyadan) köç vaxtı yaxındır.
- Doğrudanda mən, Mühəmmədin (s) qullarından olan bir qulam.
- Döyüş qızıışanda və iki qoşun bir-birinin canına düşəndə, biz Allahın Peyğəmbərinə sığınırıdıq və heç kəs düşməne o Həzrətdən yaxın olmurdu.
- Doğru fikir sakitliklə, təmkinlə əldə olunur. Xam və düşünülməmiş fikir necə də pis dayaqdır.
- Doğru fikir dövlətlə yoldaşdır, onunla gələr və onunla da gedər.
- Dinin hökmlərini bilmədən ticarət və qazancla məşqul olan özünü "sələm" in uçurumuna atmışdır.
- Dostluq, ruhların ünsiyyəti sayəsində qəlblərin bir-birinə olan meylidir.
- Dünyadan sənə nə çatarsa, götür və səndən nə üz döndərsən, onu tərək et. Əgər belə etməsən, ən azı dünyanı istəməkdə orta həddi gözlə.
- Din qardaşına maddi kömək etmək ruzini artırır.
- Daim sakitliyi seç ki, onun ən az faydası salamat qalmağındır.
- Dili hikmətin üzünə bağlamaqda bir xeyir yoxdur. Həmçinin nadanlıqla söz danışmağın da bir xeyri yoxdur.
- Dözümlü olmaq siyasətin zinətidir.

- Düşünməyə bir şey olmayan hər bir sükut qəflətdir.
- Dilənçini əliboş geri qaytarma, əksinə, üzümün ya xurma dənəsinin yarısı olsa belə ona ver.
- Düşməninə üstün gəldiyin zaman, ona güzəşt etməyini öz qələbənin şükrü bil.
- Dünyada bir pillə yüksək məqama qalxmaq istəyənlər və qalxan elə bir bəndə yoxdur ki, Allah-Təala axirətdə onu həmin pillədən də yüksək bir pillə aşağı endirməmiş olsun.
- Doğrudan da, təqva ən yaxşı xəzinə, ən möhkəm sığınacaq, ən şərəfli izzət və qüdrətdir. (Ölüm və cəhənnəmdən) hər qaçanın nicatı, hər axtaranın ümidi və hər qələbə axtaranın zəfəri təqvadadır.
- Düşmənçilik edən şəxs Allahdan qorxmaz.
- Danlamaqda ifrata varmaq tərslik alovunu şölələndirər.
- Dinini öz dükanı etmiş şəxsin dinindən payı, elə həmin yediyidir.
- Dostlarından ayrılacağına, torpaqda yer tutacağına, hesab-kitabla işləyəcəyinə, qoyub getdiyinin onun işinə yaramayacağına və qabaqcadan göndərdiklərinə yəqinliyi olan kimsə arzularını qısaltıb iş və əməl görməyə çalışar.
- Dində mübahisələr yəqinliyi aradan götürər.
- Dünyapərəstlərlə qaynayıb-qarışmaq dini eybli, yəqinliyi isə süst edər.
- Dünyanın çoxunu istəyənlər yoxsulluğa məhkumdur. Dünyadan üz döndərənlər rahatlıq dost olar.
- Dünyaya zahid olan şəxs odur ki, haram onun şəhrinə qalib gəlməsin və halal onu zikr etməkdən çəkəndirməsin.
- Dünyaya zahid və rəğbətətsiz ol ki, Allahın rəhməti sənə üzərinə ensin.

- Dün-yəvi işlərlə axirət istəyənlər kimi olma... Onlar dünyada zahid insanlar kimi danışar, əməldə isə dünya sevənlər kimi olarlar.
- Dünyanın acılığı axirətin şirinliyidir, şirinliyi isə axirətin acılığı.
- Dostluqda sadıq olmayan həmişə xəcalətli olar.
- Dil vəhşi heyvana bənzər əgər azad buraxarsan ilan kimi çalar.
- Dost və düşmənə qarşı ədalətli ol.
- Dil öyrədənə iti dillik etmə.
- Dünya kimin üzünə gülsə başqalarının yaxşılığını ona müvəqqəti verir. Elə ki, arxa çevirdi ondakı yaxşılıqları da alar.
- Dilinə sahib olmayan özünün zəlilidir.
- Dostunu yaxşılıqla (yaxşılıq etməklə) məzəmmət et, düşməni bəxş verməklə dəf et.
- Dostuna bütün sirləri açma, bir gün həyat onu sənə düşmən edər, pəşman olarsan. Düşmənçilikdə pərdəni yırtma, bir gün gələr dostlaşsən, xəcalət çəkərsən.
- Daşı atılan tərəfə qaytarın, ona görə ki, daş atanın cavabı daşdır.
- Dünya xoşluğunun ki, aqibəti od olacaq, xoşluq deyil, dünya çətinliyinin ki, aqibəti behişt olacaq xoşluqdur.
- Dul qadınlara və yetim uşaqlara rəhm edin, məzlumlara arxa olun.
- Dua etmək rəhmətin açarıdır.
- Dırnaqları tutmaq xəstəliyin qarşısını alar.
- Duz-çörəyi gözləməmək alçaqlıqdandır.
- Doğru və gözəl yaqinlik sizlərdə olsun. Çünki bu ikisi yaqin olanların ibadətlərinin ən üstünləridir.

- Dünyaya aldanmaqdan çəkinin çünki dünya yalandan insana verdiyi hər neməti və yaxşılığı həmişə geri alar və kim dünyaya ürək bağlayıb xoş olarsa, onu özündən köçürər.
- Dil ağılın tərcümanıdır.
- Dili şirin olan adamın qardaşları çox olar.
- Dilinə nəyi öyrətsən, sənə o şeyi də qaytarar.
- Dünya iki gündür: bir gün xeyrinə, bir gün ziyanındadır.
- Dünya və axirət iki barışmaz düşməndirlər. Birinə yaxınlaşarkən, o birindən uzaqlaşır.
- Dünyanın acılığı axirətin şirinliyidir, şirinliyi isə axirətin acılığı.
- Dostluqda sadıq olmayan həmişə xəcalətli olar.
- Dostları əldən vermək qəriblikdir.
- Dil vəhşi heyvana bənzər əgər azad buraxsan ilan kimi çalar.
- Dost və düşməne qarşı ədalətli ol.
- Düşməninə üstün olsan onu əfv et, qazandığın qüdrətinə də şükr elə.
- Dünya başqaları üçündür, özü üçün yox.
- Dil öyrədənə itidillik etmə.
- Dilinə sahib olmayan özünün zəlilidir.
- Dünya kimin üzünə gülsə başqalarının yaxşılığını ona müvəqqəti verir. Elə ki, arxa çevirdi ondakı yaxşılıqları da alar.
- Dünyanın hekayəsi ilanın hekayəsinə bənzər, əlini üstünə çəkirə yumşaq və xoşa gələndir, içərisində isə öldürücü zəhəri var.
- Dünya tamaşa sarayıdır, dayanmaq üçün deyil. Xəlv iki dəstədir. Bir dəstə özünü ona satır, bir dəstə isə özünü ondan satın alır.

- Dünya hadisələrinə (qəza və qədərlərə) göz yummasan, özünü xoş hal görməzsən.
- Duz-çörəyi gözləməmək alçaqlıqdır.
- Dünya iki gündür: bir gün sənin xeyrinə, bir gün ziyanındadır.
- Dünya və axirət iki barışmaz düşməndirlər. Birinə yaxınlaşarkən, o birindən uzaqlaşır.

- Ey adı dərman və zikri şəfa olan. (Allah)
- Elə ki, gördün, Üca olan Allah öz zikrini sənin qəlbinə salıb,(yəqin) bil ki, O səni sevir. Elə ki gördün, sənin qəlbinə öz yaratdıqları ilə məşğul edib və öz zikrindən (yadından çıxarıb) ayırıb, bil ki, səndən üz döndərib.
- Ey insanlar! Adəmdən nə bir qul törənib, nə də bir kəviz. Bütün insanlar azaddır.
- Ey camaat! Nəfslərinizi tərbiyə etməyi öz öhdənizə götürün, onları tamah və adətlərindən çəkindirin.
- Ey Məsudun oğlu! Allaha qarşı məğrur olma və öz qorxmazlığına, elminə, əməlinə, yaxşılığına və ibadətinə aldanma.
- Ey Allah bəndələrinin camaatı! Həqiqətən Allah sizi irilixirdalı, gizlin və aşkar işlərinizə görə sorğu-sual edəcək. O zaman sizə cəza versə bilin ki, verilən cəzadan çox zülmkar olmusunuz. Əgər bağışlasa, Allah ondan daha çox bağışlayandır.
- Ey dua edən, mümkün olmayan və rəva bilinməyən şeyləri Allahdan istəmə.
- Ey dünyanı məzəmmət edən kimsə, axı onun puçluqlarına məftun olan və batilinə aldanan da sənsən. Dünyaya məftun olduğun halda onu məzəmmət edirsən? Sən onu cinayətkar və günahkar bilirsen, yoxsa o səni? Dünya səni nə vaxt məftun etdi, nə vaxt aldatdı? Dünya, ona doğru-düzgünlük qapısından daxil olan hər kəs üçün doğruluq sarayıdır. Onu yaxşı dərk edən üçün əmin-amanlıq və səadətdən bir imarət, ondan (axirətə) azuqə yığan üçün qüdrət və ehtiyacsızlıq sarayıdır.

- Ey dünya, məndən uzaq ol, sənin ipini belinə atmışam.(yəni səni azad buruxmuşam) Mən sənin çaynaqlarından xilas olmuşam, tələlərindən qaçmış və sənin uçurumlarından uzaqlaşmışam.
- Ey dünya! Sənin hiylələrini tanımayan və kələk torlarından xəbərsiz olan kimsəni aldat.
- Ey insanlar! Dünya keçid sarayı və axirət (əbədi) qalmaq yeridir. Buna görə bu keçiddə öz (əbədi) qalacağınız mənzil üçün (azuqə) götürün.
- Eyblərin pərdəsi ağıldır.
- Ey mömin! Sənin canının qiymət və dəyəri bu elm və dəyərdir. Odur ki, bu iki şeyi əldə etməyə çalış. Çünki elm və ədəbin nə qədər artsa qədir-qiymətin də bir o qədər artar.
- Ey camaat! Allahdan qorxun. Çünki heç kəs əbəs yerə yaradılmayıb ki, əyləncə və qəflətdə gününü keçirsin. Özbaşına buraxılmayıb ki, pis işlər görsün.
- Ey insan! Hansı bir şey səni günah etməkdə həyasız, Rəbbinin qarşısında qürurlu və özünü xarab etməkdə adətkar etmişdir.
- Ey insanlar! Bütün fitnə-fəsadlar yalnız sizi nəfsani istəklərinizə tabe olmağınızdan başlayır... Əgər haqq xalis və yekdil olsaydı heç bir ixtilaf meydana gəlməzdi. Amma bir az haqqdan və bir ovuc da batıldən götürülüb bir-biri ilə qarışdırılıb. Şeytan burada öz dostlarına qalıb gəlir. Ancaq, Allahın ehsan və lütfü əvvəlcədən hallarına şamil olanlar nicat taparlar.
- Ey insanlar! Uca Allahın yer üzündə Peyğəmbərimiz Mühəmməddən (s) daha möhkəm höccəti və kitabı Qurandan daha aydın hikməti yoxdur.
- Ey insanlar! Mən fitnənin gözünü çıxartdım və bunu onun (fitnənin) zülmət qaranlığı hər yeri bürüdüyü, quduzluğu və şiddəti son həddə çatdığı və məndən başqa onun qarşısını almağa heç kəsin cəsarəti çatmadığı bir vaxt etdim.

- Elminizə əməl edin ki, xoşbəxt olasınız.
- Elmin meyvəsi əməlin ixlasla görülməsidir.
- Elmin bəlası ona əməl etməməkdir.
- Elm, günahlardan çəkinmə olmadan inkişaf etməz.
- Elmə itaət et və nadanlığa tabe olma ki, nicat tapasan.
- Elm ilk yolgöstərən, (Allah-Təalanı) tanıma isə onun son nöqtəsidir.
- Elm və bilik bəhanə axtaranların yolunu kəsər.
- Elmin sonu sakitlik və həlimlikdir.
- Elminizi nadanlığa sərf etməyin. Yəqinliyi şəkk ilə sındırmayın, bilib və yəqin edib işə başlayın.
- Elm, ədəb üçün sərf etdiyən mal xərclənməyib.
- Elm şərəfətli və əziz mirasdır.
- Elçin sənin tərcümanın, məktubun isə ən uca səsle danışan sözündür.
- Ey Allahın bəndələri! Bağışlanmayan üçün ölümdən daha ağırı qəbirdir. Belə işə qəbrin darlığı, təzyiqi, qaranlığı və tənhalığından qorxun. Allah öz düşməninə xəbərdar etdiyi dərəcəyə həyat qəbir əzabıdır.
- Eyb və nöqsan sifətlərdən pak və uzaq olan Allah, heç kəsə bu Quran kimi bir şeylə öyüd verməyib.
- Elə bir cahil tapmazsan ki, öz işlərində ifrata, ya yüngüllüyə varmasın.
- Ey Adəm övladı! Nə vaxt görsən ki, günah edirsən və bununla belə eyb, nöqsan sifətlərdən pak və uzaq olan Allah bir-birinin ardınca sənə nemətlərini verir, ondan qorx.

- Ey Allahın bəndələri, Allahdan qorxun! (yaradılışın başlanğıc və sonu barədə). Fikirləşmək onu məşğul edən... və dünyaya rəğbətsizlik onun şəhvət və nəfsi istəklərinin qarşısını aldığı ağıllı bir şəxs kimi.
- Eyb və nöqsan sifətlərdən pak olan Allah günahdan doymayan həyasız adama nifrət edir.
- Eyb və nöqsan sifətlərdən pak olan Allahın yanında bəndələrin ən mənfuru bütün dərdi-qəmi qarınqululuq və şəhvətpərəstlik olan kəsdir.
- Eyb və nöqsan sifətlərdən pak olan Allahın yanında bəndələrin ən mənfuru zor işlədən alimdir.
- Ey camaat! Nücum elmini, səhra və dənizdə yolu tapmağınıza səbəb olan qədəri istisna olmaqla, öyrənməkdən çəkinin. Çünki münəccimlik kahinlik və öncə görmələrə gətirib çıxarır və münəccim kahin kimidir. Kahin sehrbaz kimi, sehrbaz isə kafir kimidir. Kafir isə odda yanacaq.
- Ey insanlar! Əvvəl əhkam, sonra ticarət! Allaha and olsun, bu ümmətin arasında sələm (faizə pul vermək) qara daşın üzərində gəzən qarışqadan daha gözə görünməzdir.
- Eyb və nöqsan sifətlərdən pak və uzaq olan Allah bəndələrini öz qəzəb və əzabından saxlamaq və öz Cənnətinə tərəf sövq etmək məqsədi ilə ona itaət edənlər üçün savab və mükafat, ona itaətsizlik edənlər üçün isə cəza müəyyənləşdirdi.
- Ey camaat! Bilin ki, hər kim özü barədə yalan və nahaq sözdən incisə ağılı yoxdur.
- Ehtiyacın aradan getməsi onu əhli olmayandan istəməkdən daha asandır.
- Ey Kumeyl! İblis öz tərəfindən vədə vermir əksinə, öz Rəbbinin tərəfindən vədə verir ki, onları günah etməyə vadar etsin və ölümün uçurumuna atsın.

- Ey Allahın bəndələri! Allahdan qorxun fikr qəlbini öz halına qalmağa məşğul edən, Allah və qiyamət gününün qorxusu bədənini zəyiflədən, gecə ibadəti az olan, yuxusunu da əlindən alan alimin qorxduğu kimi qorxun.
- Ey eşidən! Öz məstliyindən ayıl, qəflət yuxusundan oyan və tələskənliyini azalt.
- Evdə qəsb edilmiş daşın olması, həmin evin dağılmasının zəminidir.
- Ey Allahın bəndələri, sizə Allahdan qorxaraq təqvalı olmağı tövsiyə edirəm. Təqva azuqə və sığınacaqdır, (istənilən mənzil başına) çatdıran azuqə və nicat verən sığınacaq!
- Ey tacirlər! Ticarətin hökmlərini öyrənin sonra ticarət edin!
- Ey dəllallar! Az and için! Çünki bu iş malın satılmasına səbəb olsa da, (həqiqi) xeyir və mənfəəti aradan aparar.
- Ehtiyacsız olsa, məst və aldanmış olar. Ehtiyac olduqda ümitsizliyə və süstlüyə qapanar.
- Eyblərin böyüyü odur ki, səndə ola-ola başqasında axtarasan.
- Ey Adəm övladı, öz qüvvəndən və ruzundan artıq nə qədər qazansan başqalarına qismət olacaq.
- Ehsan etmək pis niyyətli adamların dilini kəsər.
- Ey Allahın bəndələri, sizə Allahdan qorxaraq təqvalı olmağı tövsiyə edirəm. Çünki təqva cilov və dayaqdır. Buna görə də, onun möhkəm bağlarına yapışın və onun həqiqətlərindən bərk tutun.
- Ehtiyac bacarıqlı adamı da zəiflədər, (əqidəsindən döndərər).
- Eyblərin böyüyü odur ki, səndə ola-ola başqasında axtarasan.

- Əmanəti sahibinə qaytarın, əgər o iynə və sap da olsa.
- Əmanəti sahibinə qaytarın, əgər o Peyğəmbər övladının qatili də olsa.
- Ədavət qəlb üçün böyük yüküdür.
- Əxlaqsız adamın şərəfi olmaz.
- Əsl alim anlamalıdır ki, bilmədiyi bildiyindən çoxdur.
- Əvvəl yoldaşını tap, sonra yolu axtar.
- Ədəblə ürəyini işıqlandır, necə ki, odu odunla alovlandırırlar.
- Əhd peymanın şərtlərini möhkəmlədin, əhdə vəfa edin.
- Əfv edənlərin layiqlisi imkanlılardır.
- Əxlaqın rəhbəri pəhrizkarlıqdır.
- Ədəb əxlaqın yüksək səciyyəsidir.
- Ən böyük ehtiyacsızlıq ürəyi arzulara tabe etməməkdir.
- Əqlin təzahürü xalq ilə xoş rəftar etməkdir.
- Ən böyük dövlət ağıldır, ən böyük yoxsulluq isə nadanlıq.
- Ədəb böyük mirasdır, məsləhət isə böyük arxa.
- Əgər xislətlər bir-birindən seçilib ayrılrsa, hökmən doğruluq şücaətlə və qorxaqlıq yalanla birgə olar.
- Əgər müstəhəbləri yerinə yetirməyə görə vacib əməllərdən qalırsansa, qazandığın fəzilət heç vaxt zay etdiyən vacib əməllə (onun günahı ilə) bir olmaz.
- Əql kamilləşsə, danışq azalar.
- Əməllərin fəzilətlişi onun çətinliyindədir.

- Ən böyük sərvət xalq malına göz dikməkdir.
- Ən çirkin zümlərdən biri alicənab insanlara zülm etməkdir.
- Ən gözəl məslək səni insanlarla qaynayıb-qarışdıran, onların arasında səni gözəl göstərən və acı dillərini səndən çəkindirəndir.
- Əqlinin bir hissəsini çölə atandan başqa, heç kim zarafat etmədi.
- Ən üstün zahidlik, zahidliyi gizli saxlamaqdır.
- (Əsl) İmkanlılıq və yoxsulluq əməllər Allah dərgahına təqdim olunanda bilinər.
- Ən böyük yoxsulluq, aqlın azlığıdır.
- Əşyaları əzəli bir maddədən və əbədi nümunələrdən yaratmadı. Əslində yaratdığını yaratdı, hüdudları (ölçülərini) təyin etdi, sürət verdiyinə sürət verdi və sürətlərini ən gözəl şəkildə yaratdı.
- Əziyyətlərdən biri də insanın yığdığı malı yeməməsi və tikdiyi binada yaşamamasıdır. Sonra da Allah-Təalanın yanına maldan və binadan məhrum olduğu halda köçəcəkdir.
- Əgər yaxşılıq etsən, özünə hörmət qoyub özünə yaxşılıq etmisən, əgər pislilik etsən özünü xar etmiş özünə zərər yetirmisən.
- Ən yaxşı ehsan odur ki, yaxşılara edilsin.
- Ən üstün əmanətçilik əhdlərə vəfalı olmaqdır.
- Ən üstün doğruluq əhdlərə vəfalı olmaqdır.
- Əhdinə vəfalı olmayan şəxsin doğruluğuna etimad etmə.
- Ən yaxşı mal odur ki, onun vasitəsilə abır-həya qorunsun və hüquqlar təmin olunsun.
- Ən böyük var-dövlət camaatın malında gözü olmamaqdır.

- Ən böyük bəla ümitsizlikdir.
- Əməlsiz axirətinə (savabına) ümid bağlayanlar kimi olma. Sağlam olanda xudpəsənd olar, çətinliyə düşəndə ümidini itirər.
- Ən çox qazancı dünyanı verib axirəti alan şəxs əldə edib.
- Əgər təəssübkeşliyə məcbursunuzsa, ondan sağa kömək və məzluma yardımda öz təəssübünüzü göstərin.
- Əzm və iradə ilə süstlüyə qarşı mübarizəyə çıxın.
- Əvvəli bir nütvə, sonu isə leş, bu ikisinin arasında isə nəcasət kisəsi olan insan övladının belə təkəbbürlü olmasına heyrət edirəm.
- Ən çox şükr edən insan hamıdan çox qane və nemətlərə görə ən naşükür insan, hamıdan tamahkar olandır.
- «Ədalətli hakimlərin bəlası pəhrizkarlığın azlığıdır.»
- «Ədalətliyin bəlası güclü zalimdir.»
- Ən böyük dərdi-səri dünya olan kəsin bədbəxtliyi və qəmi uzun çəkəcək.
- Əgər dinini dünyana tabe etsən, dininin və dünyanın hər ikisini itirəcək, axirətdə isə ziyana uğrayanlardan olacaqsan. Amma öz dünyanı dünyaya tabe etsən, dinini və dünyanı hər ikisini əldə edəcək və axirətdə də nicat tapanlardan olacaqsan.
- Əli (ə) buyurdu: Bu tövsiyədən sonra qəzavət işi mənim üçün çox asanlaşdı. Peyğəmbər (s) mənim üçün bu duanı etdi: İlahi! Qəzavəti ona anlat.
- Ən şücaətli insan hamıdan səxavətli olandır.
- Ən şücaətli insan dözümlə nadanlığa qalib gələndir.
- Ən güclü insan, öz nəfsinə daha çox hakim olandır.
- Əqlin kökü qüdrət, onun meyvəsi isə sevincdir.

- Ədalət, şahidliyin ruhudur.
- Ən yaxşı söz odur ki, qulaqlar onu eşitməkdən inciyib bezməsin, davranışı isə düşüncələri əziyyətə salmasın.
- Ən yaxşı söz odur ki, gözəl yığcamlıqla (gözəl yazılış və tərkiblə) bəzədilmiş olsun, hamı onu başa düşsün.
- Ən yaxşı söz odur ki, nə (uzun olsun) əziyyət gətirsin nə də az olsun (şübhələri artırsın).
- Ən pis doğru, xəbərçilikdir.
- Əldə etdiyini hər şeydən bəxşiş et ki, hörmətin olsun.
- Ən böyük səxavət yoxsul vaxtı bəxşiş etməkdir.
- Əhd-peymanların mıxlarını möhkəm edin.
- Əmanətə sadıq olmayana sirr vermə.
- Əgər böyüklər kimi səbr etsən çox yaxşı. Əks halda, minik heyvanları kimi əziyyəti unudacaqsan.
- Əgər səbrli olsan, İlahi müqəddərat sənəin barəndə icra olunur və sən mükafat alarsan. Səbrsizlik etsən də, İlahi müqəddərat sənəin barəndə icra olunacaq, lakin sən günahkar olacaqsan.
- Əməlin savabı onun əziyyət və zəhməti qədərdir.
- Ən böyük savab insafın savabıdır.
- Əmanətə sadıq qalmaq ruzini artırır.
- Ən ləzzətli həyatı Allahın qismətinə razı olan kəs yaşayar.
- Ən yaxşı padşah odur ki, zülmü öldürsün ədaləti diriltsin.
- Əfsuslar olsun, ömrü onunçün hüccət olan və həyatı onu bədbəxtliyə sövq edən qafil-adama.
- Ən aşkar münafiq o kəsdir ki, (başqalarını Allaha) itaətə dəvət edir, amma özü ona əməl etmir həmçinin başqalarını günahdan çəkindirir, amma özü ondan əl çəkmir.

- Əmr verən nəfsin əlində əsir olan nə çox ağıl var.
- Əgər namaz qılan Allahın cəlalından hansı tacının onu əhatə etdiyini bilsəydi, başını səcdədən qaldırmaq istəməzdi.
- Ən böyük müsibət qəlbi dünyaya bağlamaqdır.
- Ən böyük müsibət nadanlıqdır.
- Əgər dağ məni sevsə ovulub dağılar.
- Əvəzə (verdiyinin əvəzini alacağına) əminliyi olan kəs, başlamaqda əliaçıq olar.
- Ən böyük dərdlərin dərmanı Qurandadır: Quran küfrün, nifaqın, puçluğun və azlığın dərvidir.
- Əgər danışan alim deyilsənsə, qulaq asıb eşidənlərdən ol.
- Əmələndə səhlənkərlə edən qəm-qüssəyə düşər olar.
- Əfsuslar olsun hər bir qafilə ki, ömrü öz əleyhinə hüccət olar və günləri onu bədbəxtliyə sürükləyər.
- Ən pis qardaş insanın zəhmət və çətinliyə düşməsinə səbəb olan kəsdir.
- Ən yaxşı qardaş dostluğu Allaha görə edən kəsdir.
- Ən yaxşı qardaş öyüd-nəsihət verməkdə az güzəştə gedən kəsdir.
- Ədalət camaatı ayaq üstə saxlayan və hökmranların sipəridir.
- Ədalətin səbəbinə bərəkət ikiqat artar.
- Ədalət idarəçiliyin nizam-intizamıdır.
- Ədalət dövlətlərin sipəridir.
- Ədalət bütün varlığın onun üzərində qurulduğu bir bünövrədir.
- Əyləncə (və qəflət) axmaqlığın xörəyidir.

- Əcəlin gözətçiliyi kifayətdir.
- Əcəl möhkəm qaladır.
- Əcəl və ölümdən doğru şey yoxdur.
- Əcəl nə gözəl dərməndir.
- Ən böyük eyb budur ki, elə şeyin xırdaçılığını edəsən ki, sanki özündə yoxdur.
- Əgər iş görmək zəhmət və əziyyətdirsə, daima işsiz qalmaq da fəsada və pozğunluğa gətirib çıxarar.
- Ən yaxşı sərvət odur ki, abır-həyanın qorunmasına səbəb olsun.
- Ən üstün ibadət, adətə qalib gəlməkdir.
- Ən yaxşı qüdrət ağıllı olmaqdır.
- Ən pis yoxsulluq axmaqlıqdır.
- Ən axmaq insan özünü hamıdan ağıllı biləndir.
- Ən ağılsız insan odur ki, yaxşılıq etməkdən (eyni halda) təşəkkür gözləsin, pislilik edərək (əvəzində) yaxşı mükafat umsun.
- Ən axmaq insan odur ki, özündə də olduğu halda başqalarının eybini yaramaz hesab etsin.
- Əgər batil haqq ilə qarışmasa o, haqq axtaranlara gizli qalmaz. Əgər haqq batil ilə qarışmasa onun düşmənlərinin dili kəsilər. Lakin bir ovuc ondan və ovuc da bundan götürülür. (beləliklə hərəsindən biraz götürülməklə haqq ilə batil bir-birinə qarışır və nəticədə şübhə meydana çıxır).
- Ədalətlə bərəkətlər qat-qat artar.
- Əməli olmadan axirətə ümid bəsləyən və uzun arzulara görə tövbəni təxirə salan şəxs kimi olma... Onun qarşısına bir şəhvət çıxanda günahı qabağa və tövbəni təxirə salar.

- Ən bəlağətli söz məqsədi rahatlıqla çatdıran və müxtəsərliyi gözəl olan sözdür.
- Ən gözəl kəlam gözəl quruluşla zinətlənmiş və həm alimin, həm də avamın başa düşdüyü kəlamdır.
- Əsilzadəliyin bəlası təkəbbürdür.
- Əhd-peymanların bəlası onlara əməl etməməkdir.
- Əməlin bəlası niyyət saflığının olmamasıdır.
- Əmanətin bəlası xəyanətdir.
- Əhd-peymanlara vəfalı olmaq böyüklükdəndir.
- Əvf və güzəştə tələşkənlik böyük insanların, intiqama tələsmək işə alçaqların xislətidir.
- Əqlin meyvəsi insanlarla mehriban davranmaqdır.
- Əgər xoşluqla rəftar etmək bir kəsi islah etmirsə, ağır cəza vermək onu düzəldər.
- Ən şiddətli cəza, yaxşılığın müqabilində pislik edən şəxsə çatacaq.
- Ən üstün cihad nəfsani istəklərlə mübarizə və nəfsi dünya ləzzətlərindən çəkəndirməkdir.
- Ən faydalı dərman ac qalmaqdır.
- Əgər insanlar dünyanın xeyir və abadlığı naminə öz dini işlərindən birini tərk edərlərsə, Allah-Təala ziyanı o xeyirdən daha çox olan bir işi onlara düçar edər.
- Ən böyük düzgünlük və mənfəət ağıllı, iman və mənəviyyat sahibi olan insanlarla yoldaşlıq etməkdir.
- Ədalət qədər dövləti möhkəmlədən heç bir amil yoxdur.

- Əgər dözümlü deyilsənsə də, özünü dözümlü kimi göstər. Çünki özünü başqa insanlara bənzədib, sonunda onlardan birinə çevrilməyən çox az adam tapılar.
- («Ədalət üstündür, yoxsa səxavət?») sualına cavabında): Ədalət hər şeyi öz yerinə qoyur, səxavət isə işləri məcrasından çıxarır. Ədalət əhatəli siyasətdir, ancaq səxavət xüsusi bir haldır (və məhdud sayda fərqlərə şamil olunur). Deməli, ədalət onların ən şərəfətli və üstünüdür.
- (Əziz övladı Həsənə (ə) tövsiyyəsindən) : Sənə varlı və ya yoxsul olanda Allahın qarşısında təqvalı olmağı və dostadüşməyə qarşı ədaləti gözləməyi tövsiyyə edirəm.
- Ədalətin son zirvəsi insanın özü ilə ədalətli rəftar etməsidir.
- Ədəb insanın kamalıdır.
- Ədəb xislətlərin ən gözəlidir.
- Ədəb öyrən! Çünki o, əsil nəcabət şərəfinin ziynətidir.
- Ədəbdən xeyirli şərəf yoxdur.
- Ədəbi olmayanın əsil nəcabət şərəfi puç olar.
- Ədəb insanda kökü ağıl olan ağac kimidir.
- Ədəb kimi zinət yoxdur.
- Ədəb zehnin itiliyinə səbəb olur.
- Ən yaxşı ədəb insanın öz həddində qalması və həddini aşmamasıdır.
- Ən yaxşı ədəb səni xoşagəlməz (və haram) işlərdən saxlayandır.
- Əhdlər qiyamət gününə qədər boyunlardan asılacaq xaltadır. Onlara riayət edənə Allah-Təala yaxşılıq edər. Kim onlara xilaf çıxarsa, Allah ona yardımlarını əsirgəyər. Hər kim əhdini

yüngül sansa, əhdi ondan əhdə sadıqlıya təkid edən və öz yaratdıqlarından, onları qorumağı istəyən kəsə şikayət edəcək.

- Əxlaqi kəramətləri əldə etmək yolunda ciddi və sabitqədəm olun.
- Ən yaxşı əxlaqi kəramət güclünün (intiqam almaqdan) güzəştə getməsi və özünün ehtiyacı olan şəxsin bəxşiş verməsidir.
- Ən üstün kəramət və səxavət, neməti (bir kəsə) tamamlamaqdır.
- Əxlaqını gözəl et ki, Allah sənin hesabını asan etsin.
- Əxlaqı pis olanın ruzisi az olar.
- Ən çox ehtirama layiq olan şəxsiyyət səxavətli, faydası daha artıq olan şəxsiyyət isə ədalətli olandır.
- Əgər kimsədə bir gözəl xasiyyət olarsa, ondan digər gözəl xasiyyətlərin də üzə çıxmasını gözləyin.
- Ən yaxşı ehsan və yaxşılıq, qardaşların dərdinə şərik olmaqdır.
- Əmanətdarlıq güclənən zaman düzlük artar.
- Əsirə yemək vermək və onunla xoş davranmaq vacib haqlardandır, hətta onu sabah öldürməli olsan belə.
- Əylənməyə meyil salmaq mehriban Allahı qəzəbləndirər, şeytani sevindirər və Quranı yaddan çıxarar.
- Əyləncə ciddi qərarları puç edər.
- Əyləncə məclisləri imanı korlayar.
- Əylənməyi çox olanın ağı az olar.
- Ən üstün ibadət, Uca olan Allahı zikr və yad etmək üçün gecə oyaq qalmaqdır.
- Ən üstün təqva xoşgümanlıqdır.

- Əgər Allah-Təala ona itaətsizlik olunduğuna görə insanları (əzabla) qorxutmasaydı belə, yenə də bəxş etdiyi nemətlərə görə ona itaət etmək vacib olardı.
- Ən pis günah günahkarın onu yüngül (kiçik) sanmasıdır.
- Əgər kəramət və alicənablıq istəyirsənsə, haramlardan uzaqlaş.
- Ən gözəl əxlaqi xüsusiyyət haramlardan çəkinməkdir.
- Əgər Allah-Təala nalayiq işləri qadağan etməsəydi belə, ağıllı insan yenə də onlardan çəkinməlidir.
- Əbədi qalan şeylərə əməl etmək və yox olub aradan gedən şeyləri alçaq bilmək bütün xeyirlərin cəmidir.
- Əlində olana xəsislik etmək Tanrı barəsində bədgümanlıqdır.
- Ən pis xəyanətlərdən biri, tapşırılan şeylərə xəyanət etməkdir.
- Ən böyük xəyanət xalqın xəyanəti və ən pis hoqqabazlıq rəhbərlərin hoqqabazlığıdır.
- Əməllər Uca olan Allaha ərz edilən zaman həqiqi xoşbəxt əsl bədbəxtdən ayrılır.
- Ən xoşbəxt insan ötəri ləzzəti, əbədi ləzzətə görə tərk edəndir.
- Ən xoşbəxt insan bizim fəzilət və məqamımızı tanıyan, bizim vasitəmizlə Allaha yaxınlaşan, bizə məhəbbətdə səmimi və ixtlaslı olan, dediklərimizə əməl edən və qadağan etdiyimizi tərk edəndir. Belə insan bizdəndir və əbədiyyət sarayında (Cənnətdə) bizimlədir.
- Ən xoşbəxt insan, hamıdan təqvalı olandır.
- Ən rahat həyat məşəqqət və çətinliklə görülən işləri kənara atmaqdır.
- Ən xoş həyat qənaət etməkdir.
- Ən xoş və asudə həyatı o şəxs yaşayır ki, Allah-Təala ona qənaətçil, pak və ləyaqətli həyat yoldaşı əta etmiş olsun.

- Ən üstün ibadət günahlardan çəkinməkdir.
- Ən üstün ibadət adətə qalib gəlməkdir.
- Ən üstün ibadət dünyaya meyl etməməkdir.
- Əgər özünün tələb etdiyini keçmiş ömründən ibrət götürsən, şübhəsiz ki, qalan ömrünü qorumusan.
- Əməllər iffətlə paklaşar (və ya çoxalar və onların mükafatı artar).
- Əməli xalisləşdirmək əməlin özünü yerinə yetirməkdən çətin, əməl edənlər üçün sə niyyəti fəsaddan və qarışıqdan təmizləmək uzunmüddətli cihaddan daha ağırdır.
- Əgər cahil sükut etməyi seçsəydi, insanlar ixtilafa düşər olmazdı.
- Əgər iman təkcə söz olsaydı oruc, namaz, halal və haram nazil olmazdı.
- Əlaqə telləri insafın olması nəticəsində davam edir.
- Ədəb bu qədər kifayətdir ki, sevmədiyini şeyi başqası üçün də istəməyəsən.
- Əqlin təzahürü xalq ilə xoş rəftar etməkdir.
- Ədəb əxlaqın yüksək səciyyəsidir.
- Ən böyük ehtiyacsızlıq ürəyi arzulara tabe etməməkdir.
- Əql kamilləşəndə söhbət azalar.
- Əxlaqın rəhbəri pəhrizkarlıqdır.
- Əfv edənlərin layiqlisi imkanlılardır.
- Əhd peymanın şərtlərini möhkəmlədin, əhdə vəfa edin.
- Ədəblə ürəyini işıqlandır, necə ki, odu odunla alovlandırirlar.
- Əvvəl yoldaşını tap, sonra yolu axtar.

- Əsl alim anlamalıdır ki, bilmədiyi bildiyindən çoxdur.
- Əxlaqsız adamın şərəfi olmaz.

– F–

- Fəzilət adətlərə üstün gəlməkdir.
- Fəqihlərin (alimlərin) bəlası pəhrizkarlıq etməməkdir.
- Fasiq, əxlaqsız, günahkar şəxslərlə yoldaşlıq etməkdən çəkin.
- Fasiqlərlə (günahkarla) yoldaşlıq etməkdən çəkin. Çünki pislik pisliyə bağlanır.
- Fədakarlıq ən ali insani sifətdir.
- Fədakarlıq yaxşı əməl sahiblərinin xislətidir.
- Fədakarlıq yaxşılıqların ən gözəli və iman dərəcələrinin ən üstünüdür.
- Fədakarlıq ibadətlərin ən üstünü və ağılıgın ən böyüyüdür.

- Fəzilətlərin zirvəsi elmdir.
- Fitnə üç şeydədir: qadın sevmək- bu şeytanın qılıncıdır, şərab içmək- bu şeytanın tələsidir və dirhəmə, dinara məhəbbət- bu isə şeytanın oxudur. Kim qadın sevən olsa, ömrünün faydasını görməz, kim şərab sevən olsa, cənnət ona haram olar. Kim dinar və dirhəmə məhəbbət bəsləsə dünyanın nökrəri olar.
- Fitnə vaxtı, minmək üçün arxası və gücü, nə də südünü sağmağa döşü olan ikiyaşlı erkək dəvə kimi ol.
- Fürsət tez keçən və gec tapılındır.
- Fürsət qənimətdir.
- Fürsəti əldən vermək kədərin mayasıdır.
- Fürsət düşməmiş (bir işdə) tələsmək, fürsət düşdükdə isə lənglik və ahəstəlik nadanlığın nişanəsidir.
- Fasiq (günah edən) alimləri, savadsız hakimləri və kirayə haqqı ödəməyən kirayəçiləri həbs etmək İmama vacibdir.
- Fitnələr üç növdür: Qadın sevgisi; bu şeytanın qılıncıdır... Kim çox qadın sevən olsa həyatından bəhrə götürməz.
- Fikr saf və işıqlı ayinədir. Bu ayinədən ibrət götürmək isə nəsihət edicidir.
- Fürsət bulud kimi ötüb keçəndir, yaxşı fürsəti əldən verməyin.
- Fəqət dəvə balasıdır ki, böyüməmiş səsləri çıxmaz (böyüməmiş qışqırırsan).
- Fürsət nə qədər ki, qüssəyə çevrilməyib onu qoru.
- Fəqir olduğumuz vaxtda da sədəqə verib Allah ilə müamilə (alver) ediniz.
- Fürsət nə qədər ki, qüssəyə çevrilməyib onu qoru.
- Fikr təmiz və saf ayinədir.

➤ Försöti äldän vermæk qüssə gətirər.

- Günahların arasında şəhvətə tabe olmaqdan şiddətliyi yoxdur. Buna görə ona itaət etməyin ki, sizi Allahdan qafil edər.
- Gülərüzlülük azədə insanın xislətidir.
- Göz yaşları yalnız daşlama səbəbindən qoruyur və qəlblər yalnız günahların çoxluğundan daşlaşır.
- Günahlardan amanda qalmağın amillərindən biri də budur ki, Allaha qarşı məğrur olmayın (və ona boş yerə tamah salmayın və özünüzü onun əzabından amanda sanmayın).
- Günahlarının bağışlanmasını istəyənlər və bununla belə naümid olana heyrət edirəm.
- Günahlarının bağışlanmasını diləməklə özünüzü ətirləndirin ki, günahlarınızın iyi sizi rüsvay etməsin.
- Günah işləri davam etdirə-ətdirə əfv diləməyin özü, yeni günahdır.
- Güzəşt qələbənin zəkətidir.
- Güzəşt alicənab insanı islah etdiyi kimi, alçaq insanı da bir o qədər korlayar.
- Göz qəlbin qasididir.
- Göz qəlbin xəfiyyəsi və ağılın qasididir.
- Gözlərin baxışları şeytanın torlarıdır.
- Gözün korluğu çox baxmaqdan daha yaxşıdır.
- Gözünü aşağı dikən kəs qəlbini rahat edər.
- Gözünün cilovunu buraxan şəxs həyatını çətinliyə salar.
- Görmək baxmaqla eyni deyil. Çünki gözlər bəzən sahiblərini aldadırlar. Lakin ağıl ondan nəsihət istəyəni aldatmır.

- Gözü itirmək bəsirəti itirməkdən asandır.
- Günahsız adama böhtan atmaq səmadan da böyük və ağırdır.
- «Güclünün bəlası düşməninə zəif saymaqdır.»
- Gözəl ədəb ən üstün əsil-nəcəb və ən yüksək qohumluqdur.
- Gözəl ədəb əsil nəcabət şərəfini əvəz edir.
- Gözəl ədəb əxlaqın paklaşmasına səbəb olar.
- Gözəl əxlaq möminin kitabının sərlövhəsidir.
- Gözəl xasiyyət bütün yaxşılıqların mənşəyidir.
- Gözəl əxlaqdan ləzzətli həyat yoxdur.
- Gözəl əxlaq üç şeydədir: haram işlərdən uzaqlaşmaq, halal dalınca getmək, ailənin asayişini və rifahını təmin etmək.
- Gecə (ibadəti üçün) oyaq qalmaq, müştəqların (Allahla ünsiyyət axtaranların) gülüstanıdır.
- Gülərüzlülük dostluq kəməndidir.
- Gülərüzlülük azad insanın xislətidir.
- Gülərüzlülük məhəbbət kəndiridir.
- Gülərüzlülük sənin alicənablığın və nəfsinin kəramətinin nişanəsidir.
- Günahlar xəstəlikdir. Onların dərmanı Allahdan istiğfar (bağışlanmaq) diləmək və şəfası bir daha o günahı təkrar etməməkdir.
- Gözlərin yaşı rəhmsizlikdən qeyri bir səbəbdən qurumadı, qəlblər də yalnız günahların çoxluğundan rəhmsiz oldular.
- Günahlardan çəkinməkdən gözəl səngər yoxdur.
- Günahlardan çəkinmək qalxandır.

- Günahlardan çəkinməyin nəticəsi nəfs və dinin düzəlməsidir.
- Günahlardan çəkinmək haramları yerinə yetirməyə mane olar.
- Günahlardan çəkinmək təqvanın təməlidir.
- Günahlardan çəkinməklə müşayiət olunmayan ibadətdə xeyir yoxdur.
- Günahlardan çəkinməyin kökü günahlardan uzaqlaşmaq və haramdan çəkinməkdir.
- Günahlardan çəkinmək (haramlıq etimalı olan) şübhəli şeylə qarşılaşan zaman dayanmaqdır.
- Gözəl əməl himmətin yüksəkliyindən xəbər verir.
- Günah meydanını onlar üçün genişləndirdi, onlara gələbə vədəsi verdi və bu vaxt onları alovun ağışuna atdı.
- Gözəlliyin zəkati iffətli olmaqdır.
- Günahlardan çəkinmək sağ ikən sənin ismət qaynağın və qoruyucun, ölümdən sonra isə məqamının Allaha yaxınlaşmasına səbəb olar.
- Gərək qardaşınla əlaqəni kəsmək imkanı sənin ona birləşmək imkanından çox olmasın. Həmçinin gərək onun pislik etmək qüdrəti sənin yaxşılıq etmək qüdrətindən artıq olmasın.
- Göz yaşları qəlblərin sərtliyindən qeyri səbəbdən qurumadı, ürəklər də günahların çoxluğundan başqa səbəbə sərtləşmədi.
- Gələcək nəsillər sizdən öyüd götürməmişdən qabaq, siz öz keçmişlərinizdən öyüd götürün.
- Günün keçəni səndən gedəndir, gələcəyi şübhəlidir və indiki zaman isə fürsətdir.
- Gözəl siyasət rəhbərliyin davamiyyətinə səbəb olar.
- Gözəl siyasət xalqın möhkəmliyinin mənşəyidir.

- Gizlincə qəlblərə nüfuz edən və asta-asta qulaqlara ovsun oxuyan düşməndən çəkinin.
- Günahlardan peşman olmaq istəğfardır.
- Günah edən zaman tövbə ilə onun məhvünə tələs.
- Günah etməmək tövbənin qəbul olunmasını istəməkdən daha asandır.
- Gərək sənin xislətin vüqar olsun. Çünki kimin sərtlik və qabalığı çox olsa, xar və zəlil olar.
- Gözəlliyin zəkəti ismətdir.
- Gələcək camaat üçün bir gün «Quran»dan bir şey ortada olmaz, məgər rəsmiyyəti qalar. İslamdan bir şey qalmaz, məgər adı qalar. Məscidlər o zaman bina cəhətdən gözəl olar, ibadət cəhətdən isə viran. Onları bina və abad edən ibadət əhli olmaz.
- Günah etməyi asan və kiçik bilmək ən böyük günahdır.
- Günah ilə qabağa gedən zəfər çalmaz.
- Günah etməmək tövbə etməkdən asandır.
- Gözəllik insanın geyimində deyil, elm və ədəbindədir.
- Günahların ən pisi odur ki, onu asan sanasan.
- Günahdan pəhriz etmək sərvətdir.
- Gülərzüzlülük və xoşxasiyyətlik dostluğun torudur.
- Görmək təkəcə göz ilə deyil, bəzən gözlər öz sahibini aldadır.
- Gözlərini naməhrəmdən çəkməyən peşmançılıq çəkər.
- Gecənin odun daşyanı ol, amma sel aparən çör-çöp olma.

- Hər kəsin sevdiyi şey, onun dilinin əzbəri olar.
- Həya və iffət imanın xislətlərindəndir. Bunun ikisi də azadələrin təbiəti və yaxşı insanların xasiyyətidir.
- Hər azgınlıq üçün bir səbəb və hər əhdi pozmaq üçün bir şübhə var.
- Hər kim adətlərinə tabe olsa, (yüksək) məqamlara nail olmaz.
- Hər işi görmək mümkündür, yalnız adətləri dəyişməkdən başqa.
- Hər insanın sözlərindən onun ağılının səviyyəsini bilmək olar.
- Həqiqətən dünya səndən ayrılıdır, axirət isə sənə yaxındır.
- Hər kim nadan olsa öz nəfsinə aldanar və bu günü dünənindən daha pis olar.
- Hər kim özünü Allahın haramlarından saxlasa, Allahın bəxşişi ona tərəf tələsər.
- Hər kim övladı ölmüş anaya təsəlli verərsə, Allah ərşindən başda heç bir kölgənin olmayacağı gün ona öz ərşinin kölgəsində yer verəcək.
- Həqiqətən Bərzəx aləmində Həsinə adında bir şəhər var. Məndən həmin şəhərdə nə olmasını soruşmaq istəmirsiniz? Dedilər: Ey Əmirəl-möminin, o, şəhərdə nə var? Buyurdu: «Beyətlərini pozanların əlləri».
- Hakimlərin bəlası pis rəftardır.
- Hakimiyyətin bəlası öyünməkdir.
- Heybət və böyüklüyün bəlası zarafatdır.
- (Hədis və hər hansı sözü) Nəql etməyin bəlası yalan nəql etməkdir.

- Hər kim özünü kəramətli bilsə nəfsani istəkləri nəzərində alçalar.
- Hər suala cavab verən şəxs ağılısızdır.
- Həqiqətən, sizin canlarınızın qiyməti (dəyəri) cənnətdən başqa bir şey deyil: onu cənnətdən başqa heç nəyə satmayın.
- Həqiqətən, hər bir sakit, vüqarlı və xoş xasiyyətli mömin cənnət əhlidir.
- Həmişə çalışqan, zəhmətkəş və hazır olun.
- Hər cümə günü öz ailə üzvlərinizlə bir az təzə meyvə nübar edin ki, cümənin gəlməsindən sevinəsiniz.
- Hər dərdin bir dərmanı var.
- Heç bir şey, dil qədər uzunmüddətli həbsə layiq deyil.
- Həqiqətən ən üstün din Allah yolunda dostluq və düşmənçilik etməkdir.
- Hər insan öz oxşarına tərəf meyl edir.
- Heç vaxt bədgümanlıq sənə qalib gəlməsin. Çünki bu sənənin heç kəslə dostluq etməyə yer qoymaz.
- Həqiqətən, pak və müqəddəs Allah dünyanı ondan sonra üçün yaradıb. Dünya əhlini onda imtahana çəkir ki, kimin ən yaxşı əməli sahibi olduğu məlum olsun. Biz dünya üçün yaradılmamış və orada çalışmağa əmr olunmamışıq.
- Həqiqətən, sizin dünyanızın mənim nəzərimdə çəyirtkənin ağzında əzilən bir ağac yarpağı qədər dəyəri yoxdur. Əlinin puç olan nemətlərlə nə işi?!
- Həqiqətən, dünya və axirət iki barışmaz düşmən və bir-birindən ayrı iki yoldur. Beləliklə kim dünyanı sevib onunla dostluq edərsə, axirətə nifrət edib ona düşmən olar. Dünya və axirət şərqlə qərb kimidir. Kim onların arasında yol gedərsə hər nə qədər birinə yaxınlaşarsa bir o qədər o birindən uzaqlaşar.

Dünya və axirət bir kişinin iki arvadı kimidir. (yəni hər nə qədər birinə tərəf meyl etsə, bir o qədər o biri arvadın ona nifrəti artacaq).

- Heç bir düşməni aşağı tutma, aciz olsa belə.
- Hər kim öyrəndiyi şey barədə çox düşünsə, öz biliyini gücləndirər və başa düşmədiklərini anlayar.
- Heç bir bilik düşünmək qədər deyil.
- Hikmətdən qeyri şey barədə düşünmək quş beyinlikdir.
- Hər kimə yaxşılıq etsən onun ağası olarsan. Hər kimə ehtiyac əlini uzatsan onun əsiri olarsan. Hər kəsdən ehtiyacsız olsan onunla həmtay olarsan.
- Hər kəsə ehtiyacın olsa, onun yanında xar olarsan.
- Hər bir şeyin müddəti və sonu vardır.
- Heç bir şey şəhərləri ədalət qədər abad etməz.
- Hər şey ağla möhtacdır ağıl isə ədəbə.
- Hövsələsiz (və tünd xasiyyət) olanın rəftarlığı pis olar.
- Hər bir insan etdiyini görəcək və əməlinin əvəzini alacaqdır.
- Heç bir fəzilət yaxşılıq etməkdən daha üstün deyildir.
- Həqiqətən, yeniyetmənin qəlbi xam torpaq kimidir. Ora hər nə atılsa qəbul edər.
- Həqiqətən, ağıllı insanlar dünyanın artığını dərk edərlər, o ki qalmış olsun günahları! Halbuki, dünyanı dərk etmək ləyaqət, günahları tərək etmək isə vacibdir.
- Haqq ən güclü dayaqdır.
- Hər kəs haqqından qeyri bir izzət axtararsa zillətə düşər və kim haqda inadkarlıq edərsə xar olar.

- Haqqa qarşı çıxan elə bir batil yoxdur ki, haqq ona qalib gəlməsin. Allah-Təala da buyurmuşdur ki, əslində haqqı batilin başına çırpıyıq ki, onu parça-parça etsin.
- Həqiqətən, haqq ağır, amma safdır. Batil isə yüngül və asan olsa da, öldürəndir.
- Həzrət Rəsulun (s) qılınclarından birinin dəstəyində belə yazılmışdır: Haqqı de, hərçənd özünə qarşı olsa da.
- Haqq şəxsiyyətlərlə tanınmır. Haqqın özünü tanı ki, onun yolçularını da tanıyasan.
- Hamam nə gözəl saraydır: Cəhənnəmdəki odu yada salar və çirki (bədəndən) aparar.
- Haqq-hesaba yetişmək cəzadan əvvəldir, mükafat isə haqq-hesabdan sonra.
- Hər kəs, xörək yeyən vaxt Allahın adını çəkərsə, heç vaxt o yeməyin neməti barədə sorğu-sual olunmayacaq.
- Həqiqəti bildikdən sonra həbs etmək zülmüdür.
- Həcc hər bir zəifin cihadıdır.
- Həcc yolunda xərclənən bir qurban (onun savabı) min dirhəmə bərabərdir.
- Həcc və ümrə zəvvari Allahın qonağıdır və Allah ona bağışlanmağı hədiyyə edər.
- Hərislik əbədi əziyyətdir.
- Hərislik mərdliyə ləkə gətirər.
- Hərislik dərdin miniyidir.
- Hansı zəlillik daha pisdır?- sualına cavab olaraq buyurur: Dünyaya hərislik.
- Həris əsarətin baxovlarından heç vaxt xilas ola bilməyən çarəsiz bir əsirdir.

- Həris bütün dünyaya malik olsa belə möhtacdır.
- Həris olan kimsə özünü bədbəxtlik və əziyyət uçurumuna atmışdır.
- Həris qane olmaz.
- Hərislik ruzini artırmaz, əksinə məqamı və qədir-qiyməti yerə vurur.
- Həqiqətən, Adəm övladı ona qadağan olunmuş şeylərə hərisdir.
- Həya hər gözəlliyə və yaxşılığa çatmaq üçün vasitədir.
- Həya bütün yaxşılıqların açarıdır.
- Həyanın zirvəsi, insanın özü-özündən həya etməsidir.
- Hikmət-müdrüklərin gülzarı və aqillərin seyrəngahıdır.
- Hikmət-qəlbə bitən və bar verən bir ağacdır.
- Hər kəs hikmətinə görə tanınarsa, gözlər ona vüqarlı və əzəmətli nəzərlərlə baxar.
- Hikmət möminin itkisidir, onu müşrikin yanında olsa belə axtarın! Çünki siz ona daha layiqsiniz və daha çox haqqınız çatır.
- Hikmət möminin itkisidir. Onu münafıqlərdən də olsa öyrənin.
- Hikmətin ilk addımı ləzzətləri tərək etmək, son addımı isə fani olan hər bir şeyi özünə düşmən bilməkdir.
- Haqqa bağlılıq və haqqa yoldaş olan kəsə itaət etmək hikmətin əsasıdır.
- Hikmət günahdan çəkinməkdən başqa heç bir yolla əldə olunmaz.
- Hikmət hər kimin qəlbində yer taparsa ibrət götürən olar.
- Həlimliklə vüqar yüksək himmətdən doğan yaxşılıqlardır.

- "Höküm ancaq Allaha məxsusdur!" deyən Həruriyyənin cavabında buyurdu: «(Bəli həqiqətən,) höküm Allaha məxsusdur. Yerdə də hakimlər vardır. Amma onlar deyirlər: «Hökümdara ehtiyac yoxdur, halbuki insanların hökumətdən başqa bir çıxış yolu yoxdur ki, mömin onda öz işini görsün, günahkar və kafir öz pəyını alsın. Allah onun zamanında hər bir kəsi öz təyin edilmiş əcəlinə çatdırır.
- Höccət sahibi olan qüvvə, qüdrətə sahib qüvvədən daha böyükdür.
- Həqiqi xoşbəxtlik insanın işinin xoşbəxtliklə sonuclanmasıdır. Həqiqi bədbəxtlik isə insanın içinin bədbəxtliklə nəticələnməsidir.
- Heç bir tənhalıq xudpəsəndlik qədər doğru yaradan deyil.
- Hər kim ağıllı olsa, iffətli olar.
- Hər kim iffətli olsa, günah yüngülləşər və Allahın yanında məqamı yüksəlsin.
- Heç vaxt bir-birinə zidd iki dəvət olmayıb ki, onlardan biri azğınlığa tərəf olmasın.
- Həqiqətən, mən sizi sizdən qabaq özüm yerinə yetirdiyim itaətdən başqa bir şeyə vadar etmək və sizdən qabaq özüm çəkdiyim günahdan başqa bir günahdan çəkəndirəm.
- Həqiqətən, mən heç vaxt müharibə və cihad meydanından qaçmamışam və mənimlə döyüşə kim gəlibsə yeri onun qanı ilə doyurmuşam.
- Həqiqətən, mən sizin aranızda qaranlıqda olan çıraq kimiyəm ki, onun ətrafına gələn onun nurundan faydalanar.
- Haqq mənə göstərilən zamandan bəri heç vaxt onun barəsində şəkk etməmişəm.
- Həqiqətən, imama Allahın onun öhdəsinə verilən şeylərdən başqa heç nə vacib deyil (və onlar ibarətdir): moizə və öyüd-

nəsihət verməkdə səhlənkarlıq etməməli, xeyirxahlıq istiqamətində çalışmalı, sünnəni dirçəltməli, layiq olan kəslər barəsində Allahın müəyyənləşdirdiyi ilahi haqq və cəzaları icra etməli və (beytül maldan) payı olan kəslərə çatdırılmalıdır.

- Hakimin vəzifəsi budur ki, hansısa bir fəzilət və üstünlük əldə edəndə və ya ona bir nemət veriləndə halı dəyişməsin, onun rəiyyətlə rəftarının dəyişməsinə səbəb olmasın. Allahın ona nəsib etdiyi nemətlər onun Allah bəndələrinə yaxınlaşmasını və qardaşlarına mehribanlığını artırsın.....
- Həqiqətən, imamlar Allah tərəfindən insanların işlərini idarə edənlər və onun bəndələri barəsində (əmrələrinin) icraçılardır. Cənnətə onları tanıyan və onların da tanıdıqları kəslərdən başqa heç kəs daxil olmaz və Cəhənnəmə yalnız onları inkar edən və onların da inkar etdikləri kəs daxil olar.
- Heç bir bəndənin imanı onun, Allahın yanında olanlara inam və etimadı öz əlində olanlardan çox olmayınca düz deyil.
- Hər kimdə üç şey olsa imanı kamildir: ağıl, səbr və elm.
- Heç bir bəndə ona çatan şeyi çatmamasının qeyri-mümkünlüyünü, həmçinin ona çatmayan şeyin çatmasının qeyri-mümkünlüyünü, eləsə də xeyir və ziyanın ancaq və ancaq Allah-Təalanın əlində olmasını bilməyincə imanının tamamı dadmaz.
- Həqiqətən, bizim işimiz çətin və gec tapılandır. Qəlbi iman üçün Allah tərəfindən imtahan edilən (xalisləşdirilən) mömin bəndədən başqa, kimsə ona dözməz.
- (Həqiqətən, Allah ədalətli olmağı və yaxşılıq etməyi əmr edir, ayəsi barədə Əli (ə) buyurub:) Ədalətlik insafli olmaqdır, yaxşılıq isə səxavət əlinin açılmasıdır.
- Həqiqətən, bu islam Allah-Təalanın özü üçün seçdiyi dindir. Öz nəzarəti altında tərbiyə etdiyi yaradılmışların ən yaxşısına onu təbliq etməyi əmr etdi. Onun sütunlarını öz məhəbbəti üzərində

qurdu. Onun izzəti ilə digər dinləri xar etdi və onu ucaltmaqla başqa məzhəbləri aşağı endirdi.

- Hər kimə isməti ilham olunarsa, büdrəyişlərdən amanda qalacaqdır.
- Hikmətin özü bir ismətdir. İsmət isə bir nemətdir.
- Hər kim camaatdan kənara dursa, zərərlərindən amanda qalar.
- Həqiqi qardaş və yoldaşlarını qoru. Çünki onlar asayiş dövrünün ehtiyatı, bəla günlərinin qalxanıdır.
- Hansısa bir işə görə səninlə dostluq edən kəs həmin işə nail olduqdan sonra sənə arxa çevirər.
- Hər səhvə görə qardaşlarından ayrılan kəsin dostları azalar.
- Həqiqətən, Allahın möminə qarşı qeyrəti var. Belə isə qeyrətli şəxs də qeyrətli olsun. Çünki qeyrətsiz adamın ürəyi alt-üstdür.
- Heç bir dərd ürək üçün günahlar qədər ağırlı deyil.
- Həqiqətən, Allahdan qorxu sizin qəlblərinizin dərdinin dərmanıdır. Qəlblərinizin gözünü açan bədənlərinizin xəstəliklərinə şəfa verən, sinələrinizin puçluğunu aradan götürən canlarınızda ki çirkinlikləri təmizləyən və gözlərinizdən korluğu siləndir.
- Həsəd çəkən şəxs qədər məzluma daha çox oxşayan zalim görmədim. Onun canı yorğun, qəlbi narahat və qəm-qüssəsi daimi olar.
- Hövsələsizlik etməkdən çəkin ki, o ümidü kəsər, əməli zəiflədər və qəm gətirər.
- Heç bir xəzinə qənaət qədər zəngin deyil.
- Heç kəsi qorxutmayan kəs, heç vaxt qorxmaz.
- Hər qəlbi olan ağıllı, hər qulağı olan eşidən və gözü olan görən olmaz.

- Heç bir xəzinə ağıl qədər deyil.
- Hər kim öz gününü axirətin qəm-qüssəsi ilə başlayarsa, imkansız olsa da imkanlı olar, kimsəsiz olsa da tənha qalmaz, eli-obası olmasa da qüdrətli olar.
- Hər bir kişi öz tabeliyində olanlara və ailəsinə görə sorğu-sual olunacaq.
- Haqq sözü danışmaqdan, ya ədalətli yol göstərməkdən çəkinməyin. Çünki ixtiyar sahibi olan böyük Allah məni hifz edib qoruması, xəta və səhvədən amanda qalmaram.
- Heyrətlənirəm o kəsə ki, özündən yuxarıdakının rəhminə və mehribanlığına ümidvar olur, amma necə də özündən aşağı olanlara rəhm etmir.
- Heç bir qulağın kənara atmadığı və heç bir xeyrin onunla bərabər ola bilmədiyi öyüd, danışan dilin susması əməl dilinin danışdığı öyüddür.
- Heç bir vacib əməldə səhlənkarlıq, heç bir müstəhəbdə isə məcburiyyət olmamalıdır.
- Hərslilik, qarınqululuq və simiclik cahilliyin nəticəsidir.
- Həqiqətən, nadan o kəsdir ki, nəfsi istəkləri onu özünə qul etmişdir.
- Hər bildiyin şeyi danışma, bu nadanlığın nişanəsidir.
- Hər bir kəs bilmədiyi şeyi pisləyər.
- Həqiqətən, ilahi təqva sizin qəlblərinizin dərdinin dərmanı.... və nəfslərinizin çirkinliklərini təmizləyəndir.
- Həqiqətən, fitnələrin başlanğıc nöqtəsi nəfsi istəklərə tabe olmaq və hökmlərdə bidət qoymaqdır.
- Hikmət (ağıl) hər nə qədər güclənsə şəhvət və nəfsi istəklər bir o qədər zəifləyər.

- Hər hansı bir eybdən pak və uzaq olmaq şəhvət və nəfisi istəklərə hakim olmaqla mümkündür.
- Hər bir haqq işdə bir həqiqət var, hər bir düz işdə bir nur.
- Hər gün ömrünün və canının azaldığını görən və bununla belə ölümə hazırlaşmayan kimsəyə heyrət edirəm.
- Hökmdarların ən yaxşısı, öz nəfsinə hökmran olanı və ədaləti yayandır.
- Hər kim öz hakimiyyətini dininə xidmətinə çevirsə, hər sultan ona müti olar. Kim öz dinini hakimiyyətinə xidmətə çevirsə, hər insan ona tamah salar.
- Hakimiyyət ədalət üzərində qurularsa və ağıl sütunlarına söykənsə Allah onu sevənlərə kömək olar, düşmənlərini isə kimsəsiz qoyar.
- Hər kim Allahın onunçün təqdir etdiyinin onun əlinə yetişəcəyinə əmin olarsa, qəlbi rahatlıq tapar.
- Həqiqi alicənab odur ki, elmi və biliyi ona böyüklük bəxş etsin. Həqiqi rəhbər öz Allahından qorxandır.
- Hər canlının öz ruzisi var.
- Hər kimə səbr nicat verməsə, səbrsizlik onu həlak edər.
- Hər kəsə günahlarının bağışlanmasını diləmək verilibsə, əfvdən məhrum qalmaz.
- Hərgah düşməninə qüdrətli olsan, ona güzəştini ondan qüdrətli olmağının şükrünə çevir.
- Haqq-Cənnət yoludur, batil od yolu və hər bir yolun üzərində dəvət edən var.
- Həya pisliliyə mane olar.
- Həya iffətliliyin səbəbidir.

- Həzrət Adəmə kimi insanların hamısı bir-biri ilə bərabərdilər.
- Həya libasını gey və vəfadarlıq zirehini əyninə keçir. Qardaşlığı saxla və qadınlarla az söhbət et ki, yüksək məqamın kamilləşsin.
- Həyatın ləzzəti sağlamlıqla dadılır.
- Həqiqətən, siz bir-birinizə qarışacaq və (sonra) xəlbirdən keçiriləcəksiniz ki, aşağıda olan üzə çıxsın və yuxarıda olan alta getsin, geridə qalanlar qabağa keçsinlər və qabağa keçənlər geridə qalsınlar.
- Hər bir çətinlik və müşkül zamanı «Uca və Böyük Allahdan başqa bir güc və qüdrət yoxdur» de. (Belə deyəndə) həmin çətinlik aradan qalxır.
- Hörmət edilib, sayılan hər adsız-ünvansız bəndənin xoşa halına! O, camaatı tanıyır, camaat isə onu tanımır. Allah onu Özündən razı kimi tanıyır (Allaha razı bəndədir). Belə insanlar doğru yolun çıraqlarıdır.
- Hökmdar öz ordusu ilə siyasətlə davranmazdan əvvəl, özü ilə siyasətlə davranmalıdır.
- Haqqı tapdığım andan bəri Onda şəkk etməmişəm.
- Heç bir ixlası bəndə şübhəyə düçar olmadı və heç bir yəqin əhli şəkkə düşmədi.
- Həqiqətən, şücaətin bir həddi var. Əgər onu aşsalar qorxmazlıq olar.
- Hər bir nemətin şükrü Allahın haram etdiklərindən çəkinməkdir.
- Hər kim Allahı tanıdısa tənha qaldı. Hər kim ki, özünü tanıdı başqalarından ayrıldı. Kim dünyanı tanıdısa, ondan qəlbini üzdü. Hər kim camaatı tanıdısa, tənhalığı seçdi.

- Heç vaxt məhv olmaz (Allah-Təala) və həmişə olmuşdur. Onun başlanğıcı olmadan hər bir şeydən əvvəl olmuşdur. Sonu və qurtaracağı olmadan da hər şeydən sonradır.
- Hər bir şey onun müqabilində mütidir və hər şey onunla qalacaqdır. Hər möhtacı ehtiyacsız edən, hər zəlilə izzət bəxş edən və hər gücsüzə qüdrət verəndir. (Allah-Təala)
- Həqiqətən, ilahi təqva sizin qəlblərinizin xəstəliyinin dərmanı və canlarınızın çirkabını pak edəndir.
- Həqiqətən təqva bu gün sığınacaq və qalxan, sabah isə Cənnətə tərəf yoldur. Onun yolu aydın, yolçusu qalibdir.
- Hər bir ümidvar axtarandır, hər bir qorxaq isə qaçan.
- Hər kim camaatla xoşlamadığı tərzdə rəftar etsə, camaat onun barəsində bildikləri şeyləri danışacaq.
- Haqdan başqa heç nə ilə ünsiyyətdə olub isinişmə və batildən başqa heç nədən üz döndərmə.
- Heç vaxt yerinə yetirilməsi barəsində özünə arxayın olmadığın vədi vermə.
- Hər ayın üç gününü: ayın birinci və sonuncu cümə axşamını və orta çərşənbəsini, eləcə də Şaban ayını oruc tutmaq sinədəki vəsvəsəni və qəlbin pərişanlığını aradan aparar.
- Hökmdarların ən pisi günahı olmayanın ondan qorxanıdır.
- Həlmlilik vüqara səbəb olur.
- Hər kim öz yaxşılığını tamamlayıb inkişaf etdirməsə onu məhv etmişdir.
- Heç bir pislilik yalan qədər pis deyil.
- Heç bir yoxsulluq, nadanlıq qədər deyil.

- Haqla üzübüz gələndə və haqq olduğunu biləndə onun barəsində səhlənkarlıq etməyin. Yoxsa, çox böyük ziyan görərsiniz.
- Heç bir bəzənən Allaha ibadət kimi bir zinətlə bəzənməyib.
- Haqq çətin və ağırdır, batil yüngül və asan.
- Həya və abır örtülüdür, birindən şey istəməklilik bu örtüyü açır. Bax gör kimin yanında açırsan bu örtüyü.
- Hər kişinin malına iki şərik var: vərəsələr və hadisələr.
- Həsəd aparmamaq bədənin sağlamlığıdır.
- Hər kim süstlük etsə çox şey itirər.
- Hər kəs həya libası geysə xalq onun eybini görməz.
- Hər bir qabı doldurmaq olar, elm qabından başqa.
- Hikmətdə susmağın xeyri yoxdur. Nadanlıqla danışmağın da həmişinin.
- Hər kim başqası üçün pis fikirləşsə onun üçün də pis fikirləşərlər.
- Həqiqətdə iki gözlü üçün sübh işıqlıdır.
- Hər kişi qədrini bilməsə, məğlubdur.
- Hikmət möminin itgisidir, bu itgi iki üzlü adamda da olsa onu götürün.
- Hər kəsin yeməyi az olsa, xəstəliyi də az olar.
- Hər bildiyin şeyi demə, bu sənin nadanlığın üçün kifayətdir.
- Hər kimin əqli azdırsa, oyunu və zarafatı çox olar.
- Hər kim axirət işini islah eləsə, Allah onun dünyasını islah edər.
- Hər kəs zülmün qılıncını qaldırsa, o qılıncla da məhv olar.

- Hər kim öz rəyini bəyənsə, yolunu itirər.
- Hər kim camaata böyüklük satsa xar olar.
- Hər kəs alimlərlə oturub-dursa ehtiram tapar.
- Hər kim şərəfsizlərlə oturub-dursa qədir-qiymətini itirər.
- Hər kim çox zarafat etsə, hörmətsiz olar.
- Hər kimin danışığı çoxdursa, səhvi də çoxdur.
- Hər kimin səhvi çox olsa utanmaq bilməz.
- Hər kim fikirləşsə ibrət götürər.
- Hər kim ibrət götürsə pislüyündən çəkinər.
- Hər kim kiçik müsibəti böyük bilsə, Allah-Təala onu ondan da böyüyünə düşar edər.
- Həlimli olmaq (burada siyasət) böyük bir qəbiləyə bərabərdir.
- Hər kəs «bilmirəm» sözünü tərək etsə, rusvay və həlak olar.
- Hər kəsin sonu ya şirindir, ya da acı.
- Hər şirinliyin bir acılığı və hər acılığın bir şirinliyi var, vaxtı sovuşanda elə bil heç biri olmayıb.
- Hər kəs töhmət gələn yerə getsə, dalınca danışanı məzəmmət etməsin.
- Haqqdan uzaqlaşanın ömrü qısalır.
- Hər kəs səbr edə bilməsə tabsızlıq- dözümsüzlük onu puç edər.
- Hər kəs qısa əli ilə bəxşis etsə uzun əli ilə bəxşis alar (Allah yolunda az bəxşis də versən mükafatın çox olar).
- Haqqında yaxşı gümanda olanın zənnini doğrult.
- Hər kəs şərəfini əldən versə, atasının şərəfi ona kömək eləməz.

- Hər kəs mömin adama dərđini desə, elə bil Allaha deyir, hər kəs kafirə gileylənsə, sanki Allahdan şikayət edir.
- Həsəd aparmayın. Həsəd imanı yeyər necə ki, od odunu yandırır yeyir.
- Hiylə və aldatma oddur, Allahdan həmişə qorxun, hiylə işlətməyin.
- Hər kəs düşmənçilik toxumu səpsə, həmişə süst olar.
- Hər kəs nifaq salsa, çarə yollarını üzünə bağlayar.
- Heç kəsin sirrini faş etmə, lap o özü öz sirrini faş etsə belə.
- Hər kəs sənə yaxşı güman aparsa gümanını doğrult.
- Heyva zəif ürəyə qüvvət verər, mədəni ətirləndirər, huşu iti və övladı gözəl edər (hamilə qadınlar üçün).
- Hər kəs ölçüb-biçmədən işə başlasa, axırda peşman olar.
- Hər kəs başqasının xasiyyətini ləkələsə, öz şəxsiyyətini ləkələmiş olar.
- Hər təcrübə yeni bir elmin mənbəyidir.
- Hər kəsin xasiyyəti tünd olsa, ailəsi həmişə narahat olar.
- Hər axtaran tapmaz.
- Hər kəs Allahdan qorxsa zülm etməz.
- Heyhat! Əgər Allahdan qorxmasaydım bütün ərəblərdən siyasətçi olardım (Əli ə.).
- Hər kəsin öz daxili ona tanışdır.
- Hər kəs zəmanəyə etimad göstərsə, zəmanə ona xəyanət edər.
- Hər kəs xörəyə duzla başlasa Allah-Təala yetmiş dərđi ondan uzaqlaşdırar.
- Hər is olan adam naümid olar.

- Hər kəsin tərbiyə üsulu yumşaq olsa, onun övlad və törəmələri tərbiyəsiz olar.
- Hər kəs dilinə malik olmasa, xar olar.
- Haqqı tərək etməkdə ağıla arxalanmaq lazımdır, hissə qapılmaq xətdir.
- Hər kəs cahilin tərəfindən xoşhal olsa, hikmətdən xəbərsizdir.
- Haqq çətin və ağırdır, batil yüngül və asan.
- Hər bir qabı doldurmaq olar, elm qabından başqa.
- Hər kəs həya libası geysə xalq onun eybini görməz.
- Hər bildiyin şeyi demə, bu sənin nadanlığın üçün kifayət edər.
- Hər kəs zülmün qılıncını qaldırsa, o qılıncı da məhv olar.
- Hər kim öz rəyini bəyənsə, yolunu itirər.
- Hər kəs alimlərlə oturub-dursa ehtiram tapar.
- Hər kim şərəfsizlərlə oturub dursa qədir-qiyətini itirər.
- Hər kəs haqq ilə vuruşsa, haqq onu yerə sərər.
- Haqqı tərək etməkdə ağıla arxalanmaq lazımdır, hissə qapılmaq xətdir.
- Hər kəs düşmənçilik toxumu səpsə, həmişə süst olar.
- Hər kəs nifaq salsə, çarə yollarını üzünə bağlayar.
- Hər kəs ölçüb-biçmədən işə başlasə, axırda peşman olar.
- Hər kəs başqasının xasiyyətini ləkələsə, öz şəxsiyyətini ləkələmiş olar.
- Hər təcrübə yeni bir elmin mənbəyidir.
- Hər kəsin öz daxili ona tanışdır.
- Hər kəs zəmanəyə etimad göstərsə, zəmanə ona xəyanət edər.

➤ Hər kim axirət işini islah eləsə, Allah onun dünyasını islah edər.

– X–

- Xalqın sənin üçün dedikləri hər bir şeyi rədd etməyə çalışma. Axmaqlığı göstərməkçün elə bu kifayətdir.
- Xoş o kimsənin halına ki öldürücü yalanlar onu öldürməmişdir.
- Xəbərsizlik və yalanın məstliyi içkinin məstliyindən daha gec gedər.
- «Xalq kütləsinin bəlası pis əməlli alimdir.»
- Xeyirli olanları kənara atmaqla, özünü boş şeylərin astanasında qoyma.
- Xoş o kimsənin halına ki, özünün eybi, onu camaatın eybləri ilə əlləşməkdən saxlasın.
- Xalqın ən ədalətli hamıdan daha haqlı qərar verəndir.
- Xoş ətir müalicə edəndir.
- Xoşgümanlıq qəlbin və dinin sağlamlıq mənşəyidir.
- Xoşgümanlıq qəm-qüssəni azaldar və günahın tələsinə düşməkdən xilas edər.
- Xəlvət yerlərdə Allaha qarşı günah etməkdən çəkinin. Çünki şahid olan Allah həm də hakimdir.
- Xalqdan həya etməyən kəs, Sübhan olan Allahdan da həya etməz.
- Xeyir, himməti və fikri-zikri qarnı və şəhvəti olan şəxsdən nə qədər də uzaqdır.
- Xeyir əməl əbədi qalan qazanc, saf və tərəvətli meyvədir.
- Xeyir ağacı əkən ondan ən şirin meyvələr dərər.

- Xeyir işi tez yerinə yetirməyə tələsin ki başqa bir işlə məşğul olduğunuza görə o (xeyir) işdən qalmayasız.
- Xeyir işi yerinə yetirin və onların heç birini kiçik saymayın. Sanki onun kiçiyi böyük, azı da çoxdur.
- Xəsislik bütün nöqsanların pis cəhətlərini əhatə edib və o, (xəsis şəxsi) hər bir pisiyə tərəf çəkən bir cilovdur.
- Xəsislik böyük ardır.
- Xəsislik yoxsulluq kürküdür.
- Xəsis öz varislərinin xəzinədarıdır.
- Xəsislik öz yoldaşını xar, ondan uzaqlaşanı isə möhtərəm edir.
- Xəsisin heç bir dostu olmaz.
- Xəsisə təəccüb edirəm ki, ondan qaçan yoxsulluğu özünə tərəf çəkir, axtardığı zənginlik və sərvəti əldən çıxarır. Xəsis, dünyada yoxsullar kimi yaşayır, axirətdə isə onunla zənginlər kimi hesab çəkiləcəkdir.
- Xətt-yazmaq əlin dilidir.
- Xəyanət ikiüzlülüyn mənşəyidir.
- Xəyanətkar, özünü Allahdan qeyrisi ilə məşğul edən və bu günü dünənindən pis olandır.
- Xəsis üzr və bəhanə gətirməyə can atar.
- Xəstəlik iki zindandan biridir.
- Xoşbəxt insan Allaha ixlasla itaət edəndir.
- Xoşbəxtlik haqqa bağlılıqdadır.
- Xeyir işlər görməyə nail olmaq xoşbəxtlikdir.
- Xudpəsəndlik çatışmazlıqları üzə çıxarar.
- Xudpəsəndlik axmaqlıqdır.

- Xudpəsəndliyin meyvəsi düşmənçilik və kindir.
- Xudpəsəndlik düzgün fikirləşməyin düşməni və ağılların bəlasıdır.
- Xudpəsəndlik ağılı korlayar.
- Xudpəsəndlik tərəqqi və kamal üçün maneədir.
- Xoş o kəsin halına ki, əməli və elmi, dostluğu və düşmənçiliyi, götürməyi və qoymağı, nitqi və sükutu, əməli ilə danışığı yalnız Allah üçün ola.
- Xalis ibadət, insanın öz Rəbbindən başqa bir kimsəyə ümid bəsləməməsi və günahından başqa heç nədən qorxmamasıdır
- Xəyanətdən uzaqlaşın. Çünki xəyanət islamdan uzaqdır.
- Xətalara dözmək dostların sənətidir.
- Xəsis insanla yoldaşlıq qəlbi sərtləşdirər.
- Xeyir iş görmək qəlbləri abadlaşdırar.
- Xoş o adamın halına ki, malının artığını Allah yolunda xərcləyir və özünün artıq danışmasının qarşısını alır.
- Xalqa ziyan gətirən və qiymətləri qaldıran hər hansı möhtəkirləkdə xeyir-bərəkət yoxdur.
- Xəsis möhtəkir eləsi üçün (varis) yığır ki, ona təşəkkür etməyəcək və eləsinə (axirətdə Allaha tərəf) doğru gedir ki onun üzrünü qəbul etməyəcək.
- Xoş, ona doğru yolu göstərən nəsihətinə tabe olanın və onu məhvə sürükləyən azğından uzaqlaşmanın halına.
- Xasiyyətə uyğun olan zövcə iki narahatlıqdan biridir.
- Xalqın zəhmətlərinin və xərclərinin yükünü üzərinə götürmək başçılığa səbəb olar.
- Xoş niyyətli olanın, ruzisi çox olar.

- Xoşagəlməz işlərin müqabilində özünü səbrə vadar et. Necə də gözəl xasiyyətdir, haqqa xatir özünü səbrə məcbur etmək.
- Xoşagəlməz işlərin müqabilində özünü səbrə vadar etmək qəlbi gücləndirər.
- Xalq yalnız ordu mövcud olduqda öz ayağı üstə dayanar.
- Xoş o kimsənin halına ki,... malını çox bağışladı və dilini çox danışmaqdan gözlədi.
- Xoşhallıq ariflərin köynəyidir.
- Xasiyyətlərin ən yaxşısı, təslikdən uzaq olanıdır.
- Xalq zəlliliyin qorxusundan zəlliliyə tərəf tələsər.
- Xəstəliklə mübarizə apar nə qədər ki, xəstəlik canındadır.
- Xoş o adamın halına ki, arzuları az ola, ömrünü də qənimət sayar.
- Xudbin adamın düşməni çox olar.
- Xəlvətdə günah etməkdən çəkin, əslində etdiyən günah sənəin əsl şahidindir.
- Xeyir işi təxirə salmayın.
- Xörək yeməyi duzla başla, duzla da qurtar.
- Xəyanət yoxsulluq gətirər.

- İmam Əli (ə) Şəban ayının dualarında buyurub: İlahi, məni Səni yad etməyə məftun və divanə et, mənim səyimi Sənin qalib adlarının ruhuna və müqəddəs dərgahına yönəlt.
- İlahi! Səndən Mühəmməd (s) və onun ismətli Əhli-Beytinə salam göndərməyi və məni daim səni yad edənlərdən, Sənin əhdini pozmayanlardan etməyini diləyirəm.
- İmam Əlinin (ə) vəfat edərkən oğlu Həsənə (ə) tövsiyyələrindən: «Bütün hallarda Allahı yad et».
- (İnsana) ən yaxın şey əcəl və ölüm, ən uzaq şey isə arzudur.
- İnsanın əcali çatmayınca onun nəfsi arzusuz olmaz.
- İmam Əli (ə) (əziz övladı İmam Həsənə (ə) tövsiyyələrindən): Yeniyyətə qəlbi xam torpaq tək boşdur. Ona atılan hər bir şeyi qəbul edir. Buna görə də, qəlbin bərkiməmiş və aqlın məşğul olmamış sənə tərbiyə və ədəb verməyə tələsdim.
- İmam Əli (ə) qarşısına gətirib faludə (un, su və baldan hazırlanmış halva) qoyduqda buyurmuşdur: «Sənin xoş ətrin, xoşagələn rəngin və ləziz dadın var. Ancaq mən nəfsimi ona adət etmədiyi bir şeyə öyrəşdirmək istəmirəm».
- İbadətləriniz asanlaşsın deyə, adətlərinizi dəyəşdirin.
- İmam Əli (ə) («Ağıllı insan kimdir?» sualına cavabında): Ağıllı odur ki, hər şeyi öz yerində işlətsin. Ərz olundu: "Nadanı bizə təsvir et". Buyurdu: "Təsvir etdim".
- İnsanların ağılları altı şeylə ölçülür: qəzəbli olan vaxt səbr, qorxu zamanı dözümlü olmaq, istək və meyl olduqda mötədil hərəkət etmək, bütün hallarda Allahdan qorxmaq, xoş davranmaq və söz-söhbəti azaltmaq.

- İnsanın ağılı altı şeylə ölçülər: yoldaşlıq, alış-veriş, hökmranlıq etmək, kənara çəkilmək (hakimiyyətdən), imkanlı və yoxsul olmaq.
- İmam Əli (ə) Bir nəfər yuxarıda xatırlanan ayəni o Həzrətin (ə) hüsurunda oxuyanda buyurdu: "Xəvaric bu kəslərdəndir".
- İnsanın yazısı (məktubu) onun aqlının göstəricisi və fəzilətinin dəlilidir.
- İnsanların danışığı bədahətən danışdıqda sınınar.
- İnsan öz düşməni ilə mübarizə apardığı kimi səndə öz nəfsinlə mübarizə apar və rəqib öz rəqibinə qalib gəldiyi tək, sən də öz nəfsinə qalib gəl. Çünki insanların ən güclüsü öz nəfsinə qalib gələnidir.
- İnsanın fikri onun aqlının ölçüsüdür.
- İnsanın xüdpəsəndliyi onun aqlının süstlüyünü göstərir.
- İzzətin səni aldatdı və bunun sonu sənin zəlilliyin olacaqdır.
- İlahi! Hamıdan bütünlüklə qopmağı (nemətini) və yalnız sənə üz tutmağı mənə nəsib et. Qəlbimizin gözlərini özünə baxmağın nuru ilə işıqlandır ki, qəlblərimizin gözləri qaranlıq pərdələri yırtıb (sənin) əzəmət və böyüklük mədəninə qoşulsunlar.
- İmam Əli (ə) (əziz övladı imam Həsənə (ə) tövsiyyələrindən): "Hərgah onlardan (nökər və qulluqçulardan) kimsə günahlarına görə cəzalanmaya layiq olsa, onu yaxşı şəkildə danla. Çünki güzəştlə birgə danlamaq, ağılı və dərrakəsi olan üçün döyməkdən daha ağırdır".
- İmam Əli (ə) (Münacatında) İlahi! Sənin bağışlamağını fikirləşirəm, xəta və günahlarım mənə asan gəlir. Sonra sənin cəzalarının ağırlığı yadıma düşür, bəla və narahatlığım mənə böyük görünür.
- İlahi! Məninlə öz haqqı gözləməyinlə deyil, güzəştinlə rəftar et.

- İçində Allah zikr edilərək xatırlanmayan hər bir söz, bihudədir. Təfəkkürlə birgə olmayan hər bir sükut səhvdir. İçində ibrət olmayan hər bir baxış, əbəsdir.
- İmam Əli (ə) (Münacatında): ilahi! Sənə bəndə olmağımın izzəti mənə yetər. Sənin mənim Allahım olmağının fəxri mənə bəs edər.
- İnsanların ən bəsirətlişi öz eyblərini görən və öz günahlarından əlçəkən şəxsdir.
- İmam Əli (ə) (öz dostlarından birinə məktubundan) : ömründən sənə nə qalıbsa əldən vermə və «sabah və birigün» demə. Çünki səndən qabaqdakılar öz arzularına arxayın olduqlarına və «bugün-sabah» etdiklərinə görə məhv oldular. Beləki, Allahın (ölüm) fərmanı bu qafilləri gözlənilmədən haqladı.
- İmam Əli (ə) (bayramların birində) həqiqətən də, bu bayram Allah oruc-namazını qəbul edən üçün bayramdır. Allaha itaətsizlik etmədiyimiz hər bir gün bayramdır.
- İmam Əli (ə)- Haris Həmdaniyə yazdığı məktubdan-«Bazarları yığıncaq yerlərindən çəkin ki, ora şeytanların toplandığı meydan, fitnə və azğınlıqların yarandığı yerdir.
- İmam Əli (ə) "Təlhə və Zübeyr ilə nə üçün vuruşurdun?" sualının cavabında buyurmuşdur: Çünki mənimlə olan beyəti pozdular və mənə tabe olan möminləri öldürdülər .
- İmanın bəlası şirkdir.
- İtaətin bəlası itaətsizlikdir.
- İbadətin bəlası riyakarlıqdır.
- «İşlərin bəlası icraçıların acizliyidir.»
- İmam Əli (ə) (əziz övladı İmam Həsənə (ə) tövsiyəsindən): Əgər elə bir kasıb görsən ki sənin əqidəni qiyamət gününə qədər çiyinə çəkəcək və sabah həmin azuqəyə ehtiyacı olduqda sənə təhvil verəcək, eləsini qənimət bil, öz azuqəni

onun çiyininə qoy. Nə qədər bacararsansa bu azuqə yükünü ağırlaşdır. Çünki ola bilər ki, gələcək onu axtaranda tapmayasan. İmkanlı olsan və kimsə səndən bircə istəsə, onun vücudunu qənimət bil ki, kasıblığa düşəndə onu sənə qaytarsın.

- İmam Əli (ə) (Abdulla ibn Abbasa məktubundan) : Elə bir şeyi axtar ki, faydalı olsun boş-boş şeyləri kənara qoy. Çünki faydasız işləri kənara atmaq xeyirli işlərə çatmağa səbəb olar.
- İxlas və doğruluq böyük insanların, xalis olmamaq və xəyanət isə alçaq insanların xislətidir.
- İnsanların böyüklüyə və bağışlanmağa ən layiqlisi odur ki, bağışlayan və kərəm sahibi insanlar onunla tanınsın.
- İmam Əli (ə) («Sünnə, bidət, camaat və təfriqə»nin mənası barədə sualın cavabında) : «And olsun Allaha, sünnə həmin Mühəmmədin sünnəsi, bidət ona zidd olan şeydir. And olsun Allaha camaat həttə az olsalar belə haqq əhli ilə birlikdə olmaq, təfriqə isə həttə çox olsalar belə batil əhli ilə əlbir olmaqdır.
- İmam Əli sahəbələrini məzəmmət edərkən : «Nə vaxta qədər sizlə küreyində yara olan cavan dəvələr və köhnəlmiş paltarlarla davranılan kimi ehtiyatlı rəftar edəsən?!. Bir tərəfdən tikiləndə o biri tərəfdən sökülən paltarlar kimi... Mən bilirəm sizi nə islah edir, sizin ayrıliyinizi və azğınlığınızı nə düzəldir. Amma mən sizin islah olunmanızı, özünü xarab etmək bahasına başa gəlməsini rəva bilmirəm.
- İmam Əli (ə) "cəbrin" səhv olması barədə buyurmuşdur: «Əgər belə olsaydı, onda savab və cəza, (yaxşı işlər görməyə) əmr (etmək) və (pis işlərdən) çəkəndirmək və çirkin əməllərdən çəkəndirmək əbəss işə çevrilərdi. Vəd və təhbib mənasını itirər, pis əməl sahibi qınanmaz və xeyir əməl sahibi təşviq edilməzdi. Həttə, yaxşı əməl sahibi məzəmmətə bəd əməl sahibindən, çirkin əməl sahibi isə savab və mükafata yaxşı əməl sahibindən daha layiq olardı. Cəbr əqidəsi bütperəstlərin və Rəhman olan Allahın düşmənlərinin sözüdür.

- İmam Əli (ə) cənnəti vəsf edərək buyurub : « Cənnətin bir-birindən üstün dərəcələri və bir-birindən fərqlənən mənzilləri var.»
- İslam qoşunu müharibədən qayıdanda o Həzrət (s): "Xoş gəldin deyirəm, cihadi-əsğəri (kiçik cihadi) yerinə yetirənlərə. Ancaq böyük cihad hələ də onların öhdəsində qalmaqdadır" buyurur. Ərz edirlər. «Ey Allahın Rəsulu, böyük cihad nədir?». Həzrət (s) buyurdu: nəfsə qarşı cihaddır». İmam (ə) : « Ən üstün cihad, insanın iki yanının ortasında gizlənmiş nəfsi ilə cihaddır».
- «İnsanın düşüncəsi onun dili, ağılı və dinidir.»
- « İman odur ki, insan onun ziyanına olmuş olsa belə, doğruluğu xeyrinə olan yalandan üstün tutsun.»
- İmam Əli (ə) : (ən yaxşı söz barədə suala cavabında) «Allahdan başqa heç bir təbibin olmadığına şəhadət vermək.»
- İmam Əli (ə) (əziz oğlu Həsənə (ə) tövsiyyəsindən) : «Oğlum! Axmaqla dostluq etməkdən çəkin. Çünki o sənə xeyir vermək istəyər, amma ziyan vurur.»
- İşlərin təhlükəsizliyi üçün oyaq qalmaq dövlətin möhkəmliyinin nişanəsidir.
- İmam Əli (ə) – ən dözümlü şəxs barədə sualın cavabında : «Qəzəbini boğan kimsədir.»
- İmam Əlinin (ə) Süffeyn döyüşündə ölənlərə görə qadınların fəryad və şivən qoparmalarını eşidərək buyurduqlarından : « Qadınlarınız eşitdiyim bu ağlaşma səsi ilə sizlərə hakim olub? Nə üçün orların bu nalə və fəryadlarının qarşısını almırsınız?
- İmam Əli (ə) İmam Həsənə (ə) vəsiyyətindən: «Bil ki, dünya və axirət aləminin xəzinələrinin sahibi olan Kəs, sənə Onu çağırmağa icazə və sənin duanı qəbul etməyə zəmanət vermişdir. Sənə əmr etmişdir ki, onu çağırıasan, O da bəxş etsin. O, mehriban və bağışlayandır. Səninlə özü arasında bir hicab olmamış və səni bir vasitəçiyə ehtiyaca vadar etməmişdir...

Sonra öz xəzinələrinin və sərvətlərinin açarı olan duanı və Ondan (nemət) istəməyi sənin ixtiyarına vermişdir. Beləliklə, sən istədiyən vaxt dua etməklə Onun xəzinələrinin qapısını açarsan.»

- İmam Əli (ə) Allah-Təala «Məni çağırın, sizə cavab verim.»- buyurur. «Bəs biz dua etsək də niyə dualarımız qəbul olunmur?» sualına cavabında «Çünki sizin qəbləriniz səkkiz xəyanət etmişdir. Onların birincisi budur ki, siz Allahı tanıdınız, amma onun haqqını sizə vacib etdiyi kimi yerinə yetirmədiniz. Buna görə Allahı tanımağınızın sizə bir faydası olmadı... Siz dua qapılarını və yollarını bağlayandan sonra sizin hansı dualarınız qəbul olunar?...»
- İmam Əlinin (ə) oğlu Həsənə (ə) vəsiyyətindən: «Allahdan özün üçün elə şey istəməlisən ki, onun gözəlliyi və xeyri sənə (əbədi) qalsın, ağırlığı və əziyyəti səndən uzaq olsun. Mal və sərvət sənə səndə onlara qalmaqacaqsan».
- İnsanlar dünyanın övladlarıdır. Heç kəs anasını sevdiyinə görə məzəmmət olunmaz.
- İnsanın dünyada daddığı elə bir ləzzət yoxdur ki, qiyamət günü ona qəm-qüssə gətirməsin.
- İnsanın qarnı onun düşmənidir.
- İnsanların ən yağı düşməni onun qəzəb və şəhvətidir. Kim bu ikisinə üstün gəlsə, məqamı yüksəlsə və öz məqsədinə çatarsa.
- İxtiyarı qadının əlində olan hər bir kişi məlumdur.
- İnsanların ən ağıllısı odur ki, öz eyblərini görsün və başqalarının eybinə kor olsun.
- İnsanın nəfəsləri onun ölümə tərəf addımlarıdır.
- İnsanların işi ədalətlə islah olar.
- İnsanların ən ədalətli qüdrətli ola-ola insafı gözləyənidir.

- İnsanlar qızıl-gümüşdənsə gözəl ədəbə daha çox möhtacdırlar.
- İnsanın elmi artanda ədəbi çoxalar və onda olan Allah qorxusu bir neçə dəfə artar.
- İstək və qorxu anında özünü saxlamaq ən yaxşı ədəblərdəndir.
- İmam Əli (ə) İmam Həsənə (ə): yeniyetmənin qəlbi, səpilən hər bir şeyi qəbul edən boş yer kimidir. Buna görə də mən sənənin qəlbin bərkiməmiş və zehnin (başqa şeylərlə) məşğul olmamış səni tərbiyə etməyə başladım.
- İmam Əli (ə) (Malik Əştəri hakim təyin etdiyi fərmanından) : Allahın vacib işlərindən heç biri əhdə vəfa etmək kimi deyildir. İnsanların istəkləri rəngarəng, fikirləri müxtəlif olsa da ona hörmət məsələsində həmrəydirilər.
- İmanın ən üstünü əmanətdarlıq, ən pis xislət isə xəyanətkarlıqdır.
- İmam Əli (ə) İbn Mülcəm onu yaraladıqdan sonra övladları Həsən və Hüseyinə (ə) buyurdu: «Bu əsiri zindana salın, ona yemək və su verin və əsirlikdə onunla xoş davranın».
- İmam Əli (ə) (Mömini vəsf edərkən): «Boş vaxtı olmaz» buyurmuşdur.
- İnsanlar qəzəb və bəlalar nazil olanda, nemətlər əllərindən çıxanda doğru niyyətlərlə, müştəq qəlblərlə Allaha pənah aparsalar, heç şübhəsiz, (Allah) əllərindən çıxan hər bir şeyi geri qaytarar. Onlar üçün hər bir fəsadı islah edər.
- İmam Əli (ə) (Qusəm ibn Abbasa məktubundan): «Səhər və axşam onlarla əyləş və səndən hökm, sual soruşanlara fətva ver, nadanı öyrət və bilikli ilə elmi söhbət apar».
- İnsafli olmaq fəzilətlərin ən üstünüdür.
- İşlər öz zamanlarının girovlarıdır.

- İki nemətin qədrini onu əldən verən şəxsdən başqa bir kimsə bilməz: cavanlığın və sağlamlığın.
- İnsanların, dostlarının ürəklərini ələ almaları və düşmənlərinin qəlbindən kinləri təmizləmək üçün ən yaxşı vasitə onlarla qarşılaşanda gülərüzlü olmaları, yanlarında olmayanda halları ilə maraqlanmaları və yanlarında olanda təbəssüm etməlidir.
- İnsanın gümanı onun əqli qədərdir.
- İmam Əli (ə) (Malik Əştəri Misirə vali təyin etdiyi fərmanında) : «Həqiqətən, xəsislik, qorxaqlıq və hərəslik kökündə dayanan Allaha bədgümanlıq ayrı-ayrı xasiyyətlərdir».
- İman bədgümanlıqla uyğun gəlməz.
- İmam Əli (ə) ən böyük (kəbirə) günahlar barədə verilən suala cavabında: «Allahın məkrindən (məhlət və əzabından) qafil olub özünün amanda olduğunu sanmaq, Allahın köməyindən məyus olmaq və Allah rəhmətindən ümidinü üzmək».
- İmam Əli (ə) (uşaqların xəstəliyi barədə): onların - ata və analarının günahlarının kəffarəsidir.
- İnsanların günahlardan ən çox çəkinəni, yalvarıb-yaxarmaqdan uzaq olanıdır.
- İlahi! Məryəm oğlu İsa xaçpərəstlərdən bezdiyi kimi mən də öz haqqımda ifrata varanlardan bezmişəm. İlahi! Onları həmişəlik tənha və köməksiz qoy və onların heç birinə kömək yetirmə.
- İmam Əli (ə) (Qazi Şureyhə xitabən): «Ey Şureyh! Sən elə bir yerdə oturmusan ki, orada peyğəmbər, peyğəmbərin vəsisi oturur. Amma sənin kimi bədbəxt birisindən başqa qeyri kimsə əyləşməz.
- İmam Əli (ə) (Malik Əştərin Misirə hakimlik təyinatı barədə fərmanından): Camaata hakimlik üçün, rəiyyət içində ən yaxşı və ən üstün saydığını seç! Elə birisi olsun ki, işlər onu karıxdırmasın (ixtilafların həllində aciz qalmasın), iddia

tərəfləri (mübarizələri) onu öz rəyində tərsliyə və inadkarlığa məcbur etməsin. Ayağı büdrəməsin və haqqı tapdayanda (öz hökmünün səhv olduğunu anladığıda) haqqa qayıtmaqdan çəkinməsin. Özünü tamahın uçurumuna atmasın və işlərin səthi dərkilə kifayətlənməsin, onu dərindən və dəqiq başa düşməyə çalışsın. Şübhəli hallarda hamıdan artıq ehtiyatlı olsun. Hamıdan daha çox dəlil və sübut axtarsın. Şikayətçilərlə üzləşməkdən bezməsin, iddialardakı həqiqətləri tapmaqda hamıdan dözümlü olsun. Həqiqət aydınlaşdıqda (höküm çıxarmaqda) hamıdan daha artıq qətiyyət göstərsin. Elə insan olsun ki, mədh və sitayiş onu aldadıb xudbinləşdirməsin, təşviq və təhrik onu hansısa səmtə meyilləndirməsin. Əlbəttə belə insanlar azdır. Onda özün onun hakimliyinə çox nəzarət et.

- İmam Əli (ə) (Şureyhə xitabən): Müsəlmanlara qarşı baxışlarında, danışığında, oturub-durmağında bərabərliyə riayət et ki, yaxınların sənəin müdafiəsinə və (zölmünə) ümidvar olmasın, düşmənlərin sənəin ədalətinə ümidlərini itirməsin.
- İmam Əli (ə) (Əbu əl-Əsəd Döəliyə «xəyanət və cinayət törətmədiyim halda, məni qazılıqdan niyə uzaqlaşdırırsınız?» sualına cavabında) «Çünkü gördüm ki, sən səsini qarşı tərəfin üstünə qaldırırsan».
- İmam Əli (ə) (Şureyhə xitabən): Məbada hakimlik iclasında yorğunluğunu və narahatlığını bildirəsən. Bu elə bir yığıncaqdır ki, Allah onda mükafat qərar vermiş, düzgün hakimlik edən üçün gözəl ehtiyat nəzərdə tutmuşdur.
- İmam Əli (ə) (Şureyhə xitabən): qəzavət yığıncağında kiminləsə pıçıldaşma, əgər əsəbləşsən, dur get və qəzəbli halda heç vaxt hakimlik etmə.
- İmam Əli (ə) (Şureyhə xitabən): Nəsə bir şey yeməmiş qəzavət məclisində əyləşmə.

- İmam Əli (ə) oğlu Hüseyinə (ə) tövsiyələrindən: Sənə dövlətli və yoxsul vaxtında Allahdan qorxmağı, şad və qəzəbli olanda da haqqı deməyi tövsiyə edirəm.
- İmam kiməsə cəza verdikdən sonra onu həbs edərsə, bu zülm olar.
- İmam Əlinin (ə) dünyadan köçərkən etdiyi vəsiyyətidən: Sizi Allaha and verirəm! Sizi Allaha and verirəm! Rəbbinizin evinin haqqına riayət edin. Nə qədər ki, sağsınız. Həccə nəzərinizdən buraxmayın. Əgər həcc tərک olunarsa, sizlərə verilməyəcək.
- İstəyirsinizmi ki, Allah və Onun peyğəmbəri yalançı sayılmasın?! Onda camaatın başa düşdüyü hədisləri söyləyin və onlara dərk edə bilmədikləri, inkar etdikləri şeyləri söyləməkdən çəkinin. (Əks halda, hədisi inkar edəcəklər və onun inkarı Allahı, peyğəmbəri və imamı yalançı hesab etmək kimidir.
- İmam Əli (ə) «Hərİslİk nədir?» - sualının cavabında: Çoxu əldən verməklə azı əldə etmək.
- İnsanların ən ağıllısı onların ən həyalısidir.
- İmam Əlinin (ə) oğlu Həsənə (ə) buyurduqlarından: Gözləri naməhrəmləri görməsin deyə, qadınları pərdə arxasında saxla. Çünki, nə qədər çox pərdə arxasında qalsalar, sənə və onlara bir o qədər yaxşıdır. Onların kənara çıxması əmin olmadığın kişiləri onların olduğu yerə gətirməyindən daha pis deyil. Əgər bacarsan elə et ki, onlar səndən başqa heç bir kişi tanımasınlar.
- İnsanın dəyəri, onun himməti qədərdir.
- İmam Əli (ə) münafıqları təsvir etdiyi xütbəsindən: Onlar şeytan dəstəsi və cəhənnəm alovunun şöləsidir. Onlar şeytanın qoşunudur. Bilin ki, şeytana tabe olanlar məğlublar və ziyana uğrayanlardır.

- İmam Əli (ə) «Hakimiyyət» məsələsində buyurdu: «Bunlar deyirlər ki, hakimə ehtiyac yoxdur, halbuki hakimiyyətin sayəsində möminin öz işini görməsi və günahkarın öz payını alması üçün hakimin olması zəruridir.
- İnsanları yalnız hökmdar- istər yaxşı əməl sahibi olsun, istərsə də pis əməl sahibi- yoluna qoya bilər.
- İnsanlara bir hökmdar gərəkdir istər yaxşı əməl sahibi olsun, istərsə də pis. Çünki onun hökuməti sayəsində imanlı şəxs öz işini (Allaha itaəti) görər və kafir öz payını alır. Allah hökumətin mövcudluğu ilə hər bir kəsi onun üçün təyin edilmiş əcalinə çatdırar. Hökumətin vasitəsi ilə vergilər yığılar, düşmənlə müharibə aparılar, yollar əmin-amanlıq olar, zəifin haqqı güclüdən alınar, yaxşı əməl sahibi asayışda olar və günahkardan amanda qalar.
- İmam Əli (ə) çarığının bir tayını tikmək və yamamaqla məşğul olan zaman İbn Abbas gəlib dedi: Hacılar toplaşblar ki, sizdən bir söz eşitsinlər. O Həzrət buyurdu: And olsun Allaha bu çarıqların ikisini sizə hakimlikdən çox sevirəm, bu istisna ilə ki, bir ilahi həqq icra etmiş olam və ya bir batili uzaqlaşdıram.
- İmam Əli (ə) İbn Abbasa dedi: Bu çarığın bir tayının dəyəri nə qədərdir? (İbn Abbas nəql etdi ki,) dedim: Dəyəri yoxdur. Buyurdu: Allaha and olsun ki, bunu sizə hökmdarlıq etməkdən daha çox sevirəm, bu istisna ilə ki, bir haqqı bərqərar edəm və ya batili aradan götürəm.
- İmam Əli (ə) İbn Abbasa yazdığı məktubunda:... Sonra: Məbada sənin hakimlikdən payın mal əldə etmək və ya qəzəbini yatırmaq ola. Sənin ondan payın batili öldürmək və haqqı diriltmək olmalıdır.
- İmam Əli (ə) (O Həzrətin (ə) Şam şəhərinə yolunun üstündə atlarından düşüb onun qarşısında qaçan Əndarın torpaq sahiblərinə): Bu nə işdir görürsünüz? Dedilər: Bu bir adətdir və bununla öz hökmdarlarımıza hörmətimizi bildiririk. Həzrət

buyurdu: Allaha and olsun! Sizin hökmdarlarınızı bu işdən fayda götürməzlər. Siz də dünyada özünüzdə əziyyət verirsiniz və axirətdə isə bu əməlinizə görə bədbəxt olacaqsınız. Arxasında cəza olan əzab və məşəqqət necə də ziyanlıdır. Oddan asudəlik yaradan rahatlıq, necə də faydalıdır.

- İşlərin ən yaxşısı, başlanğıcı asan, sonu xoşa gələn və nəticələri bəyənیلən işlərdir.
- İnsanların ən xəsisini öz malını özünə əsirgəyən və varisləri üçün qoyub gedən kəsdir.
- İmam Əli (ə) öz katibi Ubeydulla ibn Əburafiyə xitabən: « Öz mürəkkəbqabına liqa (sap) qoy, qələminin ucunu itilə, xəttlər arasında məsafə saxla və hərfləri bir-birinə yaxın yaz. Belə yazsan xəttin gözəl olar.
- İmam Əli (ə) xəvaricin cənazələrinin yanından keçərkən buyurdu: Vay sizin halınıza, sizi aldadan sizə çox ziyan vurdu. Ərz etdilər: Ey Əmirəl-möminin! Onları kim aldatdı? Buyurdu: Yoldan azdıran şeytan və pisliliyə əmr edən nəfs xam arzularla onları aldatdı.
- İdrak və Allahtanıma olmayan ibadətdə heç bir xeyir yoxdur.
- İbrət götürmək ən doğru ayıqlıq gətirəndir. Düşünən insan ibrət götürər. Kim ibrət götürsə, günahlardan və məhv edici amillərdən kənar durar və kənara çəkilən salamat qalar.
- İbrət götürmək doğru yola aparar.
- İbrətdoğuran şəxs gözüaçıq olar. Gözüaçıq olan dərrakəli olar və dərrakəli olan da hər şeyi bilər.
- İbrət götürmək insanı (günahdan və xətdən) qoruyar.
- İffət hər yaxşılığın başıdır.
- İffət ən yüksək alicənablıqdır.
- İffət nəfsi qoruyur və onu alçaqlıqdan uzaq saxlayır.

- İffətin kökü qənaətdir, meyvəsi isə qəm-qüssənin azalması.
- İffət şəhvəti aciz qoyar.
- İffətin meyvəsi qənaətdir.
- İffətin meyvəsi özünü saxlamaqdır.
- İxlas dinin ən yekun dərəcəsidir.
- İxlas (Allaha) yaxın olan kəslərin ibadətidir.
- İxlas ibadətin ölçü və meyarıdır.
- İxlas insanın zirvəsidir.
- İxlasın səbəbi əminlikdir.
- İxlasın kökü, xalqın əlində olanlardan gözünü çəkməkdir.
- İsraf məhv olmağa mötədillik isə imkanlı olmağa səbəbdır.
- İmam Əli (ə) xalq xəlifə kimi onunla beyət etdikdən sonra oxuduğu xütbədə buyurmuşdur: Camaat! Nə qədər ki, məni itirməmişiniz, soruşun, məndən sual soruşun! Çünki birincilərin və sonuncuların elmi məndədir. And olsun Allaha, əgər məhkəmə kürsüsündə otursam, Tövrətin davamçıları arasında onların tövratları əsasında hökm çıxararam və ... sonra buyurdu: Məni itirməmişdən qabaq məndən soruşun. Toxumu yaran və insanı yaradan Allaha and olsun ki, əgər Quran ayəsindən soruşsanız, sizə onun nə vaxt kimin bərəsində nazil olmasını deyərəm.
- İmam Əliyə (ə) «sən bu işə (xilafətə) hərisən» deyildikdə o Həzrət buyurmuşdur: and olsun Allaha siz daha hərisiniz. Siz ondan daha uzaqsınız (ona layiq deyilsiniz) və mən daha haqlı və daha yaxınam (mən ona daha layiqəm və ya peyğəmbərə qohumluq baxımından daha yaxınam). Həqiqətən mən öz haqqımı tələb etdim və siz ona çatmağıma mane olursunuz... İlahi! Mən Qüreyşə və onlara yardım edənlərə qarşı səndən kömək istəyirəm. Çünki onlar mənim qohumluq əlaqələrimi

kəsdilər, mənim yüksək məqamımı aşağı hesab etdilər və mənə məxsus olan şeyə görə mənimlə vuruşmaq üçün əlbir oldular.

- İmam və rəhbər gərək haqq yolunda ağıllı fikrə, iti dilə və coşqun qəlbə malik olsun.
- İtaəti vacib olan imamın vilayətinin böyük sərhədləri bunlardır: Mənim olmalıdır ki, o səhvdən, büdrəmədən, bilərəkdən edilən günahdan, ümumiyyətlə bütün günahlardan-istər böyük olsun istərsə, də kiçik uzaqdır, pak və müqəddəsdir. O, nə büdrəyər nə səhv edər. O, dinin devrilməsinə heç cür qol qoymaz, heç vaxt əyyəşliq və kef etməz, Allahın halal-haramına, onun vaciblərinə, müstəhəbbilərinə və (digər) hökmlərində insanlığın ən biliklisidir, o heç kəsə möhtac deyil, amma başqaları ona möhtacdır, o insanların səxavətli və şücaətlisidir.
- İmam Allahın kitabı əsasında hökm çıxarmaq və əmanəti sahibinə qaytarmaq vəzifəsidir. O belə edəndən sonra camaatın vəzifəsi onun sözlərinə qulaq asmaq, əmrlərinə tabe olmaq və onları (hər hansı bir işə) çağıranda (çağırışına) cavab verməkdir.
- İman əməli (Allaha görə) saflaşdırmaqdır.
- İman çətinlik və giriftarçılıq zamanı səbirlilik, rahatlıq və nemət içində olan zaman isə şükr etməkdir.
- İmanın başı düzlük və doğruçulluqdur.
- İman qəlbə bir ağ nöqtə kimidir ki, iman artdıqca həmin ağ nöqtə də böyüyər və iman kamilləşəndə qəlbin hamısı ağarar.
- İmanın ən üstünü (Allah barəsində) yəqinliyin gözəl şəkildə olmasıdır.
- İman dörd sütun üzərində möhkəmlənib: Allaha təvəkkül, işləri Allaha həvalə etmək, Allahın əmrinə boyun qoymaq, Allahın qəzavü-qəderinə razı olmaq.

- İffətlik və kifayət edəcək miqdara razı olmaq, imanın sütunlarındanıdır.
- İmanın bir hissəsi qəlblərdə möhkəm və sabitdir. Digər bir hissəsi isə məlum zamana (ölümə) kimi qəlblərdə sinələr arasında müvəqqəti və qeyri sabitdir.
- İnsanda üç xislət olmayınca imanın tamamı dadmaz: dini bilik, bəlalər qarşısında səbr və məişət işlərində düzgün proqram.
- İmam Əli (ə) Peyğəmbərlər və övliyaları vəsf edərəkən: Allah onları aqlıqla sınaı, müxtəlif çətinliklərə giriftar etdi, qorxu-hürküllerlə imtahana çəkdi.
- İnsan imtahan vaxtı başıuca və ya başıaşağı olar.
- İnsanların ağılları üç şeylə sınaar: var-dövlət, vilayət və müsibət.
- İnsanın dəyəri onun iki kiçik üzvü-qəlb və dili ilədir. Vuruşanda qəlb ilə vuruşsun və danışanda aydın və yetərli danışsın.
- İnsanlar ağaclar kimidir. Hamısı bir sudan içir amma meyvələri bir-birindən fərqlidir.
- İnsanlar haqq qarşısında bərabərdirlər.
- İnsaf xislətlərin ən üstünüdür.
- İnsaf qəlbləri bir-birinə bağlayar.
- İnsafılı olmaq dostların artmasına səbəb olur.
- İnsanların ən ədalətlişi, ona zülm edənlə insafıla davrananıdır.
- İnsanların ən insafılısı, hakimin hökmü olmadan özündən insaf tələb edəndir.
- İnsanın ağıllı olmasına bu kifayətdir ki, o, özündən insafılı olmağı tələb etsin və insafılı olsun..... Onun insafılı olmasına da bu kifayətdir ki həqiqət ona məlum olanda, onu qəbul etsin.

- İmam Əli (ə) (Malik Əştərə məktubundan): Özündən, qohumlarından, yaxınlarından və rəiyyətin sənin meyl və diqqətində olanlarından Allahın və camaatın haqqını tələb et. Çünki belə etməsən zülm etmişən.
- İslamdan böyük şərəf yoxdur.
- İmam Əli (ə) (İslamı vəsf edərkən): İslam ən işıqlı yol, ən aşkar keçiddir. Onun yol nişanları uca, baş yolu parlaq, çiraqları işıqlı və nur saçandır.
- İslam, təslim olmaq, təslim əminlik, əminlik təsdiq, təsdiqin özü etiraf, etiraf icra və icra əməl deməkdir.
- İbrət götürmək ismətə və düz yola gətirib çıxarar.
- İsmət təqvanın özü deməkdir.
- İmam Əli (ə): - Xudaya! Günahdan çəkinmək üçün sənin qorumağından başqa bir yol yoxdur. Yaxşı işlər bizlərə sənin istəyindən qeyri yolla müyəssər olmur. Belə isə, sənin istəmədiyindən necə fayda götürüm. Sənin köməyin dadıma çatmasa, özümü günahdan necə saxlayım.
- İsraf puçluqdur, orta həddi gözləməksə sərvət gətirər.
- İsrafçılıq yoxsulluğun başlanğıcıdır.
- İsrafçılıq müflisliklə yoldaşdır.
- İsrafçılıqla öyünən kəs yoxsulluqla xar olar.
- İradəsi olmayan bir zəifə itaət edən kimsə haqq-hüququnu zay edər.
- İnsanın kamalının və aqlının çoxluğunun nişanəsi, öz nöqsanından xəbərdar olmasıdır.
- İnsanın kamalı onun aqlıdır.
- İmam Əli (ə) (övladı Həsənə (ə) tövsiyyəsidən): - (qadınlara qarşı) yersiz qeyrətdən çəkin ki, bu sağlam qadınları xəstəliyə,

İffətliləri bədgümanlığa salar. Onlara qarşı işini möhkəm tut. Nəsə eyb gördünsə, kiçik və böyük cəza verməkdə ləngimə.

- İmam Əli (ə): (Minacatda): Ey Məbud! Hər şeydən qorumağı və tamamilə özünə üz tutmağı mənə nəsib et. Qəlblərimizin gözlərini Sənə tərəf baxışların nuru ilə işıqlandır ki, qəlblərin gözləri nur pərdələrini bir-birindən ayırsınlar və əzəmət mədəninə qovuşsunlar. Bizim canlarımız sənin müqəddəs izzətinə birləşsin.
- İmam Əli (ə): (Əziz övladı İmam Həsənə (ə) tövsiyəsindən) Öz ürəyini möizə ilə dirilt və dünyanı ürəyindən qoparmaqla öldür.
- İmam Əli (ə): (Əziz övladı İmam Həsənə (ə) tövsiyəsindən): Ey övladım! Sənə Allahdan qorxmağı, onun əmrlərinə itaət etməyi, onu zikir etməklə qəlbini abad etməyi tövsiyə edirəm.
- İmam Əli (ə): (Nəhl surəsinin 97-ci ayəsi haqda suala cavabından): burada qənaət nəzərdə tutulur.
- İnsanların ən qənaətcili, onların ən çox şükr edənləridir. Onların nemətlərə ən naşükürü isə hərisləridir.
- İmam Əli (ə) (Uca olan Allaha sitayişindən): Allaha öz məxluqlarından istədiyi kimi şükr edirəm. Allah hər bir şey üçün qəzavü-qədər müəyyən etmiş, hər qəzavü-qədər üçün bir əcəl, hər bir əcəl üçün isə bir yazı.
- İnsanlar sileyi-rəhimi kəsdikdə sərvətlər fəsad törədənlərin əlinə keçər.
- İmam Əli (ə) dünyasını dəyişərkən buyurduqlarından: Sizi Allaha and verirəm. Sizi Allaha and verirəm qonşularınızla mehriban olun. Onlarla mehriban olmağınız Peyğəmbərinizin (s) tövsiyəsidir. O Həzrət (s) qonşular barədə o qədər tövsiyə edirdi ki, elə güman etdik ki, onları varis təyin edəcəkdir.
- İşin çətinliyindən və ağırlığından qorxanda onun müqabilində dəyanət və əyilməzlik göstər ki o iş sənə ram olsun. Hadisələr qarşısında çıxış yolu ara ki, işlərin sənə asan olsun.

- İnsanı, Allahı yada salmaqdan qəflətdə saxlayan hər bir şey qumar sayılır.
- İki sifət insan vücudunun ən əsrarəngiz hallarındandır. Vardövlətə çatsa, qüdrəti onu düşmənə çevirər və əgər ona müsibət üz versə, gücsüzlüyü onu rusvay edər.
- İmam Əli (ə): (əziz oğlu imam Həsənə (ə) tövsiyəsindən) əslində sənin dünyadan payın, onun vasitəsilə axirətini qurduğun şeydir. Buna görə də , haqq yolda xərclə və başqalarının xəzinədarı olma.
- İmam Əli (ə) Peyğəmbəri (s) vəsf edərkən buyurmuşdur: Heç vaxt görmədik ki, o Həzrət yanında oturanın qarşısında ayaqlarını uzatsın.
- İmam Əli (ə) («Mərdlik» nədir? - sualının cavabında): Aşkarda görməyə xəcalət çəkdiyin işi gizləndə də görməyəsən.
- İmam Əli (ə): (Müaviyəyə yazdığı məktubundan) məşvərət, yalnız mühacir və ənsarların haqqıdır. Onlar bir şəxs barədə razılığa gəlib onu rəhbər adlandırırlarsa, Allahın razılığı elə bundadır.
- İmam Əli (ə) oğluna öyüd-nəsihətdə buyurmuşdur: Qəlbini moizə ilə dirilt.
- İmam Əli (ə) dünyanın vəsfində buyurmuşdur: Həqiqətən dünya öyüd götürən üçün öyüd evidir. Dünya onların yadına saldı və onlar xatırladılar, onlara xəbər verdi və onlar təsdiqlədilər. Onlara öyüd verdi və onlar onun öyüdünü qəbul etdilər.
- İnadkarlıq müharibələrin mənşəyidir.
- İmam Əli (ə) (ən böyük nəsihət barədə sualın cavabında): Dində (faciə və) müsibətdir.
- İmam Əli (ə): (istədik yer üzündə zəif saxlanılanlara ayəsi barədə) Onlar Mühəmməd nəslinin müstəzəfləridir. Allah-

Təala, göstərdikləri şeylərdən sonra onların Mehdilərini göndərəcək və onların əziz, düşmənlərini isə zəif edəcək.

- İnsanın nadanlığından ötrü öz hədd və imkanını bilməməsi bəs edər.
- İnsanlar bilmədikləri şeyə düşməndir.
- İnsan namazda xuşu halında olmalıdır. Qəlbi Allahın qarşısında xuşu halında olan şəxsin bədən üzvləri də xuşu halında olar və buna görə, heç bir əzası ilə oynamaz.
- İmam Əli (ə) (Mühəmməd ibn Əbubəkrə məktubundan): Namaz vaxtına riayət et və onu vaxtında qıl. Nə bekar olduğuna görə onu vaxtından əvvəl qıl, nə də işinə görə onu öz vaxtından sonraya keçir.
- İmam Əli (ə): (şəhər valilərinə yazdığı məktublarından): İnsanlarla namaza ən az taqətləri olanları tək namaz qılın və (uzun namazla) fitnəkarlıq etməyin.
- İbətət üçün gecə oyaq qalmaq bədənin sağlamlığının, Allah-Təalanın razılığının, Allahın rəhməti altında olmağın və peyğəmbərlərin əxlaqından yapışmağın mənşəyidir.
- İmam Əli (ə) bir kişi «Mən gecə namazından məhrum olmuşam» - ərz edərkən, - "Sən elə bir adamsan ki, günahların səni zəncirləmişdir" – deyər cavab vermişdir.
- İmam Əli (ə) (Kumeylə tövsiyəsində): sən həmişə Allahın nemətindən və sənə bəxş etdiyi sağlamlıqdan bəhrələnirsən. Buna görə də heç bir halda onu mədh, tərif, zikr, sitayiş və şükr etməkdən və anmaqdan əl çəkmə.
- İmam Əli (ə) «Ən qüdrətli və güclü hökmdar kimdir?» – sualının cavabında; «nəfsin istəyi!» deyər buyurmuşdur.
- İffət şəhvət və nəfsi istəkləri zəiflədir.
- İnsanın nəsihətçi və başqalarının xeyrini istəməsinə onun özü üçün bəyənmədiyi şeydən çəkəndirməsi kifayətdir.

- İnsanların özünə qarşı ən xeyirxahı, öz Rəbbinə ən itaətkar olanı və özünə ən xəyanətkarı, Rəbbinə qarşı üsyankar olanıdır.
- İnsanın münasib zahir və münafiq batının olması necə də pisdir.
- İnsanın nifaqı, onun özündə hiss etdiyi rəzillikdən yaranır.
- İnsanların ən münafiqi, (başqalarını Allaha itaətə əmr edərək özü əməl etməyən və başqalarını (günahdan) çəkindirərək özü çəkinməyəndir.
- İmam Əlinin (ə) Malik Əştəri Misirə hakim təyin etdiyi fərmanından: Ordu Allahın izni ilə xalqın qalası, valilərin zinəti, dinin qüdrət və izzət mənbəyi, əmin-amanlıq vasitəsidir.
- İmam Əli (ə) (Haris Həmədaniyə buyurdu): Ölümü və ölümdən sonrakıları çox yadına sal və heç vaxt ölüm arzulama, yalnız möhkəm inamla.
- İki şey camaatı məhv etmişdir: yoxsul olmaqdan qorxmaq və lovğalanmaq.
- İmam Əli (ə) (Peyğəmbərləri vəsf edərəkən): Bir dəstəsi zəif idi və Allah onları acılıqla sınaq, çətinliklərə mübtəla etdi, qorxu-hürküllərlə imtahana çəkdi və ağır həyatla altlarını üstlərinə çevirdi. Musa ibn İmran qardaşı Harunla (ə) əyinlərində yun paltar və əlində taxta əsa fironun yanına getdilər.
- İkinci nümunə göstərmək istəsən Musa kəlimullahı xatırlayaram. Musa buyurmuşdur: «Rəbbim, mənim üçün göndərdiyin yaxşılıqlara möhtacam». Allaha and olsun, o, Allahdan yemək üçün çörəkdən başqa bir şey istəmədi. Çünki yerdəki göyərti və otlarla qidalanırdı.
- İmam Əli (ə) (Mühəmməd ibn Əbibəkrə yazdığı məktubundan): Allahın yaratdıqlarından birinin razılığına xatir öz Rəbbini narazı etməyəcəyiniz bir işi bacarsanız, bu işi gör. Çünki Allahın razılığı hər razılığın canişinidir, amma heç bir şey Allahın razılığının yerini tutmaz.

- İnsan dörd xislətlə rəhbər olar: iffət (mənəvi paklıq), ədəb, səxavət və müdriklik.
- İnadkarlıq düşüncəni yox edər.
- İnsanlar Allahın çərəyini yeyənlərdir. Allah onların ruzisinə zəmin durmuş və yeməklərini təyin etmişdir.
- İmam Əli (ə) («Çox haram yeyənlərdir» ayəsi haqda): Bunlar, din qardaşlarının çətinliklərini həll etdikdən sonra onun hədiyyəsini qəbul edənlərdir.
- İmam Əli (ə) (möminin vəsfində): Sakit qalmağı çoxdur və vaxtı tamamıyla Allah və axirət işlərinə, düşüncələrinə sərf olunur.
- İmam Əli (ə) (təqvalının əlamətlərini bəyan edərkən): «Sakit olmağı seçsə, sakitliyi onu qəmgin etməz və gülsə səsinə ucaltmaz.»
- İki şeyin - əfv etmək və ədalətin savabının - ölçülməsi və çəkilməsi qeyri mümkündür.
- İmam Əli (ə) (təqvalıların vəsfində): «Bir neçə gün səbr etdilər və uzun müddətli rahatlıq tapdılar».
- İnsan öz dininə və namazına ziyan dəyəcəyindən qorxduğu halda səfərə çıxmamalıdır.
- İmam Əli (ə) (Cəhənnəmi təsvir edərkən) : «Elə bir alovdur ki, qaynayıb coşan şölələri bərk sancar, yandıran dilləri qəzəbli, sönməyi gec və uzaqdır, alovlu hərarəti hər şeyi bürüyür və qorxusu dəhşətə salandır.
- İşlərin ən uğurlusu tam məxfiliklə baş verəndir.
- İmam Əli (ə) (Bir dəstə, yanında onu tərifləyərkən): İlahi! Sən məni özümdən yaxşı tanıyırsan, mən də özümü onlardan yaxşı tanıyıram. İlahi! Bizi onların güman etdiklərindən daha yaxşı et. Onların barəmizdə bilmədiklərini də bizə bağışla.

- İmam Əli (ə) (Çox danışan bir kişinin yanından keçəndə): Bil ki, əməllərini yazan iki mələyə imla deyib Rəbbinə tərəf göndərirsən. Belə isə, elə sözlər də ki, səninçün xeyirli olsun və ağzını boş sözlərə yum.
- İmam Əli (ə) (çətinlik doğuran bir sualı soruşan kişinin cavabında): Öyrənmək niyyəti ilə soruş, əziyyət vermək və səhv axtarmaq niyyəti ilə soruşma.
- İslama zəiflik gətirməyən halda, mən sülhü müharibədən daha faydalı bilirəm.
- İnsanların şəfaətçisi haqqa əməl etmək, sədaqət və doğruluğa vəfalı qalmaqdır.
- İmam Əli (ə) Haris Həmdəniyə yazdığı məktubda buyurmuşdur: böyük şəhərlərdə məskunlaş. Çünki onlar müsəlmanların bir yerə toplandıqları məkandır. İnsanları nadan və kobud olan yerlərdən uzaqlaş.
- İstəməzdim ki, uşaqkən ölüb cənnətə gedim və böyüməyərək Allahımı tanımayım.
- İlk olan, hər ilkdən daha əvvəl, hər axırdan son olan Allaha sitayiş və şükürlər olsun. Əvvəl olduğuna görə onun başlanğıcı olmamalıdır. Son olduğuna görə, onun son və axırının olmaması vacibdir.
- İmam Əli (ə) (Ədalət nədir? Sualına cavabından): «Ədalət Allahı ittiham etməməyindir.»
- İzzət və böyüklük libası geymiş və bu iki surəti məxluqu üçün deyil, özü üçün seçən Allah, sitayişə layiqdir.
- İmam Əli (ə) (Uca Allahı vəsf edərkən): «O hər bir məkanda, hər bir zamanda, hər bir insan və cinlə birlikdədir.
- İmam Əli (ə) Həzrət Peyğəmbərlərin fəzilətlərini bəyan edərkən buyurmuşdur: «(Allah) onu sərgərdanlıqda azdıqları və fitnədə qərq olduqları bir zamanda göndərdi.. Peyğəmbər (s) nəsihət

verməyi son həddinə çatdırdı və doğru yolda hərəkət etdi və (camaati) hikmət və gözəl öyüdlərə dəvət etdi.»

- İmam Əli (ə) o Həzrətə məxsus hikmətlərdə buyurmuşdu: « Söz qəlbdən gələndə qəlbə yatar, dildən çıxanda isə qulaqlardan o tərəfə keçməz.»
- İnsanın ədəbləndirilməsi və tənbehi üçün təcrübələr kifayət edər.
- İnsanın fikir və düşüncəsi onun təcrübəsi qədərdir.
- İş gecikdirmək tənbelliyin nişanəsidir.
- İmam Əli (ə) mal satan bir kişiyyə tövsiyə edərək buyurmuşdur: «Allahın Peyğəmbərinin (s) belə buyurmasını eşitdim: Güzəşt və asanlıq yaratmağın özü bir növ mənfəətdir.»
- İnsanın təvazökar olması üçün onun öz həddini bilməsi kifayətdir.
- İmam Əli (ə) tövbə edənlərin vəsfində buyurmuşdur: Günah ağaclarını göz və qəlblərinin qabağında basdırıblar və onları peşmançılıq suyu ilə sulayıblar. Bu ağaclar onlara salamatlıq barı verib və arxasınca razılıq və kəramət gətirib.
- İşə başlamamış (nəticəni) düşünmək, səni peşmançılıqdan amanda saxlayar.
- İnsanların ən ağıllısı, aqibəti ən çox düşünənidir.
- İmam Əli (ə) (buyurardı): Camaata olan ehtiyacın və ehtiyacsızlığın hər ikisi, qəlbində cəm olmalıdır. Mülayim danışığında və xoş münasibətində onlara ehtiyacın olsun, amma abırını, izzət və başıucalığını qorumağında onlara ehtiyacın olmasın.
- İmam Əli (ə) (əziz oğlu Həsənə tövsiyəsindən): məbada sənin ailən bəd rəftarına görə insanların ən bədbəxti olsun.
- İnsanların ən ağıllısı üzrləri ən çox qəbul edəndir.

- İnsanın ömrünün keçəninə ağlaması, vətəninə bağlılığı və köhnə dostlarını qoruması onun alicənablığındandır.
- İmam Əli (ə) (həmin fərmandan): Allahın və camaatın haqqını özündən, yaxın adamlarından və səni sevən rəiyyətdən al. Çünki belə etməsən zülm etmiş olarsan.
- İmam Əli (ə) (həmin fərmandan): Xudpəsəndlikdən və xudpəsəndlik yaradan şeylərə arxalanmaqdan çəkin. Camaatın səni öyməyinə məftun olmaqdan daha uzaq dur. Çünki bu xasiyyət yaxşı əməl sahiblərinin əməllərini pis etmək üçün şeytanın əlinə düşmüş gözəl fürsətdir.
- İman (nişanəsi) budur ki, sənin ziyanına olsa belə doğru danışmağı, xeyrinə olsa da yalan danışmaqdan üstün tutasan.
- İnsan yalan danışar və ona görə də gecə namazından məhrum olar.
- İsti yeməyi soyudun. Çünki Peyğəmbərin (s) qabağına isti yemək qoyulduqda o Həzrət buyurdu: Qoyun soyusun, Allah bizə od yedizdirmir, bərəkət soyuq yeməkdir.
- İslam (Allahın qarşısında) təslim olmaqdır. Təslim də yəqinlik, yəqinlik isə təsdiq, təsdiq də etiraf, etirafın özü də yerinə yetirmək, yerinə yetirmək isə əməl etmək deməkdir.
- İnsanın fani olanlara rəğbəti onun əbədi olanlara yəqinliyinin dərəcəsidir.
- İmam Əli (ə) (Ən ağır yoxsulluq nədir? Sualının cavabında): İmandan sonra küfr.
- İnsanın agahlığı üçün öz zəmanəsini tanıması kifayət edər.
- İmam Əli (ə) (öz minacatında): ilahi! Elə et ki, hər şeydən əvvəl məndən aldığın əziz bir şey və mənə əmanət verdiyin nemətlərdən geri götürdüyün birinci əmanət mənim canım olsun.

- İtaətsizlik və təcavüzkarlıq qılıncı çəkən şəxs həmin qılıncı öldürülər.
- İtaətsizlik viran və məhvə səbəb olur.
- İtaətsizlik itaətsizləri oda tərəf çəkir.
- İmam Əli (ə) (həmin xütbədə): Allaha and olsun, əgər yeddi iqlimi, onun planetlərinin altında olan hər şeylə birlikdə, qarışqanın ağzından arpa dənəsinin qabığıny götürməklə Allaha itaətsizlik etməyim şərtilə mənə versələr, heç vaxt bunu etmərəm.
- İmam Əli (ə): "Hansı günahın cəzası günahkara daha tez çatar?" - sualının cavabında: Allahdan başqa köməyi olmayan insana zülm edənə, nemətləri haqqını yerinə yetirməkdə səhlənkər olana, yoxsula zülm və təcavüz əlini uzadana.
- İmam Əli (ə) oğlanları (Həsən (ə) və Hüseyin (ə) xitabən): haqqı deyən və savab üçün iş görən, zalıma düşmən və məzluma dost olun.
- İmkandan qabaq tələsmək axmaqlıqdır, münasib vaxt çatanda süstlük etmək də həmçinin.
- İnsanlar dünyanın övladlarıdır, onlar analarını sevdikləri üçün məzəmmət olunmazlar.
- İbrət və nəsihətlər çoxdur, qəbul edənlər az.
- İradələrimin pozulması, düşünlərimin açılması ilə Allahımı tanıdım.
- İnsanlar bilmədiklərinə düşməndirlər.
- İşləri təcrübədən çıxarmayan aldanar.
- İmanın zinəti batının paklığı və zahirən gözəl rəftardır.
- İmam Əli (ə) (İnsanların ən zirəyi haqda sualının cavabında): öz doğru yolunu azğınlıqdan ayırd etsin və öz qurtuluşuna üz tutsun.

- İsrəfçılıq bütün işlərdə məzəmmətlidir, ancaq yaxşı işlərdən-əməllərdən başqa.
- İnsan üçün böyük eybəcərlik odur ki, zahirini bəzəyər, daxili çirkin olar.
- İki tayfa doymaz: elm tələb edən və mal tələb edən.
- İnam və yəqinliklə yatmaq şəkk ilə namaz qılmaqdan yaxşıdır.
- İki adam mənim yolumda həlakdır: dostum və düşmənim.
- İman - ürəkdə inanmaq, dildə iqrar edib etiraf etmək və əməldə göstərməkdir.
- İnsanlar o zaman bir şeyə yaxşı deyirlər ki, ruzigar onun pisliyini örtür (gizli saxlayır).
- İnsanlar övladın ölümünə səbr edirlər, malın-dövlətin əldən çıxmasına dözmürlər.
- İmam Əlidən (ə) soruşdular: «Əgər bir şəxsin üzərinə qapını bağlayan, ruzisi hardan gələr? O yerdən ki, əcəl gəlir» - deyər cavab verdi.
- İsti xörəkdə bərəkət olmaz.
- İbadətlərin yaxşısı: səbr, sakit oturmaq və nicata müntəzir olmaqdır.
- İnsanlar dünyada yatmışlar, ölüm zamanı xəbərdar olurlar.
- İnsanın qiyməti, onun etdiyi yaxşılıqları ilə ölçülür.
- İntiqam almaqla, ağalığ tutmaz.
- İslamdan yüksək şərəf yoxdur.
- İnsanlar arasında bir kəsə nəsihət etmək, onun üçün danlaqdır.
- İnsan o zaman azad olur ki, öz vədəsinə vəfa edir.
- İki şey insanları həlak edər: yoxsulluq qorxusu, mənsəbə çatmaq həvəsi.

- Kim Uca olan Allahı yad edərsə, Allah-Təala onun qəlbini dirildər, əqlini və düşüncəsini işıqlandırar.
- Kim Uca olan Allahı unutsa, Allah-Təala özünü o kəsə unutdurar və qəlbini kor edər.
- Kimin arzusu uzun-uzadı olsa, əməli az və qısa olar.
- Kim insana ümid bağlasa ona təzim edib və onu böyük bilib.
- Kim hidayəti onun əhli olmayandan istəyərsə, yolunu azar.
- Kim öz abrını sevirsə, dava-dalaşdan çəkinməlidir.
- Kimin ağılı kamilləşərsə şəhvətə dəyər verməz.
- Kim nadanlarla oturub-dursa ağılı azalar.
- Kimin ağılı azalarsa, danışığı pisləşər.
- Kim axirəti çox yadına salsa günahı və (Allaha qarşı) itaətsizliyi az olar.
- Kim başqalarının eyblərini görüb onları yaramaz hesab edir, sonra isə həmin eybləri özündə bəyənirsə, həqiqi axmaq odur.
- Kişinin axmaqlığı üç şeydən tanınar: mənasız (sözlər) danışmaqdan, ondan soruşulmayan suala cavab verməkdən və işlərində qorxmazlıq və cəsarətdən.
- Kim (dünyanın) ilğıma aldanarsa, onun (səadət) kəndirləri bir-birindən qopar.
- Kimsə günaha görə kimsəni danlayıb əziyyət verərsə, o, güzəşt etməmişdir.
- Kimin möhləti başa çatıbsa (əldən verdiyini, ələ gətirmək üçün) möhlət istəyər. Kimə möhlət verilərsə, işi yerinə yetirməkdə «bugün-sabah» edər.

- Kim Allaha təvəkkül etsə, Allah onun təminatını ödəyər. Kim Allahdan istəsə Allah ona əta edər və kim Allaha borc versə, Allah onu qaytarar. Kim Allaha zikr etsə, Allah ona mükafat verər.
- Kiməsə hörmət qoysan, əslində özünə hörmət etmiş, heysiyyatını onunla bəzəmişən. Buna görə də, özünçün etdiyin hörmət və yaxşılıqdan ötrü başqalarından təşəkkür gözləmə.
- «Kim öz abırını istəyirsə, çəkişməyi buraxmalıdır.»
- «Kim təharət (dəstəmaz) alıb məscidə getsə, ondan dəstəmazı pozan bir iş baş verməyincə namaz halında olar (həmin müddət ərzində namaz qılan adam kimi sayılır).»
- « Kim öz dilini saxlasa, Allah onun eybini örtər.»
- « Kişinin dəyəri onun səyi, onun düzgünlüyü isə insanıyyəti qədərdir.»
- Kişi öz qardaşını narahat (ya xəcalətli) edən zaman onu itirər.
- Kim pak və müqəddəs olan Allahın rəhmət qapısını döysə, o qapı üzünə açılar.
- Kim öz düşmənindən qafil olsa, təxribatlar onu qabağına qatıb aparar.
- Kim (öz düşmənindən) qafil olsa, (düşmənləri) ondan qafil olmazlar.
- Kim öz düşmənini barışığa doğru çəksə, özünükülərin (dost və yavərlərinin) sayını artırar.
- Kim öz düşmənini barışığa çəksə, muradına çatar.
- Kim düşünsə, gözü açılar.
- Kim günahlar barədə çox düşünərsə, günahlar onu öz tərəfinə çəkər.
- Kim Allahın əzəmətini düşünərsə, mat-məəttəl qalar.

- Kim öz eybini görərsə, başqalarının eybləri ilə məşğul olmaqdan çəkinər.
- Kim camaatın eyblərini görsə, onları çirkin saysa və özündəki həmin eybləri bəyənərsə, əsl axmaqdır.
- Kim sənin eybini Özünə desə, arxanca sənin abırını qoruyar. Kim eyblərini sənə deməkdə ehtiyat edib çəkinsə, arxanca sənin eybini deyər.
- Kim eyb axtararsa, eybləri axtarılar və söyüş söyərsə cavabını eşidər.
- Kim abır-həya paltarını kimsənin əyninə geyindirərsə, eybi camaatdan gizli qalar.
- Kimsə nəyisə dərk etməkdə aciz qalarsa, ondan irad tutar.
- Kim nəyi bilməzsə, ondan eyb tutar.
- Kimin ədəbi aqlını ötsə o, çoxlu qoyunlar arasında olan çoban kimidir.
- Kim ədəbə könül versə pislikləri azalar.
- Kim böyük Allahın ədəb qaydalarına yiyələnsə həmin ədəb o şəxsi əbədi qurtuluşa çatdırar.
- Kim ağır yaralanmadan əsir kimi təslim olsa, onun azad olunması üçün beytul-maldan fıdyə (əsrin azad olunması üçün ödənilən mal) verilməməlidir. Əgər onun ailəsi istəsə onun fidyəsi öz malından ödənilməlidir.
- Kim fitnə odunu alovlandırırsa, özü ona odun olacaq.
- Kim xalqa qarşı xoşgüman olsa, onların məhəbbətini qazanar.
- Kim bizi sevirsə, bizim kimi əməl etməli, davranmalı və günahdan çəkinməkdən kömək diləməlidir. Çünki günahlardan çəkinmək dünya və axirət işində ən yaxşı köməkçidir.
- Kimin himməti yüksəkdirsə, dəyəri çoxdur.

- Kişinin şücaəti onun himmətinin yüksəkliyi ilə qazanılır.
- Kimin himməti az olsa, fəziləti aradan gedər.
- Kimin fikri-zikri qarnına gedən şey olsa onun dəyəri qarnından çıxan şey qədər olar.
- Kim xeyirli bir iş görərsə, bu işin nəticəsi hamıdan əvvəl onun özünə yetişər.
- Kimdə üç xislət olarsa, dünya və axirətin xeyirləri onun ruzisi olmuşdur. Bunlar Allahın qəzavü qədərinə razı olmaq, çətinlik və bəladə səbr göstərmək, rahatlıq və rifahda şükr etməkdir.
- Kimin danışığı pis olarsa, çox danlanar.
- Kimə bu dörd xislət verilibsə dünya və axirətin xeyirləri ona verilmişdir: doğru danışmaq, əmanətdarlıq, bətnini haramdan qorumaq və gözəl əxlaq.
- Kim ona üz verən dərdi üç gün camaatdan gizlətsə və Allaha şikayət etsə, onun dərдинi sağaltmaq Allahın işidir.
- Kim öz nəfsini islah etmək naminə onu əziyyətə salarsa, xoşbəxt olar. Amma kim öz nəfsini ləzzətlərə tapşırırsa, bədbəxt olar və Allahın dərgahından qovular.
- Kimin ibrət götürmək qabiliyyəti çox olsa, bürəyişləri az olar.
- Kişinin dəyəri və əndazəsi onun zəhməti, paklığı isə qeyrəti qədərdir.
- Kim mötədilliklə həyat sürsə, yaşayış xərcləri yüngül olar.
- Kişi sözü ilə deyil, əməli ilə imtahana çəkilər.
- Kamal dünyada tapılan deyil.
- Kişinin kamalı altı xislətdədir: Bunlar iki kiçik üzvü, iki böyük üzvü və iki heyətidir. İki kiçik üzvü ürəyi və dilidir. Döyüşsə ürəyi ilə döyüşər, danışsa, dili ilə danışar. İki böyük üzvü ağıl və səyləridir. Onun iki heyəti isə malı və camalıdır.

- Kin qəzəb gətirər.
- Kin bəsləmək, paxıl adamların xislətidir.
- Kin bəsləmək elə bir oddur ki, (ona) qalib gəlməkdən başqa heç bir şeylə söndürmək olmaz.
- Kin bəsləmək fitnə və narahatlıqlara səbəbdir.
- Kinli adamın canı əzabda və qəmi ikiqat olar.
- Kin saxlayan dostluğa sadıq olmaz.
- Kin pis bir toxumdur.
- Kin yaxşı işləri aradan aparar.
- Kinli qəlblərin ən pisi paxıllıq və kinli insanın ürəyidir.
- Kitablər alimlərin bostanlarıdır.
- Kitab necə də gözəl natiqdir.
- Kitablərlə özünü sakitləşdirən, heç bir sakitliyi əldən verməz.
- Küfr dörd sütun üzərində dayanır: fisq (Allahın əmrindən çıxmaq), ifratçılıq, şəkk və şübhə.
- Kim düzgün sınaqdan sonra özünə bir qardaş seçsə dostluğu davamlı və möhkəm olar. Kim sınaqsız özünə bir qardaş seçsə pislərlə yoldaşlıq etmək məcburiyyətində qalar.
- Kim Allaha çatmaq naminə dözsə, ona çatar.
- Kişinin gözəlliyi onun dözümlülüyü ilə ölçülür.
- Kin bəsləmək eyblərin ən pisidir.
- Kim Allaha görə qardaşlıq etsə, xeyir görər və kim dünyaya görə qardaşlıq etsə, məhrum olar.
- Kişinin dəyəri onun himməti qədərdir. Onun şücaəti abır-həya etməsi iffəti isə onun qeyrəti qədərdir.

- Kim qəddarlıq etsə, sındırırlar.
- Kim qəddarlıq etsə, Allah onu xar edib alçaldar.
- Kim vaxtı tanıdısı, (axirətə) tədərük görməkdən qafil olmaz.
- Kimin ibadətləri az olarsa qəlbi ölər, qəlbi ölən isə cəhənnəmə gedər.
- Kim ziyan vurmaq qüdrəti olmadığı şəxsə qəzəblənersə, qəmlə özünə əzab vermiş olar.
- Kim az malına qane olmasa, çox malının da xeyrini görməz.
- Kim yaramaz adamlarla düşmən olub Allaha xatir qəzəblənsə, Allah ondan ötrü qəzəblənər və qiyamət günündə onu şad edər.
- Kim yaxşı qulaq assa, tez faydalanar.
- Kim Allah tərəfindən qüdrətli olarsa, camaat ona möhtac olar.
- Kim özünü çəkəndirməzsə, imkanlı olmaz.
- Keçidlərdə oturmaqda çəkin.
- Kimin batini nəsihətçisi olsa, Allah tərəfindən onun qoruyucusu var.
- Kim camaatdan öyüd götürməsə, Allah onu camaat üçün öyüd mənbəyi edər.
- Kim namazı onun həqiqətini dərk edərək qılsa, günahları bağışlanar.
- Kimin Allahın nemətlərindən payı çox olsa, camaatın ona ehtiyacı da çox odar. Buna görə də, kim Allahın razılığı xatirinə nemətlərlə əlaqədar öz vəzifəsinə əməl etsə, onları davamlı edib. Bu barədə öz vəzifəsinə əməl etməyən şəxs isə həmin nemətləri məhvə və puçluğa düşər edib.
- Kim öz nəfsini məzəmmət etsə, onu islah edər, kim öz nəfsini tərifləsə, onu öldürər.

- Kim özünü islah etməsə çirkin adətlər onu rusvay edər.
- Kim öz eyb və nöqsanı ilə məşğul olmasa, nəfsi istəklər ona hakim olar. Kim nöqsan içində olsa onun üçün ölüm daha yaxşıdır.
- Kim Allaha qarşı itaətsizlikdən və gunahdan ləzzət alsın, Allah onu xar edər.
- Kim nəfsin istəyinə tabe olsa, bu istək onu kor, kar, xar edər və azdırar.
- Kim şəhvətlərdə nəfsinin istəklərinə tabe olsa, ona həlak olmaqda kömək edib.
- Kimin nəfsi istəyi güclənsə, iradəsi zəifləyər.
- Kim özünə qiymət qoysa, şəhvət və nəfsin istəkləri onun gözündə dəyərdən düşər.
- Kim şəhvət və nəfsi istəyinə qalib gəlsə ağı aşkara çıxar.
- Kim savabı öz ömründən sayarsa, ölümə layiq olduğu yeri verməmişdir.
- Kim məni sevirsə, ölüm ayağında məni özünə xoş gələn şəkildə tapacaqdır.
- Kim məni düşmən bilirsə, öləndə məni narahat olacaq şəkildə tapacaq.
- Kim qalmaq (əlbəttə, həmişəlik qalmaqdan söz belə gedə bilməz) istəyirsə, səhər yeməyini erkən yesin, yaxşı ayaqqabı geysin, öz borcunu azaltsın və qadınlarla az yaxınlıq etsin.
- Kim özünü göstərmək naminə iş görərsə, Allah-Təala onu qiyamət günündə üzükara məşhur edər.
- Kifayət edənə qane olan kimsə rahatlıq tapıb dinclik mənzilində məskən salar.

- Kim öz bədənini ibadət zəhmətinə salarsa Rəbbini razı salmışdır.
- Kim öz bədənini zəhmətə salmasa, Rəbbinə itaətsizlik etmişdir.
- «Kim insanlara xeyir vermək üçün öz fikrini səy və zəhmətə salsa, öz niyyətinin mükafatını alar və vəzifəsini yerinə yetirmiş olar.»
- Kim Allaha xatir səbr edərsə, öz məqsədinə çatar.
- Kim iş və qazancın əziyyətinə səbr etməsə, yoxsulluğun əziyyətinə səbr etməlidir.
- Kasıb vaxtınızda sədəqə ilə Allahla sövdələşin.
- Kim öz sirrini gizlətsə, seçim qüdrəti onun öz əlində olar.
- Kim nadanın, özü haqda mədh və vəsfəndən xoşhal olarsa, ağıllı deyil.
- Kim səndə olmayan şeylərə görə səni tərifləsə, (əgər aqil olsan,) bu əslində səni pisləməkdir.
- Kim öz nəfsi ilə siyasət apararsa, (onun ağası və rəhbəri olarsa) xalq üzərində də siyasət yürütmək məqamına çatar.
- Kim «bilmirəm» sözündən uzaqlaşsa özünün ölüm uçurumuna düşər.
- Kim Allahdan qeyrisindən bir şey istəsə məhrumiyyətə layiq olar.
- Kim Allahın işində itaətsizlik edərsə, şəkkə düşər. Kim şəkkə düşərsə, Allah ona üstün gələr. Öz qüdrəti ilə onu xar edər və Öz cəlalı ilə onu alçaldar. Necə ki, o da Allahın işində səhlənkarlıq etmişdir.
- Kişinin dəyər-qiyəməti onun səyi qədərdir. Doğru danışmağı və sadıqlığı onun mərdliyi şücaəti və qeyrəti qədərdir.

- Kişinin şücaəti onun səyi, qeyrəti isə zillətə getməməyi qədərdir.
- Kim ömrünü azad yaşamaq istəyirsə öz qəlbində tamaha yer verməsin.
- Kim tamah libasını əyninə geysə, özünü xar edər.
- Kim nəfsini tanıdısa, onunla cihadə qalxdı, kim onu tanımadısa, özbaşına buraxdı.
- Kimsə öz nəfsinin şərəfətini başa düşsə, onu dünyanın çirkabından təmiz saxlamağa layiqdir.
- Kim Allahı tanıyarsa, mərifəti kamilləşər.
- Kim düzgün təcrübə öyrənsə, ölüm-itimlərdən salamat çıxar, təcrübələrdən ehtiyacsız olmağa çalışan isə işlərin sonunu görməz.
- Kim təkəbbürlü olsa, alim olmaz.
- Kim özünü camaata böyük kimi göstərsə xar olar.
- Kim təqva ağacları əksə, hidayət (doğru yola yönəlmə) meyvələri dərər.
- Kim təqvalı olsa kəsilməmiş lütf və ehsan yağışı yenidən ona yağar, qaçmış rəhmət ona tərəf qayıdar, qurumuş nemət bulaqları yenidən onun üçün qaynayar və asılmış bərəkət yağışı yenidən onun üçün yağar.
- Kim öz zəhmətinə hakim olsa, təqvalıdır.
- Kim süstlüyə tabe olsa, haqqını puç edər.
- Kim özünü Cənnətdən başqa bir qiymətə satsa dərdi-sərə düşüb.
- Kim Allaha itaəti öz malı etsə, ticarət etmədən qazanclar ona tərəf gələr.
- Kim varlı bir şəxsin yanına getsə və varlılığına görə onun qarşısında təzim etsə, dininin üçdə ikisi aradan gedər.

- Kim Allaha etimad etsə, Allah şadlığı ona göstərər. Kim Ona təvəkkül etsə, Allah onun işlərini təmin edər.
- Kim sonunu düşünmədən işə başlayarsa, özünü çətinliklərin təhlükəsinə atar.
- Kim camaatdan uzaqlaşsa, Allah ilə ünsiyyət tapar.
- Kim vəsiyyət etsə və (öz vəsiyyətində) zülm etsə, (varisə) ziyan vurması, onu (vəsiyyət etdiyi malı) öz sağlığında sədəqə vermiş şəxs kimidir.
- Kimin hakimiyyəti zülmkarlıqla olsa, dövləti çökər.
- Kim yeməyə və ya su içməyə başlayanda Allahın adını dilinə gətirsə, sonda Allaha şükr etsə, həmin yemək neməti barəsində ondan heç vaxt sual soruşulmaz.
- Kim öz üzünə ehtiyacı başqasından istəmək qapısını açsa, Allah onun üzünə yoxsulluğun bir qapısını açar.
- Kim zəmanəyə əmin olub ona etimad edərsə zəmanə ona xəyanət edər.
- Kim zəmanəni böyük bilərsə, zəmanə onu xar edər.
- Kim zəmanə ilə döyüşsə, zəmanə onu xar edib yerə sərər. Kim zəmanəyə təslim olsa, amanda olmaz.
- Kim zəmanə ilə döyüşsə həlak olar. Kim zəmanəni məzəmmət etsə, özü qəzəbə gələr.
- Kim fitrə zəkati verərsə, bu əmələ görə, Allah-Təala həmin şəxsin malından verdiyi zəkatin yerini doldurar.
- Kim zülm etsə, zülmü onu məhvə sürükləyər.
- Köməklik ehtiyac qədər olar.
- Kişilərin qiyməti çətin məqamda bilinər.

- Kişinin qiyməti onun hümməti qədərdir, doğruçulluğu mərdliyi qədər, şücaəti həya və heysiyyəti qədər, iffəti – paklığı isə qeyrəti qədərdir.
- Kişi evini və ailəsini idarə etmək üçün təbiətinə zidd olsa belə üç iş görməlidir: xoş rəftar, qaydasında əliaçıq, qeyrət və namus.
- Kişinin gözəlliyi vüqarıdır.
- Kimsə öz sözlərinin əməlləri sırasında olduğunu (və sorğu-sualı olacağını) bilsə, onun sözləri faydalı olan sayə qədər azalar.
- Kim nahaq yolla mal qazanarsa, onları əcri olmayan yollarda xərcləyər.
- Kim öz nəfsinə qarşı yumşaqılıq göstərsə, onu haram olunmuş səhlənkarılığa tərəf çəkər.
- Kim başını xəyanətlə qarışdırsa, zəmanə onu özünə məşğul edər.
- Kim çox zarafat edərsə, yüngül olar.

- Qəlbin islah olmasının və təmizlənməsinin kökü şəxsin Allahu yad etməsindədir.
- Qane olan qul azaddır, tamahkar azad isə quldur.
- Qəzəbə tələsmə. Bu adət halını almaqla sənə hakim olar.
- Qalib həvəslərə əsir olan nə qədər ağıl var.
- Qəlb gözün kitabıdır.
- Qane olun ki, əziz olasınız.
- Qoyulan hər bir bidətə görə bir sünnə tərک edildi. Bidətlərdən çəkinin və aydın yolu tutun! Ən yaxşı iş keçmiş olan işdir. Onların ən pisi isə yeni yaranan və keçmiş olmayandır.
- Qorxu bələdir.
- «Qoşunun bəlası başçısının əmrindən çıxmaqdır.»
- «Qazilərin bəlası tamahdır.»
- «Qənaətin bəlası xəsislikdir.»
- «Qüdrətin bəlası yaxşılıq etməməkdir.»
- «Qüdrətin bəlası zülmkarlıq və itaətsizlikdir.»
- Qiyamət günündə ən şiddətli əzabı Allahın qəzavü-qədərinə qəzəblənən və narazılıq edən şəxs görəcək.
- Qadının cihadı ərinə yaxşı qulluq etməkdir.
- Qiyamət günü camaat bir neçə dəstəyə bölünər: onların bəziləri qısa müddətdə haqq-hesab olunar və şad halda öz ailələrinin yanına qayıdalar. Bəziləri vücudlarında dünyəvi çirkəbdən heç bir şey olmadığına görə haqq-hesab olunmadan cənnətə daxil olar. Burada dünya çirkəbinə bulaşan orada haqq-hesaba

çəkiləcək. Bəziləri də xurma çəyirdəyinin arxasının çalası və xurma ilə çəyirdəyi arasında olan nazik qabıq barədə (yəni, əməllərinin ən xırda cüziyyəti xüsusunda) sorğu-sual olunacaq və şölələnən əzab alovuna düşəcəklər.

- Qəzəbin şiddətli vaxtında dözümlü göstərmək, insanı Allahın qəzəbindən amanda saxlar.
- Qardaşınızın eybini üzünə deməkdə sizin üçün heç bir maneə yoxdur, yalnız onun da, eybinizi üzünüzdə deməsindən qorxmaqdan savayı. Siz axirəti uzağa atmaq və dünyayla dostluqda bir-birinizlə dostlaşmısınız.
- Qardaşını ona yaxşılıq etməklə məzəmmət et və onun pisliyinə ona bəxşiş etməklə cavab ver.
- Qüdrətli olduqda güzəştçil, çətinlik və kasıblıq vaxtı əliaçıq, yoxsulluq vaxtı fədakar ol ki, fəzilət və üstünlüyün kamil həddə yetişsin.
- Qəzəbə hakim olmaq və şəhvəti öldürmək fəzilətlərin başıdır.
- Qardaşlarınızla görüşən zaman bir-birinizə əl verin, onlara gülərüzlülük və təbəssüm göstərin ki, ayrılarkən günahlarınız tökülsün.
- Qadın mürtəd olarsa öldürülməz, ömürlük həbsə məhkum olunur.
- Qətlə ittiham olunmaqdan başqa, heç bir ittiham üçün həbs yoxdur.
- Qadının qorunması onu daha şad, gözəlliyini daha davamlı edər.
- Qeyrətlik himmətlərin miqdarındadır.
- Qələminin ucunu yar, lələyini qalın et və onu sağ tərəfdən kəs ki, xəttin qəşəng olsun.
- Qəlbə kin və paxıllığın olmaması bəndənin xoşbəxtliyidir.

- Qəlbi xuşu (daxilən Allahda qorxmaq) halında olanın bədən üzvləri də xuşu halında olar.
- Qüdrətin zəkəti insafdır.
- Qəlbi Allaha müti olan şəxsin cismi Allaha itaətdən yorulmaz.
- Qadına onun gücündən artıq olan işi tapşırma. Çünki o, işçi deyil, bir güldür. Onu əzizləməkdə də həddini aşma və elə eləmə ki, sənin yanında kiməsə şəfaət etməyə cürət etsin.
- Qadınlara çox məftun olmaqdan və dünya ləzzətlərinə hərislikdən çəkin çünki qadınlara çox məftun olan əziyyət və töhmət içində, ləzzətlərə həris olan isə xar olar.
- Qardaşın dostluqda səndən güclü olmasın.
- Qardaşları, onların pəhrizkarlıqları qədərincə sev.
- Qardaşınla əlaqəni kəsmək istəyəndə öz dostluğundan ona bir az qalıq saxla ki, bir gün həmin miqdar ona məlum olanda sənə qayıtsın. (onun qayıtması və yenidən birləşməsi üçün bir yer saxla).
- Qardaşların ən yaxşısı öz qardaşlarını başqalarına möhtac etməyən kəsidir.
- Qeybət etmək aciz insanın işidir.
- Qeybətə qulaq asan qeybət edən kimidir.
- Qeyrətli insan heç vaxt zina etməz.
- Qadının qeyrəti küfr, kişinin qeyrəti isə imandır.
- Qəbiristanlıqla qonşu ol ki, ibrət alasan.
- Qəflət azğınlıqdır.
- Qafilliyi üçün çəkinənin ölümü sürətlənər.
- Qəflət kimə üstün gələrsə, onun qəlbi ölər.
- Qəflətin davam etməsi bəsirət gözünü kor qoyar.

- Qəflətdən və möhlətə aldanmaqdan çəkin. Çünki qəflət işləri korlayır.
- Qəm-kədər qocalığın yarısıdır.
- Qəm bədəni əridər.
- Qənaət, özünü saxlamağın və nəfsin izzətinin həddindən asılıdır.
- Qənaətçil olan qəmgin olmaz.
- Qəzavü-qədər Allahın sirlərindən bir sirr, gizlinlərindən bir gizlin, Allahın pərdəsinin arxasında və xəlq etdiklərindən gizlin olan əlçatmaz qalalardan biridir.
- Qiyamət günü ən ağır əzab Allahın qəzavü-qədərinə sevinməyə görə veriləcək.
- Qəzəb və sərtlik dəliliyin bir növüdür. Çünki bunlara sahib olan peşmançılıq çəkər. Əgər peşmançılıq olmasa, dəliliyi qətidir.
- Qəzəbinə susmaqla, nəfsin istəklərinə ağılla dərman edin.
- Qəm-qüssə qocalığın yarısıdır.
- Qonşunun hal-əhvalı ilə maraqlanmaq yaxşı qonşuluğun əlamətlərindəndir.
- Qorxaqlıq çatışmazlıqdır.
- Qorxaqlıq, hərislik və simiclik eyb və nöqsan kimi sifətlərdən pak, uzaq olan Allaha qarşı bədgümanlıqdan yaranan pis xislətlərdir.
- Qorxaqlıqdan uzaq olun ki, o, ar və nöqsandır.
- Qorxu nəfsi günahlardan çəkindirər və onun itaətsizliyinin qarşısını alır.
- Qorxusu (və ehtiyatı) çox olan az ziyan görər.
- Qorxunun meyvəsi asayışdır.

- Quran nə qədər təkrarlansa və qulaqlara çatsa, yenə də köhnəlməz.
- Qohumluğun dostluğa daha çox ehtiyacı var, nəinki dostluğun qohumluğa.
- Qəflət və qürurun məstliyi başdan, şərabın məstliyindən keç çəkilib gedər.
- Qəflət pərdəsi öyüdlə kənara çəkilir.
- Qardaşına sədaqətlə nəsihət ver, həmin nəsihət istər ona xoş gəlsin, istərsə də yox!
- Qeyblərdən heç nə ölüm qədər yaxın deyil.
- Qələbə uzaqgörənliklə, uzaqgörənlik fikirləşməklə və fikirləşmək sirr saxlamaqla əldə olunur.
- Qadının surəti onun sifətində, kişinin surəti onun sözlərindədir.
- Qəlbində Allahı tanımaq və mərifət yuvasını salanın Allahın yaratdıqlarına ehtiyacı olmaz.
- Qorxaq tacir ruzidən məhrum qalar, cəsarətli tacirin ruzisi olar.
- Qəlbın peşman olması günahın üstünü örtər.
- Qələbə uzaqgörənlik və güclü iradə ilə qazanılır.
- Qardaşının üzrxahlığını qəbul et. Onun üzrü olmasa da, özün bir üzr fikirləş.
- Qarınqulu, yırtıcı, rəhmsiz heyvan qəddar zalım hökmdardan daha yaxşıdır.
- Qarın halal yeməklərlə dolu olsa belə, qəlb xeyir və məsləhətli şeyləri görməkdə kor olar.
- Qəflətən edilən gecə hücumundan qorxan şəxsin yuxusu azalar.
- Qəlbi dünyadan üzmək ən böyük rahatlıqdır.
- Qüdrətin zəkati insafdır.

- Qeyrəti olan, heç vaxt zina etməz.
- Qənaətlə padişahlığa çatmaq olar, yaxşı xasiyyətlə naz və nemətə.
- Qüvvəndən və bacarığından nə istifadə etdinsə o sənindir, başqasının deyil.
- Qiymətsiz elm dillərdə yer tutar, qiymətli elm bədəndə.
- Qənaət elə bir sərvətdir ki, heç vaxt tükənməz.
- Qardaşların pisi odur ki, ona görə əziyyətə düşsən.
- Qorxaqlıq naqislikdir.
- Qorxu ziyanın, xəcalət ümitsizliyin yoldaşdır.
- Qocanın rəy və fikrini cavan dilavərin qüvvəsindən artıq sevirəm.
- Qiyamət günü üçün ən pis azuqə insanlara zülm etməkdir.
- Qəribədir: başqalarının dövlətinə, vəzifəsinə həsəd çəkirlər, lakin onların sağlamlıqlarına heç həsəd çəkmirlər.
- Quşlardır ki, böyüməmiş möhkəmlənmiş tük gətirərlər. (qanad gətirməmiş uçarlar).
- Qan aldırmaq bədəni sağlam və ağılı möhkəm edər.
- Qafillik-nadanlıq yol itirməkdir.
- Qəlbi çətin işlərə məcbur etsən kor olar.
- Qənaət et, ta əziz olasan.

– L –

- Ləzzət qəflətə (Allahın və axirətin unudulmasına) səbəb olur.
- Layiqli həmdəm tapmaq gözəl səadətdir.

– M –

- Müharibədə düşməninizlə qarşı-qarşıya gələndə, az danışın və Allahı çox yad edin.
- Mən Allahla görüşün müştəğiyam, gözüm yolda, ümidim isə Onun yaxşı mükafatındadır.
- Mən öz Allahımdan nə xoş sima övladlar istədim nə də boylubuxunlu uşaq. Allahımdan Allaha itaət edən, Ondan qorxan övladlar istədim ki, onlara baxanda Allaha itaət etdiklərini görüm və gözlərim işıqlansın.
- Malına ən çox xəsis olan insanlar, öz abır-həyələrində daha əliaçıq olanlardır.
- Mənə beyət etmək üçün gölməçənin ətrafına toplaşan susuz dəvələr kimi zövqilə ətrafıma toplaşdınız.
- Məşvərətin bəlası nəzərləri bir-birinə vurmaqdır.
- Müsəlman cünub halında yatmaz və yatağına yalnız pak gedər. Əgər su tapmasa torpaqla təyəmmüm etsin.
- «Müsəlman özünü yalnız xəstəlik onun sağlamlığına qalib gələn zaman müalicə edər.»
- (Malik Əştəri misirə vali təyin etdiyi fərmandan) Camaatın arasında səndən ən uzaq olan və ən çox acığın gəldiyi insanlar camaatdan ən çox eyb axtaranlar olmalıdır. Çünki camaatın (istər-istəməz) eybləri var və hökmdar onları örtmək üçün ən

layiqli şəxsdir. Buna görə də camaatın səndən gizlin eyblərini axtarıb çox dərinə getmə.

- Malı ilə sənə kömək etməyən şəxsi dost sayma.
- Möminin üzünün gözəlliyi Allahın ona olan hüsnrəğbətindəndir.
- Məminin sevinci üzündə, qüdrəti dilində, kədəri qəlbindədir.
- Məminlərin ehtimalından və gümanlarından qorxun. Çünki, Allah-Təala həqiqəti onların dillərində qərar vermişdir.
- Məzlumların fəryadına çatmaq və qəmlinin qəmini dağıtmaq böyük günahların kəffarəsindəndir.
- Mənimlə əlaqədar iki nəfər məhvə uğradı: ifrata varan dost və kinli düşmən.
- Mənim üçün, müsəlman qardaşıma onun işinə yarayan bir hədiyyə vermək, həmin şeyin mislini sədəqə verməkdən daha xoşdur.
- Mal-dövlətin və övladların çoxluğu xeyir və yaxşılıq demək deyil. Əslində, xeyir sənin dərin elmə və böyük səbrə malik olmağın, Rəbbinə ibadət etdiyinə görə xalq arasında baş ucalığın və iş gördüyün zaman Allaha zikr etməyin və pislik edəndə Rəbbindən bağışlanmağın diləməyindir.
- Müdriklər hikməti əhli olmayanların ixtiyarına verəndə onu pozdular.
- Məmin, hətta ona qarşı insafsız olmayanla da, insafsız davranar.
- Məbada, öz ömrünüzü sizə qalacaq bir şey üçün hədəfə verəsiniz. Çünki keçən ömür geri dönməz.
- Malında xəsislik edən xar, dinində xəsislik edən kəs isə başıuca olar.

- Məndən sonra xəvariclə döyüşməyin (onları öldürməyin) çünki haqqı tələb edən və ona çatmayan, batil axtaran və onu əldə edən kimi deyildir.
- Məbada özündən razı olasan. Belə olan halda səndən narazılar çox olar.
- Mülayim tərzdə danışmaq və insanlara salam vermək ibadətdir.
- Mömin dünyaya ibrət gözüylə baxar və çarəsizlik qədəri ondan yemək götürər.
- Maaşa şad olmaq sonda iffətə səbəb olar.
- Mötədillik həyatı təminatlı edər.
- Mötədillik az malı çoxaldar, israf isə çoxu yox edər.
- Mənəm dünyanı xar və heç sayan.
- Mən Allahın Peyğəmbərinin mehriban yoldaş və yardımçısıyam. Mənəm islamda öncül, bütləri sındıran, kafirlərlə vuruşan və din düşmənlərini məhv edən.
- Mən hidayət bayrağı, pəhrizkarlıq mağarası, səxavət məkanı, bəxşiş və cömərdlik dəryası və ağıl dağıyam.
- Mən Allah tərəfindən Cənnətlə Cəhənnəmi bölüşdürənəm. Mənim bölüşdürdüyüm miqdardan başqa heç kəs ona daxil olmaz. Mənəm böyük ayıran (haqq ilə batili bir-birindən ayıran), mənəm özümdən sonrakı insanların imam və rəhbəri və məndən qabaq olmuş kəs tərəfindən onu əda edən.
- Mən Allahın elmiyəm. Mən xəbərdar qəlbi, onun natiq dili, gözü və tərəfiyəm. Mən Allahın əliyəm.
- Mən yol göstərənəm; mən yolu tapmışam; mən yetim və yoxsulların atasıyam; mən dul qadınların başçısıyam; mən bütün zəiflərin arxa və pənahıyam, mən qorxu və vahimə içində olan hər bir kəsin pənahıyam; mən möminlərin cənnətə

aparan bələdçisiyəm; mən Allahın ən möhkəm ipi və təqva kəlməsiyəm; mən Allahın gözü, doğrucul dili və əliyəm.

- Mən Qiyamət günü Allah qarşısında şikayət üçün dizlərimi yerə vuran ilk kəsəm.
- Mən islamı qəbul edən ilk şəxsəm.
- Mən Peyğəmbərlə (s) namaz qılan ilk şəxsəm.
- Mən Allahın Peyğəmbəri (s) vəfat edən zamandan həmişə zülmə məruz qalmışam.
- Mənim gördüklərimi (qarşılaşdığım çətinlikləri) heç kəs görməyib.
- Mən elə bilirdim ki, vali camaata zülm edir, amma indi camaat valiyə zülm edir.
- Mömin şadlıq və asayiş zamanı zikr edən, bəla və çətinlik zamanı səbrli, naz-nemət içində olan zaman isə qorxu içindədir.
- Mömin sadə qəlbli (hiylə-kələksiz) və alicənabdır. Öz nəfsindən arxayındır və həmişə qorxu (Allah qorxusu) və qəm içindədir.
- Mömin öz qəlbini alçaq şeylərdən təmizləmiş kəsdir.
- Mömin öz dinini dünyası ilə təmizləyən kəsdir. Günahkar o şəxsdir ki, dünyasını dini ilə qoruyur.
- Möminlərin ən yaxşısı can, ailə və malını Allah yolunda daha çox təqdim edəndir.
- Möminlərdən o şəxsin imanı daha üstündür ki verdiyi və aldığı, qəzəbi və sevinci Allaha görədir.
- Müsəlmanın əleyhinə kömək edən şəxs islamdan uzaqdır.
- Malı nahaq yerə xərcləmək israf və zay etməkdir.
- Məxluqa itaət edib Yaradana itaətsizlik göstərənini dini yoxdur.

- Mənimlə zorba adamlarla danışılan kimi danışmayın habelə məndən tez əsəbləşən hakimlərdən çəkininən kimi çəkinməyin. Mənimlə süni rəftar etməyin.
- Mənim üçün qocalığın vüqarı, gənclik şadlığından daha sevimidir.
- Məscidin hərimi (hüduqları) qırx zirədir, mənzildən hər dörd tərəfə qırx ev də qonşu sayılır.
- Məclisin başında yalnız üç xislətə malik olan şəxs – sual soruşulanda cavab verən, başqaları danışa bilməyəndə danışa bilən və məclisdəkilərin xeyrinə olan fikir söyləyən oturmalıdır. Bu xislətlərə malik olmayan lakin məclisin başında oturan şəxs axmaqdır.
- Məclisin ən yuxarı yerinə tələsmə. Çünki yuxarı çəkildiyin yer, aşağı endirildiyin yerdən daha yaxşıdır. Şərab içilən süfrədə oturmayın. Çünki bəndə ölümünün nə vaxt çatacağını bilmir.
- Məbada, Allahın düşmənləri ilə dostluq edəsən, ya da qəlbini Allahın dostlarından qeyrisinə bağlayasan. Çünki, Qiyamət günü hər kəs sevdiyi insanlarla birgə məhşər ayağına çəkiləcək.
- Mənimlə əlaqədar iki dəstə məhv və həlak oldu: ifrata varan dost və kin bəsləyən düşmən.
- Mərdlik mülayimlik və xoş rəftarla kamilləşər.
- Mədrdlük sədaqət və doğruluqla kamilləşər.
- Məscidin qonşuluğunda yaşayan şəxsin bir üzrlü səbəb, ya xəstə olduğu haldan başqa məsciddən qeyri bir yerdə qıldığı namazı qəbul deyil. Ərz etdilər: Ey Əmir-əl-möminin! Məscidin qonşusu kimdir? Həzrət (ə) buyurdu: Məsciddə namaz qılmaq üçün dəvət səsini eşidən şəxs.
- Məscidin ətrafı qırx zirədir, məscidin qonşuluğu isə hər tərəfə qırx evdir.

- Məstlik dörd növdür: şərabın məstliyi, var-dövlətin məstliyi, yuxunun məstliyi və hakimiyyətin məstliyi.
- Məşvərət etmək doğru yol tapmağın gözüdür. Öz rəyi və fikri ilə kifayətlənən şəxs özünü təhlükəyə atmışdır.
- Məşvərət kimi möhkəm dayaq yoxdur.
- Məşvərət etmək Allah tərəfindən tövsiyə və təşviq olunmuşdur.
- Moizə ruh və canların sığılı, qəlbləri cilalayandır.
- Malının əlindən çıxmasına baxmayaraq sənə öyüd verən hissəsi (əslində) əldən getməyib.
- Moizə və öyüdlərin ən yetərlisi ölümlərin qəbrlərindən ibrət götürməkdir.
- Möhtəkirlər məhrumiyyətə səbəb olar.
- Möhtəkirlər yaramaz adamların xasiyyətidir.
- Möhtəkirlər alçaqlıqdır.
- Möhtəkirlər əziyyət miniyidir.
- Möhtəkirlər üçün özünü əziyyətə atmaq səfehlərin xislətlərindəndir.
- Möhtəkirlər öz nemətindən məhrumdur.
- Mübahisə etməkdən çəkinin. Çünki, mübahisə şək və tərəddüd gətirər.
- Mübahisə və ziddiyyət müharibə yaradar.
- Mülayimlik xoşbəxtliyin açarıdır.
- Mülayimlik çətinlikləri asan, mürəkkəb çarələri sadə edər.
- Müstəhəblər vaciblərə ziyan vurduqda, müstəhəbləri kənara qoyun.

- Müstəhəblər vacib olan əməllərə ziyan vuran zaman Allaha yaxınlaşmağa səbəb olmazlar.
- Mümkün olmayan bir şeyi arzulamaq nadanlıqdır.
- Mən dörd söz söylədim və Allah-Təala ayə nazil etməklə mənim sözlərimi təsdiq etdi. Dedim ki, insan bilmədiyi şeyin düşmənidir. Allah-Təala bu ayəni nazil etdi: Elmləri çatmadığı şeyi yalan sanarlar...
- Məbada, şahlarla çox gediş gəlişin olsun! Çünki əgər onlarla həmsöhbət olsan səni kədərləndirərlər. Onlarla həmrəy olsan, sənə hiylə gələrlər.
- Məzluma paxıl qədər bənzəyən zalım görmədim. Onun canı yorğun, qəlbi narahat və qəmi daimidir.
- Musa peyğəmbərlə söhbət edən və nişanələrindən böyük bir nişanəni üzvü, dili, dilçəyi və ya bir vasitəsi olmadan ona göstərən Allaha həmd olsun.
- Mehribanlıq göstərməklə Allahın rəhməti nazil olar.
- Məşvərət edin ki, doğru fikir meydana gəlsin.
- Müxtəlif rəylərlə qarşılaşan kəs, səhv məqamları görər.
- Məsləhətçinin rəyinə ehtiyac duyan şəxs daha üstündür.
- Mən kişi üçün alınının saf görünməyini və onda səcdədən bir əsər-ələmət olmamasını bəyənmişəm.
- Məndən sonra qaranlıq, kor və şübhəli fitnələr qopacaq və onlardan yalnız adsız-sansız bəndələr canlarını qurtaracaqlar. Ərz etdilər: Ey Əmirəl möminin! Adsız-sansız bəndələr kimlərdir? Buyurdu: Daxilində nə olduğunu camaatın bilmədiyi kəsələr.

Mülkün idarəçiliyi siyasətdir.

- Mehribanlıq siyasətin başıdır.
- Məbada, dilinə nalayiq sözlər gətirəsən! Çünki alçaq insanları sənin ətrafına yığar, dəyərli insanları səndən hürküdür.
- Məbada, nalayiq söz dilinə gətirmə ki, bu ürəkləri kinli edər.
- Məbada, naqqallıq edəsən. Çünki kim çox danışan olsa, günahları çox olar.
- Məbada, çox danışasan. Çünki büdrəyişləri artırır və əziyyət gətirər.
- Mənim öz Rəbbimə əminliyim var və dinimdə heç bir şübhə yoxdur.
- Məstedicinin içki içən hər bir kəsin qırx gecə-gündüz namazı qəbul olunmur.
- Möhtərəmliyin açarı təqvadır.
- Mömin qalası olanlara rəğbət göstərər, gedəsi şeylərdən isə üz döndərər.
- Məbadə tərslik atı səni ölümə atsın.
- Məbadə tərslik atı dikbaşlıq edib səni təhlükələrə tərəf aparsın.
- Müvəffəqiyyət (ilahi) rəhmətdir.
- Müvəffəqiyyət Allahın cazibələrindəndir.
- Müvəffəqiyyət xoşbəxtliyin başlanğıcıdır.
- Möhkəm dağları yerindən qoparmaq bir-birindən nifrət edən qəlbləri bir-birinə bağlamaqdan daha asandır.
- Mal gələcəyi korlayar, arzuları böyüdür.
- Mal-dövlət arzusu dini süst və yaqinliyi puç edər.
- Mal və sərvət öz sahibini, onu bəxşiş və hədiyyə edənə qədər sevər. Nə vaxt xəsislik etsə, onu rüsvay edər.

- Mal-dövləti özünə zəruri olan qədər saxla. Onun artıq qalanını özünün ehtiyac gününçün göndər. (axirətə)
- Mən öz şənimi, camaatı özümün tərək etmədiyim şeydə çəkəndirməkdən və ya özüm əməl etmədiyim işə əmr etməkdə daha yüksək sanıram.
- Məndən sonra, tezliklə ruzigarınız elə olacaq ki, həmin zamanədə heç nə haqq qədər gizlin, batil qədər aşkar və Allah, peyğəmbər haqda yalan danışmaq qədər geniş yayılmış bir şey olmayacaq.
- Müdriklərə yoldaş ol ki, ağıln kamilləşsin, ruhun ucalsın və nadanlıq köçüb getsin.
- Müqəssirliyin nəticəsi peşimançılıqdır.
- Mömin o adamdır ki, insafsızlıq edənlə insafli rəftar edər.
- Müsibətə səbr etmək iman xəzinələrindəndir.
- Mömin möminin güzgüsüdür.
- Mehriban yoxsul, biganə varlıdan yaxşıdır.
- Minnət yaxşılıqları batil edər.
- Məkr və hiyləsi gizli olan şəxs, ən böyük düşməndir.
- Malını və canını qardaşın üçün saxla, insaf və ədaləti düşmənin üçün, gülərlüzlülüüyü və yaxşılıq etməyi hamı üçün xalqa salam et, ta sənə salam versinlər.
- Möminin niyyəti əməlindən xeyirlidir.

- Nəfsin istəkləri asudəlikdən baş qaldırar.
- Necə də xoşdur, insanın özü ilə elə saatları, elə anları olsun ki, heç bir çəkirdən onu həmin anlardan saxlaya bilməsin.
- Nadanlarla oturub-durmaq ağılsızlıqdır.
- Nəfsani istəklər ayıq, ağıl isə yatmışdır.
- Nəfsin dünyaya ürək bağlaması ən böyük aldanışdır.
- Nə çox azğınlıq ki, mis dirhəm gümüş üzlüklə bəzəndiyi kimi Allahın kitabından bir ayə ilə bəzənib.
- Nəfsin istəkləri ağılın bəlasıdır.
- Nemətlərin bəlası nankorluq, naşükürlükdür.
- Nəfsin bəlası dünyaya vurğunluqdur.
- «Nəfsə qarşı cihad cənnətin mehriyyəsidir.»
- «Nəfsi istəklərin baş qaldıranda nəfsini cilovla və şübhələr yaranarkən nəfsini Allahın kitabına tərəf yönəlt.»
- Nəfsinizlə amansız döyüşərək onun cilovunu öz əlinizə alın.
- Nəfsi istəklərinlə döyüş qəzəbinə üstün gəl, nəfsin paklaşana qədər özünün pis adətlərinə qarşı çıx ki, əqlin kamala yetişsin və Rəbbinin mükafatından tam faydalana biləsən.
- Nəfslə döyüş və nəfsi saxlamaq dərəcələri yüksəldər, yaxşılıqları ikiqat artırar.
- Nəfs mübarizə ilə islah olunar.
- Nə çoxdur özü ilə dərd və xəstəlik gətirən dərmanlar.
- Nə çoxdur özü dərman və müalicə olan xəstəliklər.
- Nəfslər müxtəlifdir. Bir-birinə bənzəyənlər bir yerə yığılar və öz bənzərlərinə daha çox meyl edərlər.

- Nadan adamın dostu əziyyət və çətinlik içindədir.
- Nadanlığın zirvəsi camaatla düşmənçilikdir.
- Nəfslərinizi tərbiyə etməyi öhdənizə götürün və onları adətlərin onlara hakim olmasından saxlayın.
- Nəcib əxlaqın ən yüksək mərtəbəsi fədakarlıqdır.
- Nikbin olmayan şəxs hamıdan qaçar və tənha qalar.
- Nadanlıq edən şəxsin nəsihət götürməyi az olar.
- Necə də çox ibrət, necə də az ibrət götürən var.
- Nicat və xilas ixlasdadır.
- Nə qədər ki düşməndir, sına!
- Nadanlığına dair dəlil gətirə bilmədiyiniz bir kimsəyə itaət etmədiyinizi sizə tövsiyə edirəm.
- Nə çox qardaşın var ki, onları sənin anan doğmayıb.
- Nadan əl çəkməz heç bir qadağa və çəkirdirmə ona təsir etməz və öyüd-nəsihət ona xeyir verməz.
- Nə çox başqalarını pis işlər görmələrinə mane olan ki həmin işlərdən özü çəkinmir və nə çox öyüd verən ki, özü öyüd götürmür.
- Nadanlıq ən böyük dərddir.
- Nadanlıq dirilərin ölümü və bədbəxtliyin əbədiyyətidir.
- Nadanlıq hər şeyi puç edər.
- Nadanlıq bütün pisləklərin köküdür.
- Nadanın öz eyb və nöqsanından xəbəri olmaz, xeyirini istəyənin nəsihətini qəbul etməz.
- Nadan zahirən diri olsa da, ölüdür.

- Nadan öz nəfsi istəklərinə və batil düşüncələrinə aldanan kimsədir.
- Nadan öz nəfsinin quludur.
- Nadanın işi ziyana, elmi isə azğınlığa səbəb olar.
- Nadanın ən pisi odur ki, bir yaltaq ona gözəl təriflər söyləyərək, pisi yaxşı və xeyirxahı düşmən kimi qələmə verən zaman onun sözlərinə aldana.
- Nadanlıqın zirvəsi insanın öz nadanlığı ilə fəxr etməsidir.
- Nadanların ən böyüyü o adamdır ki, öz məqam və şənindən agah olmasın.
- Namaz Allahın rəhmətini yerə endirər.
- Namaz hər bir təqvalı üçün Allaha yaxınlaşmaq vasitəsidir.
- Namaz vaxtı səni yuxu aparanda namazını saxla və yat. Çünki belə halda özünə dua, yoxsa lənət etdiyini bilmirsən.
- Nemət içində olan şəxs çətinliyin qədrini bilməz.
- Nemətlər sizdən ayrılmamış onlar üçün yaxşı yoldaş olun. Çünki nemətlər gedirlər və yoldaşının onunla rəftarı barədə şəhadət verirlər.
- Nemətləri hürküdüb qaçırtmaqdan çəkinin. Çünki hər qaçan geri dönmür.
- Nə qədər çox nemət verilmiş şəxs var ki, tədricən Allahın qəzəbinə yaxınlaşır və nə çox bəlaya düşər olmuş şəxs var ki, həmin bəla ilə ona yaxşılıq edilmişdir.
- Nemət təvazökarlıqla kamilləşər.
- Nəfslərinizlə daim cihad etməklə onlara hakim olun.
- Nəfsinə arxa çevirməklə özünə üz tut.
- Nəfsin istəyi ibadət edilən tanrı, ağıl isə tərif edilən dostdur.

- Nadan, öz nəfsi istəyinin quludur.
- Nəfsi istək qəlbin kor olmasının şerikidir.
- Nəfsi, onun istəklərindən saxlamaq böyük cihaddır.
- Nəfsi istəyə, düşmən düşməninə qalib gəldiyi kimi qalib gəl və onunla düşmən kimi vuruş.
- Nicat şəhvətin əleyhinə olmaqda, ona qarşı çıxmaqdadır.
- Nəsihət qəbul etməkdən boyun qaçıran şəxs məhv olar.
- Niyyət işin təməlidir.
- Nifaq, şirkin qardaşdır.
- Nə tez ötür ömür günün saatları, nə tez keçir ayın günləri, nə qədər tez sovuşur ilin ayları və nə qədər tez ötür ömrün illəri.
- Nəhayət, Allah Mühəmmədi (s) şahid, müjdəçi və qorxudan kimi göndərdi. Uşaqlığında insanların ən yaxşısı, orta yaşlarında yaradılmışların ən nəcibi idi. Əxlaq və xisləti bütün paklardan pak idi. Səxavətlik və əliaçıqlığı səxavətliklərdən daha çox və daha davamlı idi.
- Nəsihətdən təsirli moizə yoxdur.
- Nə qədər məhəbbətin varsa dostuna həsr et, amma inamının hamısını onun ayağı altına atma.
Nə qədər söz var ki, yürüşdən daha kəsərlidir.
- Nə dünyasına xeyiri olan, nə də axirətində onunçün əcr yazılan sözlər danışan insandan heyrətə gəlirəm.
- Nadan, qoca olsa da uşaqdır. Alimsə, yeniyetmə olsa da böyükdür.
- Nəfsi cilovlamaq və adətləri pozmaq üçün aclıq necə də gözəl yoldaşdır.
- Nəfsin yoxsulluğu, ən pis yoxsulluqdur.

- Nəfsinin istəklərinin ardınca gedənlərlə yoldaşlıq etmək imanının unudulması və şeytanın (insanın yanında) hazır olmasına səbəb olar.
- Nə çox yuxular var ki, gündüzün qərarlarını bir-birinə vurub.
- Nə qədər çox zarafat var ki, mübahisə ilə nəticələnir.
- Nə gözəldir o insan ki, aza razılaşa bəxşişi çox ola.
- Nadanlar, Allah bağışlayar deyibən günah edirlər, tövbə etməyi də ona görə təxirə salırlar.
- Nadanlıqdan pis yoldaş yoxdur.
- Nadandan uzaq olmaq, aqillə birləşmək deməkdir.
- Nadanlıqdan betər dərd yoxdur.

- Ondan Allahın anılmadığı hər bir söz puçdur.
- Onun yanında özünün ehdiyaclı olmasından şikayətlənən kişiyə-« Bil ki, sənə dünya malından qüvvəndən və ehtiyacından artıq nə yetişsə, sən onu yalnız başqası üçün saxlayan xəzinədersən.
- «Onun (divarın) altında ikisinə (iki yetimə) çatacaq bir xəzinə var idi» Mübarək ayəsi haqda buyurub: « Həmin xəzinə, üzərində aşağıdakı sözlər yazılmış bir qızıl lövhə idi: Mən, dünyanın və onun əhlinin hallarını dəyişkənliyini görəndə və yenə də qəlbini ona bağlayan kimsəyə təəccüb edirəm.»
- Ona görə Allahın yanında narahat olacağın günah, xudrəsəndliyə qürura dücar edəcək yaxşı əməldən yaxşıdır.
- Ona yaraşmayan kənara qoymaq, insanın kamalındandır.
- Ona dözməli olduğun kəs sənə qardaşın deyil.
- Oğru müharibi (yəni, əlində silah oğurluqla məşğul olan kəsi) öldür və narahat olma, onun qanı mənim boynumadır.
- Ona qadağan edilmiş işi yerinə yetirməsi insana nadanlıq üçün kifayətdir.
- Ordunun bəlası başçılara itaətsizlikdir.
- Oruc insan yeməkdən, içməkdən çəkdiyini kimi, haramlardan da uzaqlaşmalıdır.
- O Həzrət nə vaxt iki işlə qarşılaşırdı, onun daha çətinini götürərdi.
- Onun sülaləsi və ən yaxşı sülalə, şəcərəsi ən yaxşı şəcərədir. Həmin şəcərənin qol-budaqları taraz, meyvələri asılmışdır. Doğulduğu yer Məkkə, hicrət etdiyi yer isə Teyyübədir (gözəl

Mədinə şəhəridir). Şöhrəti orada ucaldı və (dəvətinin) səsi hər yerə oradan çatdı.

- O yaxşılıq ki onun arxasında atəş var, yaxşılıq deyil. O pislik ki, sonunda Cənnət var, pislik deyil. Cənnətlə müqayisədə hər bir nemət kiçik və dəyərsizdir. Cəhənnəmin müqabilində hər əziyyət və bəla, salamatlıqdır.
- Oxdan daha iti olan söz, nə qədər də çoxdur.
- Onun elmi pərdələrin gözə görünməyən qatlarından keçər, daxildəki mürəkkəb fikir və inancları əhatə edər.
- Ondan başqa hər bir güclü acizdir.
- Ondan başqa hər bir əziz zəlildir.
- Otaqlarınızı hörümçək torundan təmizləyin. Çünki onu evdə saxlamaq yoxsulluq gətirir.
- O qədər olub ki, bir saatın xoşluğu illər uzununu dərdi-qəmə səbəb olub.
- O qədər olub ki, axirət əməlini sabaha saxlayıb, ölüm isə bu gün onu yaxalayıb.
- O qədər olub ki, bədbəxtliyin əhatəsindədir, lakin mal-dövlət yığır.
- O qədər olub ki, gözəl danışığına görə kişi fitnəyə, çətinliyə düşüb.
- O ruzi ki kifayət edər, bəsdir.
- O ziyan ki, insana dəyəcək, fikirləşməklə, tədbir tökməklə qarşısını almaq olmaz.

– Ö –

- Övladın ata boynunda, atanın da övladın boynunda bir neçə haqqı var. Övladın borcu odur ki, ataya hər şeydə itaət edər

(Allahın əmrindən başqa) atanın övlad boynunda haqqı odur ki, ona yaxşı ad verə, ona gözəl əxlaq, «Quran» və elm öyrədə.

- Öz qəlbini Allahı həmişə yad etməklə abad edən şəxsin əməlləri gizlində də, aşkarda da gözəl olar.
- Özünü yaxşı işlər görməyə öyrəşdir və tavan yüklərini, cərimələri çiyinə çək ki, nəfsin şərəfətinə çatasan, axirətin abad olsun və alqış edənlərin çox olsun.
- Öz əbədi evini (axirətini) abadlaşdıran kəs ağıllıdır.
- Ölkə idarəçiliyinin bəlası ölkəni himayə etməkdə aciz qalmaqdır.
- Öz malında ən xəsis insanlar, öz abırlarında (tökməkdə) ən səxavətli olanlardır.
- Özünü böyüklüyə məcbur etmək də gözəl xüsusiyyətdir.
- Özünü yaxşı işlər görməyə və (camaatın) borc yükünü çiyinə çəkməyə öyrət ki, nəfsin sərvətini tapasan.
- Öz düşmənləri ilə mehriban davranan kəs, müharibələrdən amanda olar.
- «Öz dinini dünyanla qoru ki, hər ikisini udasan. Öz dünyanı dininlə qoruma ki, hər ikisini uduzasan.»
- Öz dostunun hər bir işinə irad tutanın dostluq telləri tez qırılar.
- Ömürlər sədəqə verməklə uzanar.
- Özü-özünün müəllimi və tərbiyyəçisi olan kəs camaata müəllim və tərbiyyəçi olan şəxsdən daha təqdirə layiqdir.
- Özünü tərbiyə etməyin üçün başqalarında (görüb) bəyənmədiyən şeydən uzaqlaşmağın kifayətdir.
- Öz əhd-peymanına sadıq olmayanın Allaha inamı yoxdur.
- Ömrü tələf edən ən pis şey insanı məşğul edən oyunlardır.

- Özünü pisliklə cəzalandırmağı üstün bilən kəs bütün fəzilətləri kəsb etmişdir.
- Öz (din) qardaşının dostluğuna əmin olanda, artıq nə vaxt onun ziyarətinə gedəcəyinə və onun sənin ziyarətinə gələcəyinə əhəmiyyət vermə.
- Özünü saxlamaq yoxsulun zivəridir.
- Özünü töhmət və bədgümanlıq hədəfinə çevirən şəxs ona bədgüman olanları məzəmmət etməməlidir.
- Öz nəfslərinizi hesab-kitabla (ipiyə) bağlayın və ona qarşı çıxmaqla nəfsin cilovunu öz əlinizə keçirin.
- Öz nəfsini sorğu-sual edən şəxs öz eyblərindən agah olar, günahlarını başa düşər, (yaxşılıq etməklə) onların əvəzini ödəyər və eyblərini aradan götürər.
- Öz nəfsinin hesabına yetişən şəxs mənfəət götürər, amma ondan (nəfsindən) qafil olan ziyana uğrayar və hər kəs qorxarsa, amanda qalar.
- Öz nəfsinin hesabətini aparən şəxs xoşbəxt olar.
- Öz ehtiyacını hikmətli olmayan şəxsə bildirən hikmət sahibi deyil.
- Özündən yuxarıda olan şəxslə münafişə etməməyin və təcəlliyində olan şəxsi zəlil saymamağın, gücün çatmadığı işə baş qoşmamağın, dilin ürəyinin, sözün əməlinin əksinə olmamağı, bilmədiyini şey barədə danışmamağın, iş sənə tərəf üz tutan zaman onu tərk etməməyin və səndən üz döndərən zaman ardınca getməməyin hikmətdəndir.
- Öz xəstəliyini həkimlərdən gizlədən, bədəninə xəyanət etmişdir.
- Özünün gizlin dərdsini gizlədən kimsə, təbibini onu müalicə etməkdə aciz qoyar.
- Öz nəfsinin hesabətini aparən xoşbəxt olar.

- Özünü camaatın rəhbəri etmiş kəs başqalarını öyrətməmişdən qabaq özünü öyrətməli və sözü ilə ədəbləndirməmişdən qabaq əməli ilə özünü ədəbləndirməlidir.
- Öz Peyğəmbərinizin Əhli-Beytinə baxın, onların yolu ilə gedin və arxalarınca hərəkət edin. Çünki onlar sizi heç vaxt doğru yoldan azdırmaz və heç bir fəlakətə salmazlar. Əgər onlar otursalar, siz də oturun, dursalar siz də durun.
- Öz qardaşına gizləndə öyüd-nəsihət verən kəs onu zinetləndirər, aşkar öyüd-nəsihət verən kəs isə onu bədnam və rüsvay edər.
- Öz önlənlerinizi ziyarət edin. Çünki onlar sizinlə görüşməkdən şad olurlar. İnsan öz ata-anasının qəbri üstündə onlara dua edəndən sonra Allahdan öz diləyini diləməlidir.
- Özünçün bəyəndiyini möminlər üçün bəyənməyincə, qəlbin sağlam olmayacaqdır.
- Öz canlarınızı çirkin şəhvətlərdən təmizləyin ki yüksək dərəcələr qazanasınız.
- Özünü islah etmək üçün ən yaxşı köməkçi qənaətdir.
- Öz Rəbbindən qorxan kəs zülm etməkdən çəkinər.
- Öz günahından başqa heç nədən qorxma, öz Rəbbindən başqa heç kəsə ümid bağlama.
- Öz qulağına yaxşı şeyləri eşitməyi adət etdir və sənin islah olmağına, paklığına bir şey artırmayan sözlərə qulaq asma.
- Öz qədir-qiyətini bilməyən məhv olar.
- Öz ailənə, uşaqlarına mehriban ol və ailənin böyüklərinə ehtiram göstər.
- Özü öyüd verib öyüd qəbul etməyənlərdən, çox deyib az əməl edənlərdən, fani olan üçün çox çalışıb qalan barəsində səhlənkarlıq edənlərdən, xeyri ziyan və ziyarı xeyir kimi görənlərdən olma.

- Öz nəfsini ibadət etmək üçün aldat, onunla mülayim rəftar et onu zorla ibadətə vadar etmə. Yalnız sənə vacib edilmiş ibadətlərdən başqa, onu asudə və şad vaxtı ibadətə tut. Belə ki, vacibləri vaxtında yerinə yetirməli və onlardan ehtiyatlı olmalısən.
- Ölümü, qəbirdən qalxıb Allah qarşısında dayanacağınız günü çox yad edin ki, müsibətlər sizə asan olsun.
- Öz şəxsiyyətinə hörmət qoyan kəs, xar olmaz.
- Özünə hörmət qoyan kimsənin gözündə nəfsi istəklər dəyərsiz olar.
- Öz şəhvet və nəfsi istəklərinin ixtiyarı əlində olmayan kəs öz aqlının da sahibi olmaz.
- Özün tərəfindən özünə nəzarətçi, gözətçi təyin et ki, özünün və dilinin mühafizə edən olsun.
- Öz dini, fikri, əxlaqı və tərbiyəsindəki nöqsanları hesablaşmaqla onları öz sinəsində, ya da yazılı surətdə toplayıb və aradan götürülməsi şəxsin öhdəsinə düşür.
- Öz ordusuna kömək etməkdən əl çəkən şəxs düşmənlərinə kömək edib.
- Ölümlə dünya başa çatır.
- Ölüm axirətin darvazasıdır.
- Ölüm üçün hazırlıq görün. Çünki ölüm öz kölgəsini başınızın üstünə tutmuşdur. Elə bir dəstə kimi olun ki, onların üstünə qışqırdıqda yuxudan ayıldılar və dünyanın onların sarayı olmadığını başa düşdüklərinə görə də onu (başqa dünya ilə) dəyişdilər.
- Ölümdən və onun çətinliklərindən əvvəl bir iş görün və o çatmamış, onun hazırlığını görün. O aşağı enməmiş hazır olun.

- Ölümün vəsf edilməkdən, ya da dünya əhlinin ağı ilə ölçülməkdən xaric çətinlikləri var.
- Ömrün sənin xoşbəxtliyinin mehriyyəsidir. Bu şərtlə ki, onu Allaha ibadət yolunda keçirəsən.
- Özünü göstərməyi kənara at, təkəbbürünü yerə qoy və qəbrinin fikrini çək.
- «Özünü göstərməkdən Adəm övladına nə? Başlanğıcı nütfə və sonu murdar ətdir. Nə özünə ruzi verə bilər, nə də ölümünün qarşısını ala bilər».
- Öz nəfsini fəzilətləri qəbul etməyə məcbur et. Çünki fəzilətlər sənin təbiətində qoyulmuşdur.
- Öz rəyində inadkarlıq edən məhv olar, böyüklərdən məsləhət alan isə onların ağıllarına şərik olar.
- Öz etimad etdiyini kəsdən başqa heç kimə sirr vermə.
- Öz sirrini gizlətməkdə aciz olan şəxsin, başqalarının sirrini saxlamağa qüdrəti çatmaz.
- Öz nəfslərinizlə təqva ilə siyasət aparın və xəstələrinizi sədəqə verməklə müalicə edin.
- Övladlarınıza kimin süd verdiyinə diqqət yetirin. Çünki körpə ona süd verənin təbiəti ilə inkişaf edir.
- Öz körpənizi əxlaqsız və dəli qadınların südündən uzaqlaşdırın. Çünki süd öz təsirini göstərir.
- Özünü dərk ən faydalı tanımadır.
- Özünü dərk etməyə nail olmuş şəxs ən böyük qələbəni qazanmışdır.
- Özünü tanımayan kimsə başqasını necə tanıyacaq?.
- Özlərini ən yaxşı tanıyan insanlar Allahdan ən çox qorxanlardır.
- Özünü tanıyan Allahı da tanıdı.

- Özünü tanıyan kimsə qənaəti və iffəti gözləməyə layıqdır.
- Özünü tanıyan kimsə hüzn və kədərdən ayrılmamağa layıqdır.
- Özünə əminlikdən çəkin. Çünki bu şeytanın ən böyük tələlərindən biridir.
- Öz günahını etiraf edən günahkar, öz əməli ilə öyüyən itaətkardan daha yaxşıdır.
- Öz əlində olanı qorumağın, məndən ötrü başqasının əlində olanı istəməyindən yaxşıdır. Ümidini kəsmək də camatdan istəməkdən yaxşıdır.
- Özünü dostluqda sadıq et. Özünü camaatın zəhmətlərinə (və ya xiffətlərinə) dözməyə vadar et.
- Öz nəfsini yumşaqılıqla ibadətə vadar və onunla mülayimliklə rəftar et. Sənə edilməsi vacib buyurulan əməllərdən başqa, onunla güclə danışma və sakit, şad olan vaxtı ibadət et. Belə hallarda onları yerinə yetirməli və vaxtında əda etməlisən.
- Ölkələr vətən sevgisi ilə abad olublar.
- Öz yaxşılığını öldürməklə (və unutmaqla) onu dirilt.
- Öz yoxsul qardaşlarınızı təhqir etməyin. Çünki mömini həqir saysa, o, tövbə etməyincə Allah onların ikisini cənnətdə bir araya gətirməz.
- Öz canıma and olsun, haqqa qarşı çıxan və azğınlığa qər qə olan kəslə müharibədə heç vaxt yumşaqılıq və zəiflik göstərmərəm.
- Öz mallarınızı zəkat verməklə qoruyun.
- Ölüm, bəli, qəbuldur, amma alçaqlıq və zəiflik heç vaxt. Azla kifayətlənmək, bəli, qəbuldur, amma ona-buna əl açmaq heç vaxt.
- Öz çətinliyinin üzərindən pərdəni götürən (yəni, hər yerdə öz probleminə danışan) şəxs özünü zəilliyə düçar etmişdir.

- Öz qəlbindən pisliyi sildiyin kimi, başqasının da qəlbindən sil.
- Özünü bəyənmək ağılın azlığına dəlalət edir.
- Özünü bəyənmək şərəf və fəzilətin qarşısını alır.
- Öz qədrini bilən adama, ölüm qorxulu deyil.
- Özündən razı olan, istəyinə çatmaz.

– P –

- Pak və müqəddəs Allahın kərəmi onun hikmətinə zidd deyil. Buna görə hər dua qəbul olunmur.
- Pak olan Allah ədaləti camaatın (həyatına) güc qüvvə verəninə, haqqı tapdalamaqdan və günahlardan uzaq durmaq, islamda asanlıq və açılış üçün bir vasitəyə çevirmişdir.
- Pak və Uca Allaha pənah gətirənlərin istifadə etdiyi ən yaxşı vasitə Allaha, onun Rəsuluna iman, günahları pak edən gizli sədəqə eləcə də pis ölümün qarşısını alan aşkar sədəqədir.
- Pak və Uca olan Allahı tanımaq biliklərin ən üstünüdür.
- Pak və müqəddəs Allahın bəndələr üzərində qoyduğu haqqı bəndələrin Ona itaət etməsidir. Bunun müqabilindəsə fəzl və lütfü ilə onlar üçün öz mükafatını dəfələrlə artıрмаğı onların haqqı etmişdir.
- Peyğəmbərimizin Əhli-Beytinə baxın, onların yol və üslubundan ayrılmayın. Onlardan qabağa keçməyin ki, yolu azarsınız və onlardan geri də qalmayın ki, məhv olarsınız.
- Peyğəmbər (s) bir kişinin göyərçin uçurduğunu gördü. Buyurdu: «Şeytan şeytanın dalınca gedər».
- Peyğəmbərin (s) gülüşü təbəssüm idi.

- Peyğəmbər (s) buyurmuşdur: İki səs lənətlənib və Allah onlara nifrət edir: müsibət vaxtı ahuzar edib şivən qoparmaq və nemət vaxtı (məstliyindən) səslər çıxarmaq. Yəni, hələ çəkmək və batil mahnılar oxumaq.
- Peyğəmbərin (s) «Gecə namazı nurdur» sözünü eşitdiyim vaxtdan gecə namazını tərk etmədim. İbn Həvvə soruşdu: «Hətta hərİR gecəsi də?» Buyurdu: «Bəli, hətta hərİR gecəsi də.»
- Peyğəmbərə (s) salavat göndərməyəndək hər bir dua hicab altındadır.
- Puç və batil arzudan çəkinin. Çünki, çoxları sabahın arzusunda olub, amma sabaha çıxa bilməyib və çoxlarına gecənin əvvəlində qibtə edir, lakin gecənin axırında onun halına ağlayırlar.
- Pəhrizkarlığın bəlası qənaətin azlığıdır.
- Pisliyə yaxşılıqla cavab verməyən böyük insanlardan deyil.
- Pis qadınlardan qorxun və onların yaxşılarından çəkinin. Əgər sizi bir xeyir işə çağırırsalar qulaq asmayın ki, haramda və pis işlərdə itaət etməyinizə tamahlanmasınlar.
- Pis əməl sahibini (və ya sənə pislik edəni) yaxşı əməlin ilə düzəlt və onu xoş və gözəl danışığımla xeyir və yaxşılığa istiqamətləndir.
- Pis əxlaq ruzinin azalmasına və ruhun işgəncəyə məruz qalmasına səbəbdır.
- Pis əxlaq sahibinin ailəsi onun əlindən sıxıntıya düşüb bezar olar.
- Pislik edənə yaxşılıq edən kəs, şübhəsiz ki, bütün fəzilətləri öz ixtiyarına almışdır.
- Pis adamlarla yoldaşlıq, yaxşı insanlara münasibətdə bədgümanlıqla nəticələnər.

- Pislidlərdən çəkinmək yaxşılıq etməkdən üstündür.
- Parçanı geymək üçün toxuyan, ancaq ona kəfən olan, yaşamaq üçün ev tikən, ancaq qəbri olan qafil nə qədər də çoxdur.
- Paltarları yumaq qəm-qüssəni aparar.
- Padşahların işi, qoşunundan əvvəl öz siyasəti və tərbiyəsi ilə məşğul olmaqdır.
- Padşahların eybi pis rəftar, vəzirlərin eybi isə pis fikirləridir.
- Paxıllıq ruhun zindanıdır.
- Paxıllıq ən pis xəstəlikdir.
- Paxıllıq alçaqlıqların başıdır.
- Paxıllığın səmərəsi dünya və axirətdə bədbəxtlikdir.
- Paxıl paxıllığını çəkdiyi şəxsin nemətini itirməsini özü üçün nemət bilər.
- Paxılın çəkdiyi ona bəsdir.
- Paxıl çox təəssüflənər və günahları ikiqat artar.
- Paxıl ağalıq etməz.
- Pisdən daha pis olan onun cəzası, yaxşıdan daha yaxşı isə paxılın mükafatıdır.
- Pislilik edən, pislilikdən daha pisdür.
- Pis tədbir tökmək viran olmağın səbəbidir.
- Pis yerlərə get-gəl edən şəxs pis güman və töhmətə məruz qalar.
- Pis əməllərdən çəkindirin və özünüz də ondan çəkinin. Çünki sizə əvvəlcə özünüzün çirkin əməllərdən çəkinib sonra başqalarını çəkindirməyiniz əmr olunmuşdur.
- Pis əməllər törədənə ürəyi, əli və dili ilə etiraz etməyən dirilər arasında bir ölüdür.

- Pərdələr də açılsa (Allahtanımda) mənim yəqinliyimə heç nə artmayacaqdır.
- Paklıq, günahdardan uzaq olmaqdır.
- Padşahlar yer üzündə Allahın gözətçiləridir.
- Pislilik ilə qalib gələnlər şəxs məğlubdur.
- Pislilik edənə yaxşılıq etməklə əziyyət ver.
- Paxıllıq və dar gözlük ardır.
- Pərişanlıq aşkar edən özünü xar edər.
- Padşahlarla ehtiyatsızlıq qılgılcım kimi yandırıcıdır.
- Pis xəbəri heç kimə çatdırma.
- Pis işi təxirə sal, çünki istədiyən vaxt edə bilərsən.
- Padşahların verdiyi az hədiyyə başıucalıq və iftixardır. Amma alçaq adamların çox hədiyyəsi insan üçün ar və xəcalət gətirər.
- Paxıl adamın rahatlığı olmaz.
- Paxıl adam, günahsız adama də qeyzli olar.

- Rəhbərliyin əlaməti sinənin (ürəyin) genişliyidir.
- Rəhbərlərin (idarəçilərin) bəlası siyasi acizlikdir.
- «Riyazətin (zahidliyin) bəlası adətən hakim olmasıdır.»
- «Rəiyyətin bəlası itaətsizlikdir.»
- Rəhbərlərin üstünlük dərəcələri, onların ibadətinin gözəlliyi ilə ölçülər.
- Ruzi bölünmüşdür, həris isə məhrumdur.
- Rəhm et ki, sənə rəhm etsinlər.
- Razılıq necə də gözəl yoldaşdır.
- Razılığın kökü, Allaha könül şadlığı ilə etimad etməkdədir.
- Razılıq qəmi aparar.
- Rəhbərlərin dəyəri və fəziləti ibadətətin gözəlliyindədir.
- Riyakarın üç nişanəsi var: insanları görəndə sevincək olar, tək qalanda halsız və tənbel, hər bir işdə də tərəflənməyini istər.
- Ruzinin azalıb çoxalmasının ixtiyarı ruzi verən Allahdan başqa heç kəsin əlində deyil.
- Ruzini axtarın. Çünki ruzi onu axtaran üçün zəmin olunmuşdur.
- Ruzi, onu axtarmayanın sorağındadır.
- Ruzi iki növdür: birinci, sənənin onun dalınca gəldiyin ruzi, ikinci də onun sənənin arxınca gəldiyi ruzi. Əgər sən də onu axtarmasan, özü sənənin yanına gələcək.
- Ruzi iki cürdür: birini sən axtarırsan, ikincisi isə səni axtarar.

- Ruzini sədəqə verməklə başınızın üzərinə endirin.
- Rəhbərlər yer üzündə Allahın hökmlərini qoruyanlardır.

– S–

- Sübhan olan Allahı yad edən kəs, Onunla yoldaşdır.
- Sənə Allahı yad etməyi tövsiyyə edirəm. Çünki O, qəlblərin nurudur.
- Sübhan olan Allah özünü yad etməyi qəlbləri cilalayan vasitə etmişdir; qəlblərin ağır eşidən qulaqları Allahı yad etməklə açılar, qəlblərin zəif gözləri onun vasitəsilə işıqlı və iti görən olar, inadkar və dava axtaran qəlblər Allahı yad etməklə ram olurlar.
- Səni Allahı yad etməkdən yayındıran hər bir şey qumar (məysir) sayılır.
- Səni Allahın zikrindən yayındıran hər bir şey şeytandır.
- Sizi münafıqlardan uzaq durmağa çağırıram. Çünki onlar həm özləri azıblar, həm də başqalarını azdırırlar, özləri büdrəyiblər və başqalarını da büdrədərlər.
- Sənin dilin, səndən elə adət etdiyini istər, nəfsin isə ona öyrəşdiyi şeyi dilər.
- Siyasətin ən mətini adətləri dəyişməkdir.
- Sənin elçin sənin ağılının göstəricisi və məktubun ən aydın danışan carçındır.
- Sizinlə möminin arasında qəflətdən pərdə var.
- Sizlərdən kim gözəl bir qadın görsə və ondan xoşu gəlsə, gedib öz xanımı ilə yaxınlıq etsin. Çünki gördüyünün bənzəri sənin öz xanımında da var. Şeytana öz qəlbinə girmək üçün yol

verməsin və gözünü həmin qadından döndərsin. Əgər arvadı yoxdursa iki rükət namaz qılsın, Allaha çoxlu zikr etsin. Peyğəmbərə və onun əhli-beytinə salavat göndərsin və sonra Allahdan ona öz fəzlindən əta etməsini istəsin. Allah öz mehribanlıq və mərhəmətilə onun ehtiyacını aradan qaldıracaqdır.

- Səxavətli insan ağalığa çatar, varlı isə rəyasətə.
- Səbr kimi başucalıq yoxdur.
- Səbrsizliyin bəlası xarlıqdır.
- Sözü bəlası yalan danışmaqdır.
- Sözü bəlası çox danışmaqdır.
- Sizi Allaha and verirəm! Sizi Allaha and verirəm, mallarınız, canlarınız və dillərinizlə Allah yolunda cihad edin.
- Sözlərin ən yaxşısı hal əhlinin sözüdür.
- Səni əbədiyyət sarayına çağırın və o saraya çatmaq üçün işləməkdə sənə kömək edən şəxs, elə həmin qayğıkeş dostundur.
- Sənə dözümlü olmağı tövsiyə edirəm, çünki o elmin səmərəsidir.
- Sənə dua etməyi tövsiyə edirəm. Çünki onda hər dərdin şəfası var.
- Sizin bu dünyanız mənin nəzərimdə bir keçinin burnunun suyundanda dəyərsizdir.
- Sizi dünyadan çəkindirirəm. Çünki dünya şirin, tərəvətli və nəfsi istəklərin mühasirəsindədir.
- Sənin qardaşın sənin dinindir. Belə isə bacardığın qədər, öz dinindən muğayat ol.
- Sizin zinətiniz ədəbdir.

- Sözündə düz olmaq (verdiyi əhdə sadıq qalmaq) imandandır.
- Salam vermək gözəl əxlaqdan irəli gəlir.
- Sizə, əxlaqi kəramətləri kəsb etməyi tövsiyə edirəm. Çünki onlar yüksəliş və başıucalığın mənşəyidir. Pis xasiyyətlərdən uzaqlaşın, çünki onlar şərəfli insanları alçaq edər, əzəmət və alicənablığı aradan götürər.
- Sənə etibar edib əmanət tapşırın şəxsə xəyanət etmə, hətta o sənə xəyanət etmiş olsa belə. Onun sirrini faş etmə, hətta əgər o sənənin sirrini faş etmiş olsa belə.
- Sənə aydın olmayan bir əməlini görməyincə, qardaşının rəftarını ən gözəl tərzdə qəbul et. Onun ağzından çıxan sözə yaxşı yozum tapıncaya qədər ona bəd güman olma.
- Sizin yaxşılarınız pəhrizkar olanınızdır.
- Sənə halaldan istifadə etməyi, ailənə yaxşılıq etməyi və bütün hallarda Allahı yad etməyi tövsiyə edirəm.
- Sizə hədisi dərk etməyi tövsiyə edirəm, rəvayət etməyi yox!
- Sübhan olan Allah bəndəyə dünya və axirət xeyirlərindən hər bir şeyi, yalnız onun gözəl əxlaqına və pak niyyətinə görə bəxş etmişdir.
- Sənənin xəsis adama ehtiyacın buzdən da soyuqdur.
- Səmimi dostu xəyanət etmək və əhd-peymanları pozmaq xəyanətin zirvəsidir.
- Səmələrin və yerin mələkutu barədə düşünmək ixlaslı bəndələrin ibadətidir.
- Siz bir-birinizin din qardaşısınız, sizin aranızda ayrılıq salanı batini çirkin və əxlaqi pisdır. Buna görə, bir-birinizin yükünü götürmür, xeyirxahlıq etmir və bir-birinizə səxavətli deyilsiniz, bəxşişlər vermirsiniz və məhəbbət bəsləmirsiniz.

- Sinəmdə elə gizli elm var ki, əgər onu aşkar etsəm dərin quyuya sallanmış vedrənin ipləri kimi titrəyərsiniz.
- Sizin imanı daha kamil olanınız əxlagi daha gözəl olanınızdır.
- Sanki Əcəmi Küfə məscidində çadır qurmuş və Qurani camaata nazil olduğu kimi öyrədən görürəm.
- Səxavətli ol, amma israfçı olma; qənaətçi ol amma bərk olma.
- Sözgəzdirənə qulaq asan dostunu əldən verər.
- Sənin yaxşılıqlarını ört-basdır edib nöqsanlarını yayan kəslə qardaşlıq etmə.
- Sənin həqiqi qardaşın səni bağışlayan, ehtiyacını təmin edən, üzrünü qəbul edən eyblərinin üstünü örtən, qorxunu səndən uzaqlaşdıran və arzunu yerinə yetirən kəsdir.
- Sənin qardaşın o kəsdir ki, çətinlik zamanı səni tək qoymasın, günah zamanı səndən xəbərsiz olmasın və bir şey soruşanda səni aldatmasın.
- Sənin ən yaxşı qardaşın sənə kömək edən, ondan yaxşısı sənə kifayət edən və sənə möhtac olanda səndən keçəndir.
- Sənin ən yaxşı qardaşın o kəsdir ki, yaxşı işlər görməyə tələsər və səni də xeyirxahlığa çəkər, sənə yaxşı olmaq göstərişi verər və onun yerinə yetirilməsində sənə kömək edər.
- Sənin ən yaxşı qardaşın səni haqq yolda ən çox qəzəbləndirəndir.
- Sizlərdən hər biriniz qardaşının ehtiyacının olmasını bilən zaman kömək edənizdir (ağız və ya əl açmadan zəhmətini onun çiyindən götürsün).
- Siz əvvəlkilərin gördüklərini görsəydiniz, hər an süst düşüb, dəhşət içində olar, sözə baxan və itaətçil olardınız. Ancaq onların gördükləri sizə görünmür və pərdənin götürülməsi də yaxındadır.

- Sizi and verirəm Allaha! Sizi and verirəm Allaha! Məbada, başqaları Qurana əməl etməkdə sizdən qabağa keçsintlər. (qabaqcıl olsunlar)
- Siz bağışladığınız şeydən, onu əldə etmiş şəxsədən daha çox xeyir qazanırsınız.
- Səni sevən kəs, səni pisləklərdən çəkindirər.
- Sizin əcdadlarınızın məhvolma səbəbi, əslində onların günah etmələri yox Allahpərəst alimlərin, rahiblərin onları çəkəndirməmələri idi.
- Sizinlə öyüd arasında xəbərsizlik və qəflət pərdəsi asılmışdır.
- Sənin cəmiyyət və kütlənin yanında nəsihət etməyin məzəmmət və qaxındır.
- Sizin boynunuzda olan ən kiçik vəzifə Allahın nemətlərindən ona qarşı itaətsizlik yolunda istifadə etməməyinizdir.
- Sizə nəfisi istəklərdən uzaq durmağı tövsiyə edirəm. Çünki nəfisi istək insanı korluğa çağırır, dünya və axirətdə azğınlığa səbəb olur.
- Siz ölümün (təqib etdiyi) fərarilərisiniz. Dayansanız sizi tutar, ondan qaçsanız da sizə çatar. O, sizin kölgənizdən sizə daha bitişikdir. Ölüm sizin alınınıza düyünlənmişdir.
- Sən həyata arxa çevirsən və ölüm sənə üz tutsa, görüş necədə tez müyəssər olar.
- Səni nə vaxt yaxalayacağını bilmədiyən işdə, layiqlisi budur ki, səni yaxalamamış özünü ona hazırlayasan.
- Sənin ömrün çəkdiyən nəfəslərin sayı ilə hesablanır və bu nəfəsləri bir gözətçi sayır.
- Sizlərdən heç biri ömrünüzün bir gününü arxada qoymadan ömrünüzün növbəti gününün pişvazına çıxır.

- Sübhan olan Allah hidayət edən bir kitab göndərirdi və onda yaxşı ilə pisi bəyan etdi. Belə isə, yaxşılıq yolunu seçin ki, hidayət olasınız. Pislik yolundan da uzaqlaşın ki, məqsədə çatasınız.
- Sübhan olan Allahın bəndədən razılığının nişanəsi bəndənin Allah tərəfindən onun xeyrinə və ziyanına təyin etdiyinə razı olmasıdır.
- Sədəqə verməklə ruzini yerə endirin.
- Sizdən qabaqkılar ona görə ölümə və pozğunluğa düşər oldular ki, xalqı öz haqlarından məhrum etmişdilər və insanlar (çarəsiz qalıb rüşvət verməklə) o haqqı aldılar. Onlar insanları batil əməllərə və əyintilərə vadar etdilər, insanlar da onların ardınca getdilər.
- Sağlamlıq nemətlərin ən yaxşısıdır.
- Sağlamlıqdan gözəl heç bir paltar yoxdur.
- Sağlamlıq on hissədir. Onun doqquz hissəsi Allahı xatırlamadan nəfəs almamaq, bir hissəsi isə ağılsızla yoldaşlığı tərk etməkdir.
- Sakitlik fərasətin ələməti və ağılın meyvəsidir.
- Sakitlik təfəkkürün bostanıdır.
- Salamın 70 savabı var: altmış doqquzu salam verənə biri də salam alana çatır.
- Sənin əməlinin savabı əməlin özündən üstündür.
- Səbr çətin müsibəti asan edər.
- Səbrlə ali məqamlara çatmaq olar.
- Səbr insanın bir çətinlik və müsibətlə qarşılaşanda dözümlülük göstərərək öz qəzəbini udmasıdır.

- Səbr iki növdür: sənin xoşuna gəlməyən şeylərə səbr etmək və sevdiyin şeylərin müqabilində səbr edib özünü saxlamaq (haram ləzzətlərdən).
  - Səbr, ya müsibət qarşısında, ya itaət etməkdə, ya da günahı tərک etməkdədir. Üçüncü növ əvvəlki iki növdən daha üstündür.
  - Səbrin kökü Allaha həqiqi əminliyin olmasıdır.
  - Səcdələri uzadın. Çünki iblis üçün Adəm övladını səcdə halında görmək qədər daha ağır və xoşagəlməz bir mənzərə yoxdur. Belə ki, səcdə etmək ona əmr olunsa da əmrə itaət etmədi.
  - Sədəqə Cəhənnəm odunun qarşısında bir siperdir.
  - Sədəqə faydalı dərmandır.
  - Səfərdən qabaq öz yol yoldaşınla maraqlan və ev almamışdan qabaq bax gör, qonşun kimdir.
  - Sən ona qarşı münasibətdə, onu özündən üstün bildiyin kimi, o da səni özündən üstün bilməyən şəxslə səfərə çıxma.
  - Səxavət insanı əleyhdarlarına da sevdirər, simiclik isə hətta, övladlarında da ona qarşı nifrət oyadar.
- Sənin nadanlığın üçün öz biliyinə fəxr etməyin yetər.
- Son məqsədə yalnız yəqinliklə çatarlar.
  - Səxavət alicənablıqdan irəli gəlir.
  - Səxavət əsl başıucalıqdır.
  - Səxavət Allaha və insanlara yaxınlaşmağın səbəbidir.
  - Səxavət müdrikliyin meyvəsi və qənaət şərəfin dəlilidir.
  - Səxavət məhəbbət toxumu səpər.
  - Səxavət məhəbbət gətirər, əxlaqı və xasiyyəti bəzəyər.
  - Səxavət öz malından bəxşiş, ehsan vermək və başqalarının sərvəti qarşısında zahidlik etməkdir.

- Sərvət və rifaha sevinmə, yoxsulluq və çətinliyə görə də kədərlənmə. Çünki qızıl od ilə əriyərək saflaşır, mömin isə bəla və çətinliklə.
- Sənin sirtin sənin əsirindir. Əgər onu faş etsən sən, onun əsiri olacaqsan.
- Sırr bilənlərin sayı hər nə qədər çox olarsa, onların faş olma ehtimalı bir o qədər artıq olar.
- Sənin sirtinin bilinməməsinin nə qorxusu var!?
- Sırr saxlamağa taqəti olmayan nadana sırr vermə.
- Siyasətin meyarı ədalətdir.
- Söz danışdınsa, həmin söz sənin sahibindir. Sözü saxlasan, o sənin ixtiyarında olar.
- Söz də dərman kimidir. Azı xeyirli olar, çoxu isə öldürər.
- Söz iki murdar xislətin arasındadır: çox danışmaq və az danışmaq. Çünki çox danışmaq boş danışmaqla nəticələnir, az danışmaq isə nitq söyləməkdə acizliyin göstəricisidir.
- Sənə vüqar bəxş edən sükut, sənə ar paltarı geydirəcək danışmaqdan yaxşıdır.
- Söz gəzdirməkdən çəkin. Çünki o kin-küdurət toxumu səpər və (insanı) Allahdan və camaatdan uzaqlaşdırar.
- Sənin abrın donmuş buzdur, ehtiyac istəmək isə onu damla-damla əridər. Beləliklə, bax gör onu kimin yanında əridirsən.
- Sultanın yaxını və sirdaşı olmaq şiri minmiş şəxs kimidir. İnsanlar onun məqamına qibtə etsələr də, özü necə təhlükəli vəziyyətdə olduğunu daha yaxşı bilir.
- Sultandan uzaq ol ki, onun hiylə və məkrələrindən amanda qalasan.

- Sənin üçün bir şəhər digərindən üstün deyil. Şəhərlərin ən yaxşısı səni öz çiyinlərində aparandır (rifah və asayiş ilə yaşadığın şəhərdir).
- Siz, öldürülməsəniz də öləcəksiniz. And olsun Əlinin canı Onun qüdrət əlində olana ki, başa min qılınc zərbəsinin endirilməsi, yataqda ölməkdən daha asandır.
- Sənə əmin olduğundan yapışmağı və şəkkdən uzaqlaşmağı tövsiyə edirəm. Çünki insanın dini üçün, şəkkin onun əminliyinə qalib gəlməsi qədər məhvedici bir şey yoxdur.
- Sərxoş, Allahın görüşünə bütpərəst kimi gələcək.
- Sizə Allahdan qorxaraq təqvalı olmağı tövsiyə edirəm. Onu öz qəlblərinizə yapışdırın və günahlarınızı onunla yuyun... Bilin! Təqvanı qoruyun və özünüz(də) onun vasitəsi ilə qorunun.
- Saleh əməl kimi ticarət, savab kimi qazanc yoxdur.
- Sınmamış etimad etmək, uzaqgörənliyə ziddir.
- Sənin ən yaxşı malın odur ki, ehtiyacını ödəməkdə sənə kömək etsin.
- Sükutla vüqar artır.
- Sənə yaxşılıq olunduqda onu yada sal, sən kiməsə yaxşılıq etdikdə isə yaddan çıxart.
- Sənin öz düşmən və bədxahdarına yaxşılıq etməyin onlara pislik etməyindən daha təsirlidir və onların islah olunmasına səbəb olar.
- Sənin ən pis (din) qardaşın, sənin nəfsin (nöqsanların) barədə yumşaqılıq göstərən və sənin eyblərini sənə deməyən kəsidir.
- Sağlamlığın zəkəti Allaha itaətdə çalışmaqdır.
- Sizlərdən hər biriniz onu ən yaxşı sifətdə görmək istədiyi yad bir insan üçün özünü bəzədiyi kimi, müsəlman qardaşının yanına gedəndə də özünü elə bəzəməlidir.

- Sizlərin ən zirəyi, sizlərin ibadətkarıdır.
- Söz gəzdirənə qulaq asan dostu itirər.
- Sırrını gizlədənin xeyri öz əlindədir.
- Səni qəmgin edən günah Allah yanında etdiyən yaxşılıqda fəxr etməkdən yaxşıdır.
- Sənin yaxşı qardaşın o adamdır ki, haqq naminə sənə çox acıqlana, pis işlərdən də səni çəkindirə.
- Söz öyrədənə söz güləşdirmə (ustada gəc baxma).
- Səbr etmək şücaət və məharətdir.
- Sədəqə şəfaverici dərmandır.
- Sırrını ürəyində saxlaya bilməyən adam, boş söhbətində və sifətinin rəngindən aşkar olar.
- Sənin eyblərin örtülüdür o vaxta qədər ki, malın və vəzifən var.
- Səbr iki cürdür: xoşun gəlməyən şeyə səbr etmək, ikincisi isə sevdiyən şeyə səbr etmək.
- Sizə verilən maddi və mənəvi nemətləri günah yollarında sərf etməyin.
- Sözü nə qədər ki danışmamısan sənin qulundur, danışdın, sən onun qulusan. Dilini qoru, necə ki, qızılı xəzinədə qoruyursan. Çox olub ki, bir kəlmə ilə nemətləri əldən verib, əzablara düçar olublar.
- Səni əmanətdar bilənə xəyanət etmə.
- Səlamətlik doğruçulluqdadır, necə ki, fəlakət yalançılıqda.
- Səliqəli paltar geymək qəmi azaldar.
- Səxavətin bəlası minnət qoymaqdır.
- Salam verib görüşmək məhəbbəti artırır.

- Səmanın qapıları mücahidlərin üzünə açıqdır.
- Səxavətliliyin ən üstünü fədakarlıqdır.
- Sakitlik ağıldır. Sükut sağlığın səbəbi, sirr saxlamaq isə xoşbəxtliyin bir hissəsidir.
- Sözlərin ən pisi yalandır.
- Sizin ən uzaqgörəniniz ən təqvalınızdır.
- Sınaqdan qabaq xatircəmlilik-ehtiyatsızlıqdır.
- Səxavətli olmağı özünə adət et.
- Səbr etmək şücaətdir.
- Simic adam ehsan edə bilməz.

-Ş-

- Şəhvət və istəklərin təsirindən ağıl aradan gedər.
- «Şücaətli şəxsin bəlası uzaqgörənliyi və ehtiyatı əldən verməkdir.»
- Şər-xəta adam heç kəsin barəsində yaxşı gümanda olmaz. Çünki, hamını özü xasiyyətdə və xislətdə görər.
- Şəhvətinə və nəfsi istəklərinə qalib gələn, hikmətin kamillik dərəcəsinə çatacaq.
- Şəhvətlə hikmət bir yerə sığmaz.
- Şərqdə camaat qiyam edəcək və Mehдинin hakimiyyətinə şərait yaradacaq.

- Şükr olsun Allaha ki, natiqlər onu mədh etməyin öhdəsindən gəlməz, sayanlar nemətlərini saya bilməzlər.
- Şəhvətin başlanğıcı məstlik, sonu isə məhv olmaqdır.
- Şəhvətlərin qəlblərinizə qalib və hakim olmalarından çəkinin. Çünki onların əvvəli qula çevrilmək, sonu isə məhv olmaqdır.
- Şəhvətpərəst adamın canı xəstə, ağılı naqis olar.
- Şəhvətin qulu, pul ilə satılan quldan da xardır.
- Şəhvətinə, adəti güclənməmişdən qabaq qalib gəl. Çünki o güclənsə, sənə hakim olacaq, səni öz arxasınca çəkəcək və ona müqavimət göstərə bilməyəcəksən.
- Şəhvətin zəncirində olan ağıla, hikmətdən bəhrələnmək haramdır.
- Şəhvət və nəfsi istəyi rədd etmək onu məhv edir, təmin etmək isə gücləndirir.
- Şahların yanında məqamı olmaq, möhnət və əziyyətin açarı, fitnənin toxumudur.
- Şahların ən yaxşısı odur ki, camaat onun dövründə yaxşı həyat sürsün və öz ədalətini riəyyəti arasında yaysın.
- Şəhadət verirəm ki, Mühəmməd Allahın bəndəsi və peyğəmbəri, onun bəndələrinin ağasıdır. Allah-Təala yaratdıqlarını iki dəstəyə ayıranda, onu ən yaxşı dəstəyə saldı.
- Şükr olsun Allaha ki, bizim ardıcılarımızın bəla və çətinliyə düçar olmalarını dünyada onların günahlarını təmizlənmə amili edib ki, həmin bəla və çətinliklər vasitəsi ilə itaətləri sağlam qalsın və onun mükafatına layiq olsunlar.
- Şadlığa yumşaq xasiyyətdən başqa heç bir şeylə kömək etmək olmaz.
- Şureyhə xitabən – Bilki, öz günahının cəzasına görə şallaq vurulmuş və tövbə etməmiş, ya yalandan şahidlik etməsi ilə

məşurlaşan, ya bərəsində bədgüman olunmuş (şübhəli) şəxsdən başqa müsəlmanlar bir-biri ilə münasibətdə ədalətli sayılırlar.

- Şeytan bəndəyə məhkum olunmuşdur. Günah etməkdən ötrü günahı onun gözlərində bəzəyir və tövbəyə də ümidvar edir ki, onu təxirə salsın.
- Şəhvətpərəstlərlə yoldaşlıq imanının unudulmasına və şeytanın hazır olmasına gətirib çıxarar.
- Şəkk nədanlığın məhsuludur.
- Şübhələnməyin ki, şəkkə düçar olarsınız. Şəkkə düşməyin ki, küfrə yuvarlanarsınız. Öz nəfslərinizə meydan verməyin ki, belə olan halda dində səhlənkarlıq olar.
- Şəkk imanı bərbad edər.
- Şəkk qəlbın nurunu söndürər.
- Şəkkın məhsulu çaşqınlıqdır.
- Şübhə, haqqa oxşar (şəbih) olduğuna görə, şübhə adlanmışdır. Yəqinlik şübhə vaxtı Allahın övliyalarının yoluna işığı, doğru yol isə hidayət edənləridir. Ancaq, şübhə vaxtı Allah düşmənlərinin dəvətçisi azğınlıq və yol göstərənləri isə korluq olar.
- Şübhədən çəkinin. Çünki şübhə fitnə və yoldan azdırmaq məqsədilə ortaya atılmışdır.
- Şücaət nəqd olan izzətdir.
- Şücaət nəqd kömək və aşkar fəzilətdir.
- Şövq ariflərin ayrılmaz dostudur.
- Şəhadət verirəm ki, Allah ədalətlə rəftar edərək dada çatan və haqla batili bir-birindən ayıran hakimdir.
- Şərəfli (və alicənab) insanın zinəti təvazökarlıqdır.

- Şəriətin davamlılığı yaxşı işlərə dəvət, pis işlərdən çəkildirmək və (ilahi) hüququndan gözləməkdir.
- Şəkk və istəklərin üstün gəlməsi yəqinliyi zay edər.
- Şücaətin zəkati Allah yolunda cihaddır.
- Şükür etmək dövlətliyə zinətdir.
- Şəhərlər vətənpərvərliklə abadlaşar.
- Şücaət, zillətdən utanmağın qədərincədir.
- Şücaətin bəlası uzaqgörənliyi tərk etməkdir.
- Şükr var dövlətin zinəti, səbr çətinliyin zinətidir.

– T –

- Tövbə etmək ruzini artırır.
- Tövbə edin ki, ruzi verilsin.
- Təğvadan yüksək heç bir başıucalıq yoxdur.
- Təqva kimi alicənablıq və kəramət yoxdur.
- Tüdməzaclığı kənara qoy, səbəbini fikirləş, özünü boş və mənasız sözlərdən saxla ki, xətalardan amanda qalasan.
- Təqvalılar dünyada fəzilət sahibləridir. Onların danışdıqları doğru, geyimləri orta səviyyəlidir.
- Tovhid (tək Allahlıq) cana həyat bəxş edəndir.
- Tezliklə Müaviyə sizə hakim olacaq deyə, Mövla Əli buyurdu. Dedilər: Bəs onda onunla nə üçün vuruşuruq? Buyurdu: Camaata bir hakim lazımdır, istər yaxşı əməl sahibi olsun, istərsə də pis!

- Təvazökarlıq dua üçün necə də gözəl köməkçidir.
- Tənhalıq ibadət əhlinin asayışıdır.
- Təqdir hesab-kitabımıza o qədər üstün gələr ki, uzaqgörənlik və çətinliyə səbəb olar.
- Tez qaçacağına görə qorxağın müharibəyə getməsi rəva deyil. Əksinə, nə ilə vuruşmaq istəməsinə baxmalı və onu başqasının ixtiyarına verməlidir. Belə olan halda həmin döyüşcünün əcr və savabı qədər savab qazanar və onun (döyüşcünün) əcrindən də heç nə azalmaz.
- Təzə ən böyük imkan ağıldır, ən böyük kasıblıq isə ağılsızlıqdır.
- Tərifləyəndə müxtəsər, pisləyəndə də qısa et
- Tamahkarlıq əbədi köləlikdir.
- Tamahkar xarlığa düşər olandır.
- Tamahkardan zəlil adam yoxdur.
- Təqva və tamahkarlıq bir yerə sığmaz.
- Tanımaq qəlbin işığıdır.
- Tanımanın son həddi qorxudur.
- Tovhid ruha həyat bəxş edəndir.
- Tovhid elə bir şeydir ki, onu təsəvvürə (qavrayışa) gətirməyəsen.
- Təcrübələr qazanılan elmlərdir.
- Təkəbbürlü insan bəhrəsiz dostlardandır.
- Təqva əxlaq və xislətlərin başcisidir.
- Təqva Allahın öz bəndələrindən razılığının son həddi və yaratdıqlarından olan istəyidir.
- Təqvadan əziz lütf yoxdur.

- Təqvanın dünyaya vurğun qəlbədən yerləşməsi haramdır.
- Təqva insanın onu günaha sürükləyən hər bir şeydən çəkinməsidir.
- Tələskənlik büdrəməyə səbəb olar.
- Tələskənlikdə büdrəyişlər çox olar.
- Təmiz paltar qəm-kədəri aradan aparır və namazın paklıqlarındandır.
- Tənbəllikdən uzaq duran həmişə canlı və çalışqandır.
- Tənbəllik axirəti puç edər.
- Tənbəllik süstlükdən törəyər.
- Tərslik düşüncəni kəsər.
- Tərs adamın fikri və düşüncəsi yoxdur.
- Tərs adamın uzaqgörənliyi olmaz.
- Tərslik müharibələr törədər və qəlbləri kinli edər.
- Tərslikdən çəkin ki, üzü üstə düşməkdən xilas olasan.
- Tərslik edən və bu tərslikdə israrlı olan, Allahın qəlbinə (qəflətdən) pərdə çəkdiyi, başının üstünü ağır hadisələrin haqladığı bəxtidönmüşdür.
- Ticarət işləri ilə məşğul olun ki, ticarət sizi başqalarının malından ehtiyacsız edər. Allah-Təala işində doğru olan peşə sahibini sevər.
- Təvazökarlıq kimi şərəf yoxdur.
- Təvazökarlıq fəzilətlərin (camaat arasında) yayılmasına səbəb olur.
- Təvazökar ol! Çünki o ibadətlərin ən böyüklərindəndir.

- Təvazökarlığın səmərəsi məhəbbət, təkəbbürlüyün səmərəsi isə söyüş eşitməkdir.
- Təvazökarlıq sənə vüqar və əzəmət paltarını geyindirər.
- Təvazökarlıqla işlər qaydasına düşər. Təvazökarlıq fəziləti yayar, təkəbbür isə alçaqlığı üzə çıxarar.
- Təvazökarlığa yalnız sinənin salamat olması (və pak qəlbi) ilə çatmaq olar.
- Təvazökarlıq elmin səmərəsidir.
- Təvəkkül hikmətin qalasıdır.
- Tövbə günahları təmizləyər və qəlbi yuyar.
- Tövbə (etmək uğuru) verilmiş şəxs onu qəbul edilməsindən məhrum edilməz və istiğfar (etmək uğuru) verilmiş şəxs isə bağışlanmaqdan məhrum qalmaz!
- Tövbə dörd sütun – qəlbə peşmançılıq (keçirmək), dil ilə bağışlanma istəmək, bədən üzvləri ilə əməl etmək və (günaha) qayıtmamaq qərarı üzərində dayanmışdır.
- Tövbə işini sabaha saxlayan kəs ölümün hücumu ilə çox böyük təhlükə qarşısındadır.
- Töhmətə səbəb olan və barəsində pis günahlar edilən məclislərə getməkdən çəkin. Çünki pis dost öz yoldaşını aldadar.
- Töhmətə səbəb olan yerlərdə dayanan kəs onun barəsində pis gümana düşən şəxsi məzəmmət etməməli, qınamamalıdır.
- Təcrübənin qorunması müvəffəqiyyətdəndir (amillərindəndir).
- Toxluq pəhrizkarlığı kor edər.
- Toxluq günahlar üçün necə də yaxşı yoldaşdır.
- Təvəkkül etmək yəqinliyin qüvvətindəndir.
- Tamahkar xar və zəlildir.

- Tamahkar əbədi quldur. (tamahın quludur)
- Təəccüb edirəm o adama ki, başqalarının ölümünü görə-görə öz ölümünü yada salmaz.
- Təəccüb edirəm o adama ki, danışığı nə dünyada faydalı olar, nə də axirəti üçün savab yazılar.
- Tez-tez görüşməklilik inciklik gətirər.
- Tamahkarlığı şüar edən özünü kiçildər.
- Tünd xasiyyət dəliliyin əlamətidir, ona görə tünd xasiyyət adam peşman olar. Əgər peşman olmasa, onda dəliliyi yerindədir (dəlidir).
- Tikdiyi əzəmətli bina ilə dövlətlilər pullarının başlarını ucaldılar (aşkar etdilər).
- Ta yəqin etməsən başqa adamdan eşitdiyini söyləmə, yalançı olarsan.
- Təkəbbürlü adamı, heç kəs tərif etməz.
- Tamahkar adam, haramdan əl çəkməz.
- Tövbədən yaxşı şəfaətedici yoxdur.
- Tamahkar adam yaramaz olar.
- Tamahkar adamın həyası olmaz.
- Tamah olan başda, ağıl olmaz.

– U –

- Uca olan Allahla görüşü sevən dünyanı yadından çıxarar.

- Uzun arzu axirəti insanın yadından çıxarar.
- Uzaqgörənliyin bəlası iş-işdən keçməsidir.
- Uca olan Allaha aşkar surətdə itaətsizlik etmək, cəzaları tezləşdirər.
- Uca olan Allahın yanında ən böyük günah, günahkarın nəzərində kiçik sayılan günahdır.
- Utancaqlıq məhrumiyətə yaxındır.
- Utancaqlıq ruzinin yolunda maneədir. Kim haqqı deməyə utanırsa axmaqdır.
- Uca və müqəddəs Allah insanların haqqını öz haqqından üstün tutmuşdur. Belə ki, hər kəs Allah bəndələrinin hüququna riayət edərsə, bu Allahın hüququna riayət etməklə nəticələnər.
- Uğurdan ən uzaq insanlar, əyləncə və zarafat vurğunu olanlardır.
- Uca olan Allah, öz bəndələri ixtiyar sahibi olduqları halda onlara əmr etmişdir. Onları xəbərdarlıq etmək üçün saxlamışdır. İlahi vəzifələrini asan etmişdir və çətin vəzifə qoymamışdır. Az işə böyük mükafat verir. Ona nə güclə itaətsizlik olunar, nə də ikrah və məcburiyyətlə itaət. Peyğəmbərləri oyuncaq kimi göndərmədi, bəndələri üçün boş yerə səmavi kitab nazil etmədi. Göyləri, yeri və onların arasında olanları batilliklə yaratmadı. Bu küfr edənlərin gumanıdır. Vay olsun, odda yanacaq kafirlərə!..
- Uğurun afəti tənbəllikdir.
- Uğur (ilahi) qayğı və köməkdir.
- Uğur nemətin başlanğıcıdır.
- Uğur kimi bələdçi yoxdur.
- Uşaqlıq dövrü özünü əziyyətə və çətinliyə salmayan şəxs, böyüyəndə şərəfə çatmaz.

- Uşaqlığında soruşan böyüyəndə cavab verər.
- Uşaqlığında öyrənməyən böyüyəndə inkişaf etmər.
- Uzaqgörənlik zirəklikdir.
- Uzaqgörən şəxs ehtiyatlı, uzaqgörənliyi tərək edən isə qorxusuz olar.
- Uzaqgörənliyi olmayan əzm və qərarda xeyir yoxdur.
- Uzaqgörənlik aqibəti düşünmək və müdriklərlə məsləhətləşməkdir.
- Uzaqgörənliyin kökü, şübhə yarananda dayanmaqdır.
- Uzaqgörən şəxs odur ki, dünyanın aldadıcı mənzərəsi onu axirət naminə çalışmaqdan çəkəndirməsən.
- Uzaqgörən şəxs özünə yaxşı dost seçər. Çünki, insana öz dostu ilə qiymət verilir.
- Uzaqgörən şəxs odur ki, nemət və var-dövlət onu axirət üçün çalışmaqdan saxlamasın.
- Uzaqgörən şəxs odur ki, qəzəbin şölələri şahə qalxanda cəza verməyi təxirə salsın və ilkin fürsətdə yaxşılığın əvəzini (yaxşılıqla) ödəməyə tələssin.
- Uca olan Allahın onu gördüyünü yəqinliyi ola-ola, yenə də itaətsizlik göstərən, heç şübhəsiz ki, Allaha ən aşağı gözlə baxmışdır.
- Uzun-uzadı arzu edənlərin işləri çətinləşər.
- Uzun ömürün məhsulu xəstəlik və qocalıqdır.
- Uca olan Allah öz qüdrətini kitabında göstərmişdir. Bununla da görünmədən Özünü bəndələrinə göstərmişdir.

- Uşaqlarınıza elmləri öyrədin ki, düşmənin hiyləsinə aldanmasınlar.
- Uca Allah yeməyi imkanlıların var-dövlətində vacib buyurmuşdur. Buna görə də, imkanlı insan onun haqqına sahib çıxmasa, heç bir kasıb ac qalmaz.
- Uzun-uzadı arzu edənlərin işləri çətinləşər.

- Ürəyi yəqinliyin sərinliyini dadmış insan necə gə böyük səadətə qovuşmuşdur.
- Üç şey alicənablıq əlamətidir: baxışları aşağı salmaq, səsi astadan çıxarmaq və yolu rahat yerimək.
- Üç dəstə heç vaxt digər üç dəstədən onlara qarşı insafli olmağı tələb etməz: ağıllı ağılsızdan, yaxşı əməl sahibi pis əməl sahibindən, alicənab alçaqdan.
- Üç şey bəndəni Allahın razılığına çatdırar: çox istiğfar etmək, təvazökarlıq və sədəqə vermək.
- Üç şey mövcud olarsa heç bir əməl qəbul olunmaz: «Şirk, küfr və rəy». Ərz etdilər: «Ey Əmirəl-möminin! Rəy dedikdə məqsəd nədir?» Buyurdu: «Allahın kitabını və peyğəmbərin sünnesini kənara qoyub öz rəyinə əməl etmək.»
- Üzrü təkrar etmək, günahı təzələməkdir.
- Üç nəfərə sirr vermək olmaz: (zəif) qadına, söz gəzdirənə və axmağa.
- Ürək gözün Quranıdır.
- Üç xasiyyət dostluğu çəkib gətirər: gözəl əxlaq, mehribanlıq və təvazökarlıq.
- Üstünlük mal-dövlətin çoxluğu, işlərin (və əsil-nəcabətlərin) böyüklüyü ilə deyil, gözəl kamal və əxlaqla ölçülür.
- Üç şey xeyirlərin cəmidir: nemət bəxş etmək, əhd-peymanə sadıq olmaq və sileyi-rəhim.
- Üç sifət qadınlar üçün ən yaxşı, kişilər üçün ən pisdir: Qürur, qorxaqlıq və xəsislik. Qadın məğrur olsa özünü naməhrəmin ixtiyarına verməz. Xəsis-tutumcul olsa, özünün və ərinin malını

saxlayar, qorxaq olsa başına gələn bədnamlığına səbəb olan hər şeydən qorxar.

- Ürək gözün kitabıdır.
- Ürəyini möizə ilə dirilt və onu hikmətlə nurlandır.
- Üzü təkrar etmək, günahı təzələməkdir.

- Vaxtının çoxunu öz övlad-uşağına sərf etmə. Çünki onlar Allahın dostları olmuş olsalar, Allah Öz dostlarını öz hallarına buraxmaz. Əgər Addahın düşməni olmuş olsalar, fikir xəyalın nəyə görə Allahın düşmənlərinin qeydinə qalmaq olmalıdır.
- Vəzirlərin bəlası düşmənçilikdir.
- «Vəfalılığın bəlası əhdi pozmaqdır.»
- Var-dövlət və övladlar dünya əkini, yaxşı əməllər isə axirətin tarlasıdır. Bəzən Allah-Təala insanlar üçün bu iki neməti birlikdə bəxş edir.
- Vəziyyəti və günü hamıdan pis olan şəxs, qəlbinin qaralığına görə heç kəsə etimad etməyən və pis pəftarına görə də heç kəsin etimad etməyidir.
- Var-dövlətin çoxluğu dinin puçluğuna və qəlbin sərtliyinə səbəb olar.
- Var-dövləti axtardım və onu qənaətdən qeyri bir şeydə tapmadım. Qənaətcil olun ki, var-dövlət sahibi olasınız.
- Vermək istədiyiniz sədəqənin azlığından utanma, çünki dilənçini məhrum etmək ondan daha pisdir.
- Vaxtı çatmamış işlərdə tələsməkdən, vaxtı çatanda iş görməkdə lənglikdən, onlar mübhəm olanda və tanınmayanda tərslikdən, aşkar və aydın olanda süstlükdən çəkin. Buna görə də hər şeyi öz yerinə qoy.
- Var-dövlət istəklərin mənbəyidir.
- Var-dövlət arzuları gücləndirər.
- Var-dövlət qütbətdə vətən, yoxsulluq isə vətəndə qüdrətdir.
- Var-dövlətin çoxluğu ürəkləri korlayar və günahları yaradar.

- Var-dövlət odur ki, camaata xeyri dəysin.
- Vəd iki köləlikdən biridir. Vəd yerinə yetirmək iki azadlıqdan biridir.
- Vəfalılıq ağalılıq qalasıdır.
- Vəfalı olmaq dindarlığın çoxluğunun və güclü əmanətçiliyin nişanəsidir.
- Vəsiyyətdə zülm və haqsızlıq etmək böyük günahlardandır.
- Vəd verən adam vədə verənə qədər azaddır.
- Varlılıq qürbətdə vətən, yoxsulluq vətəndə qürbətdir.
- Vüqar ağılın zinətidir.
- Vüqarlı olana ehtiram göstərilər.
- Vüqar üçün yalnız heybətdən kömək istənilər.
- Varlının zəkəti qonşularına yaxşılıq və sileyi-rəhim etməkdir.
- Varlılıq qərrib yerdə vətəndir, yoxsulluq isə öz vətəninə qərriblik.
- Vədəyə xilaf çıxmaq düşmənçilik gətirər.
- Vacib əməlləri yerinə yetirmək kimi ibadət yoxdur.
- Vacib əməllər! Fərizələr! Onları Allaha qaytarın ki, sizi Cənnətə çatdırsın.

– Y –

- Yalnız ağıl azca azalanlardan başqa, kimsə zarafət etmədi.
- Yaxşıya mükafat ver və pisdən keç. Bu şərtlə ki, dinə ziyan vurmasın və ya İslamın qüdrətinə zəiflik gətirməsin.
- Yəqinliyin bəlası şəkkdir.

- «Yaxşılığın bəlası pis həmdərddir.»
- Yaxşı əməllərə - ehsana tələsmək böyük insanlara məxsusdur.
- Yer üzündə Allahın ən çox sevdiyi iş duadır.
- Yeməyi az olanın düşüncəsi saf olar.
- Yaxşı əməl sahibini mükafatlandırmaqla pis əməl sahibini pisləkdən saxla.
- Yaxşıları islah etmək onlara ehtiram göstərməklə, pis əməl sahiblərini islah etmək isə cəzalandırmaqladır.
- Yol azuqəsini zay etmək fəsad törədən (və israf yaradan) hallardandır.
- Yırtıcı şir zalım hökmdardan yaxşıdır, zalım hökmdar isə uzun müddətli fitnələrdən daha yaxşıdır.
- Yaxşı iş, pis işdən asandır.
- Yaxşılıq və pislilik yalnız insanlarla tanınar. Yaxşılığı tanımaq istəsən yaxşılıq et ki, onun əhlini tanıyasan. Pisliliyi tanımaq istəsən pislilik et ki, onun da əhlini tanıyasan.
- Yaxşılıqdan, yalnız onun mükafatı daha yaxşıdır.
- Yazıq Adəm övladı! Əcəli məxvi, xəstəliyi gizli, əməlləri isə yazılıb. Ağcaqanad incidir, boğazda qalan qurtum onu əldən salır və tər onu iyləndirir.
- Yəqinlik qəm-qüssəni necə də gözəl yox edər.
- Yəqinliyi şəkkə, haqqı batilə və axirəti dünyaya satan kəs məhv oldu.
- Yalançı ilə məşvərət etmə. Çünki yalançı ilğım kimi uzağı sənə yaxın və yaxını uzaq göstərəcək.
- Yaxşı niyyətin özü bir əməldir.

- Yaxşı insanların nəzərində hakimlərin ən alçaq hallarından biri budur ki, özünü öyməyin və lovğalığın aşıqı kimi tanınırlar və rəftarları təkəbbürlülük sayılsın.
- Yalnız nadan öz rəyinə vurğun olar.
- Yoxsulluq bəladır. Yoxsulluqdan daha pisi bədənin xəstə olmasıdır. Ondan da pisi qəlbın (mənəvi baxımdan) xəstə olmasıdır.
- Yersiz yerə səni tərifləyib mədh edəndən çəkin. Çünki çox keçməz ki, yenə də yersiz yerə (onun tərəfindən) hörmətin abırın tökülər.
- Yaxşı tədbir görmək və israfçılıqdan çəkinmək gözəl siyasətdir.
- Yoldan azdıran üç amil var: qadınları sevmək (şeytanın qılıncıdır), şərab içmək (bu şeytanın tələsidir), dirhəm-dinara məhəbbət (bu da şeytanın oxudur).
- Yalnız alçaq şəxs təkəbbürlülük edər.
- Yəqinliyin həqiqəti təvəkküldədir.
- Yaxşılıq etmək, məzluma kömək etmək və qonaqpərvərlik sərvət vasitələridir.
- Yaxşılıq etmək əbədi ehtiyatdır. (Yəni həmişə qalandır və yaxud da həmişəlik əbədi olan qiyamət gününün ehtiyatıdır.)
- Yaxşı işlərə dəvət insanların gördüyü ən üstün işdir.
- Yaxşı əməlləri əmr edib özləri ona ərinənlərə, çirkin əməllərdən çəkindirib özləri onu törədənlərə Allahın lənəti olsun.
- Yaxşılıq etmək sənin işin olsun ki, bu ən yaxşı əkin və ən xeyir gətirən maldır.

- Yalandan kənar olun. Çünki imandan kənardır. Doğru danışan nicat və kəramətin sahilində yalançı isə uçurumun və zəlilliğin astanasındadır.
- Yalan, zarafat və onun ciddisini tərk etməyən heç bir bəndə imanın dadını dadmadı.
- Yalanın nəticəsi dünyada xarlıq, axirətdə isə əzabdır.
- Yalan nifaqla nəticələnər.
- Yalan danışan kimsə öz mürvətini puç edər.
- Yalançı kimi tanınana etimad azalar, yalan deməkdən çəkinənin sözlərinə inanılar.
- Yalançı öz yalanları ilə üç şeyi qazanar: özünə qarşı Allahın qəzəbi, camaatın təhqir dolu baxışlarını və mələklərin ona qarşı düşmənçiliyini.
- Yalana aludə olmaq yoxsulluq gətirər.
- Yalan danışma ki, böyüklüyünü itirərsən.
- Yeməyi çox olanın sağlamlığı az olar və dolanısq yükü çiyinlərinə ağırlıq edər.
- Yaxşılıq etməklə qəlblər ələ alınar.
- Yalan xəyanətdir.
- Yoxsullarla otur ki, (Allaha) zikr etməyin artsın.
- Yalançı həqir və zardır.
- Yeməyinizi duzla başlayın. Çünki əgər camaat duzun faydalarını bilsəydi, onu təcrübədən keçmiş zərdəbdən üstün tutardı.
- Yediğin şey gedəcək, yedirdiyin şey bol və bərəkətli olacaqdır.
- Yəqinliyin gücü dinin (dindarlığın) ölçüsüyldür.
- Yəqinliklə yatmaq, şəkkilə qılınan namazdan yaxşıdır.

- Yəqinliyin ən son həddi ixlas, ixlasın sonu isə xilas və qurtuluşdur.
- Yoxsulluq böyük ölümdür.
- Yoxsulluq zirək adamın ağzını da öz qəlbini demək üçün yumar. Kasıb insan, öz şəhərində də qəribdir.
- Yoxsul öz doğulduğu yerdə belə qəribdir.
- Yoxsulluğun ziyanı imkanlılığın məstliyindən (baş gicəllənməsindən) bəyənildir.
- Yoxsulluğa sədəqə və bəxşislə dərman edin.
- Yoxsulluğun ziynəti iffətdir (əl açmamaq).
- Yaxşı dost qohumdan əzizdir.
- Yalan danışmadım, yalan danışılmadı, yolumdan azmadım və heç kimi də azdırmadım.
- Yadda saxlayın ki, ləzzətlər gedəcək, günahlar isə yerdə qalacaq.
- Yetim ata-anası ölənə deməzlər, yetim o adamdır ki, əqli olmaya və ata-anası məlum olmaya.
- Yoxsulluq zirək adamı lal edər.
- Yaradanın əzəmətini tərک etmək, yaranmışı sənin gözündə kiçildər.
- Yurdsuzlar və fəqirlər Allahın elçiləridir, hər kim onlara kömək etsə, Allaha kömək edir, hər kim onları incitsə Allahı incidir.
- Yaxşı əməl sahibi pis əməl sahibindən öz haqqını tələb etməz. Heç bir alim nadandan haqqını tələb etməz.
- Yalançının qəlbində məhəbbət olmaz (Yalan olan yerdə məhəbbət olmaz).
- Yalançının insafı, mürvəti olmaz.

- Yalançı namərd olar.
- Yeməkdən əvvəl yuyunmaq bədənin möhkəmliyi və Allahın razılığına səbəbdir.
- Yalançılıqdan alçaq xasiyyət yoxdur.

- Zalıma and içdirmək istəyəndə, ona «Mən Allahın qüvvət və qüdrətində uzaq olum» dedizdirərək and içirdin. Çünki əgər yalandan buna and içmiş olsa çox tez bir zamanda öz cəzasına çatar. Ancaq, «And olsun Allaha, Ondan başqa Allah yoxdur» desə Allah cəza verməyə tələsməz. Çünki Allah-Təalayı vahidliyi ilə mədh etmişdir.
- «Zənginliyin bəlası xəsislikdir.»
- Zəqqum və quru tikan cəhənnəm əhlinin qarnında qaynayan su kimi qaynamağa başlayanda onlar su istəyərlər. Bu zaman onlara gəssaq və sədid (çirk və irin) verərlər. Onlar əziyyətlə onu qurtum-qurtum içərlər və hər tərəfdən ölüm onları haqlayar, amma ölməzlər.
- Zülmkar və rəhmsiz hökmdar, daimi olan fitnədən (hərc-məclikdən) yaxşıdır.
- Zəmanəyə və xalqa doğruluq, paklıq hakim olanda kimdənsə bir günah əməl görmədiyi surətdə onun barəsində bədgüman olarsa, ona zülm etmişdir. Ancaq, fəsad və ədalətsizlik zəmanəyə-xalqa hakim kəsiləndə hər hansı bir şəxsi yaxşı qəbul edib nikbin olarsa, aldanmışdır. (ehtiyatı əldən vermə)
- Zəmanənin öyüdlərini başa düşən şəxs dövrəyə nikbin olmaz.
- Zirək adam hər şeydən öyüd götürər.
- Zahidlik və dünyaya etinasızlıq ən böyük rahatlıqdır.
- Zəkat yaxşılıq etməyin qələbəsidir.
- Zehnin itiliyi ilə çox yemək bir yerə sığışmaz.
- Zahidlik təqvalıların xasiyyəti və daim tövbə edənlərin xislətidir.

- Zahidliyə ən layiqli şəxs dünyanın eybini və nöqsanını biləndir.
- Zahid, insanlardan qaçan zaman onun ardınca get, zahid, insanlar axtaran zaman sən ondan qaç.
- Zəmanəsini hamıdan yaxşı tanıyan insan, onun hadisələrindən təcəübünməyəndir.
- Zəmanəsinə etimad edən yerə yıxırlar.
- Zəmanə öz sahibinə xəyanət edər və onu məzəmmət edəndən razılıq istəməz.
- Zəmanənin eybini tutan şəxsin eyb tutmağı uzun çəkər.
- Zarafatın yerində kin qalar.
- Zina yoxsulluq gətirər.
- Zirək odur ki, özünü tanısın və əməlini (Allaha xatir) xalisləşdirsin.
- Zirək odur ki, bu günü dünənindən yaxşı olsun və özünü məzəmmətdən saxlasın.
- Zorakılıq neməti aradan aparır.
- Zorakılıq və itaətsizlikdən çəkin. Çünki zorakılıq (insanı) çox tez torpağa sərər və zorakılıq işlədiyi ibrətə çevirər.
- Zülmkarlıq ən murdar alçaqlıqdır.
- Zülmkarlıq addımları büdrədən, nemətlərdən məhrum edər və ümmətləri məhvə sürükləyər.
- Zorba təbiətli adamın əməli pak və öyünməli deyil.
- Zülmədən ehtiyatlı ol ki, zülm edən hər bir şəxsin taleyi xoşa gəlməz oldu.
- Zəifə zülm etmək, zülmün ən murdar növüdür.
- Zalım üçün ədalət günü, məzluma zülm olunan gündən daha ağırdır.

- Zülm və sitəm edən üçün, barmağını dişləyən gün gələr.
- Zarafat çox vaxt kin-küdurət gətirər.
- Zülm edən şəxs özünü məhvə doğru aparır.
- Zalım üçün ədalətli məhkəmə qurulan gün, onun məzluma verdiyi əziyyətli gündən ağır olar.
- Zəhmətsiz mizd istəmək, oxsuz kaman atmaq kimi bir şeydir.

